

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ცირა შვანგირაძე

კრიზისის მენეჯმენტი ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და
უსაფრთხოების პოლიტიკის კონტექსტში: EU NAVFOR Atalanta
(2008-2016)

დიპლომატია და საერთაშორისო პოლიტიკა

სამაგისტრო ნაშრომი შესრულებულია დიპლომატიისა და საერთაშორისო
პოლიტიკის მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად

ხელმძღვანელი: სოფია პეტრიაშვილი- ასოცირებული პროფესორი

თბილისი

2018

აბსტრაქტი

ნაშრომის „კრიზისის მენეჯმენტი ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის კონტექსტში: EU NAVFOR ATALANTA (2008-2016)“ მიზანია გამოიკვლიოს თუ რა ფაქტორები განაპირობებენ ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის თანმიმდევრულობას ვერტიკალურ დონეზე და ახდენენ გავლენას წვერი ქვეყნების კოორდინაციაზე, სადაც, თანმიმდევრულობა ეროვნულ სახელმწიფოებს შორის შეთანხმებულ პოლიტიკას გულისხმობს ევროკავშირის პოლიტიკასთან. გათვალისწინებულია რა ამ პოლიტიკის ინტერგავერნმენტალური ხასიათი, სადაც წვერი ქვეყნების ინტერესებისა და პრიორიტეტების კორელაცია განსაზღვრავს კიდევაც მათ შორის თანამშრომლობისა და კოორდინაციის ხარისხს. ლიბერალური ინტერგავერნმენტალიზმის თეორიის მიხედვით კი, რომელიც ევროკავშირის შიგნით ინტეგრაციისა და თანამშრომლობის შესაძლებლობებს იკვლევს, მოხდა ჰიპოთეზის გენერირება: ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის თანმიმდევრულობის ხარისხი მაღალია ვერტიკალურ დონეზე, როდესაც ა)კრიზისი რისკის ქვეშ აყენებს ამ ქვეყნების სექტორულ ეკონომიკურ ინტერესებს ბ) არსებული კრიზისიდან მომდინარე აღქმული საფრთხე საერთოა. ჰიპოთეზის დატესტვა ხდება ერთი ქეისის შესწავლის მეთოდზე დაყრდნობით ევროკავშირის კრიზისის მენეჯმენტის- საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის საზღვაო-სამხედრო ოპერაცია EU NAVFOR Atalanta-ზე ფოკუსით, რომელიც ევროკავშირის წარმატებული კრიზისის მენეჯმენტის ყველაზე ციტირებადი მაგალითია. პროცესის მიდევნების მეთოდის გამოყენებით ანალიზი მიმართულია ევროკავშირის „დიდი სამიანის“-საფრანგეთის, დიდი ბრიტანეთისა და გერმანიის აქტივობებსა და ინტერაქციაზე კრიზისის მენეჯმენტის პროცესში. კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ მხარეებს შორის ინტერესთა პოლარიზაციის ნაკლები დონე იყო, რადგან სომალიში გაზრდილი მეკობრეობის შედეგად დაზარალდა მათი სექტორული ეკონომიკები, მეკობრეობასა და ტერორიზმს შორის არსებულმა კავშირმა კი გაამძაფრა მომდინარე საფრთხის აღქმა, რამაც სახელმწიფოთა შორის კოორდინირებული ქმედება გაამარტივა, რადგან მათი ინტერესები ფუნდამენტშივე ემთხვეოდა ერთმანეთს და ასევე, ევროკავშირისას. ამავე

დროს, ზემოაღნიშნული საფრთხეების გასანეიტრალებლად საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის ფორმატში მოქმედება იყო ნაკლებ დანახარჯებთან და რისკთან დაკავშირებული. აღნიშნული კი ნათელს ჰფენს ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის საკმაოდ დინამიური, სწრაფად განვითარებადი და ამავე დროს ძალზედ გაკრიტიკებული სფეროს არა მხოლოდ შეზღუდვებს, არამედ შესაძლებლობებსაც.

Abstract

The thesis- „Crisis Management in the context of the EU Common Security and Defence Policy: EU NAVFOR ATALANTA (2008-2016)“ aims to examine what factors determine the EU's common security and defense policy's coherence and influence on the EU member states coordination on the vertical level, whereas Vertical coherence refers to the interaction and congruence between the EU level and member state crisis responses. Intergovernmental nature of the EU's common security and defense policy should be taken into consideration, which implies that correlation between the member states interest and priorities determines the scope and level of their coordination. According to the liberal intergovernmentalism, which studies the EU integration processes and cooperation opportunities, respective hypotheses of the study was developed: the degree of the vertical coherence of the common security and defense policy Is high when a) concrete crisis puts member states' sector economic interests under risks and b) perceived threat from the crisis is shared. Derived hypotheses are evaluated through the single case study method focused on the EU common security and defense instrument- the first naval-military operation EU NAVFOR Atalanta, which is the most cited example of the EU's coherent crisis management. The analysis traces the activities and interaction of the “Big Three”- France, Germany and UK. The thesis suggests that there was low level of interest polarization between the abovementioned countries: Somali piracy endangered and put under risk their sector economies, correlation between Somali piracy and terrorism enhanced threat perception, which resulted in common priorities and further cooperation under the EU's common security and defense policy. At the same time neutralizing the abovementioned threats in the format of the Operation EU NAVFOR Atalanta was less costly and risky, benefits were calculable, which resulted in even more robust engagement of the “Big Three”. This indicates not only constraints of the very dynamic, rapidly developing and much criticized field of the EU Common security and defense policy but opportunities as well.

სარჩევი

1. შესავალი	1
1.1 კვლების პრობლემა და მიზანი	3
1.2 საკვლევ კითხვა და თეორიული ჩარჩო	9
1.3 ევროკავშირი და კრიზისის მენეჯმენტი.....	10
1.4 თეორიული ჩარჩო: ლიბერალური ინტერგავერნმენტალიზმი.....	12
1.5 ჰიპოთეზა და დამოკიდებული ცვლადის ოპერაციონალიზაცია	14
1.6 კვლევის მეთოდოლოგია	18
1.7 დამოუკიდებელი ცვლადების ოპერაციონალიზაცია	21
2. საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის ისტორიული წინაპირობები და განვითარება	23
3 სომალის კრიზისი	28
3.1 მეკობრეობა სომალიში: განახლებული ფენომენი	29
3.2 ევროკავშირის პასუხი კრიზისზე.....	31
3.3 თეორიული პერსპექტივები EU NAVFOR Atalanta-ზე	36
3.4 სომალის მეკობრეობის ეკონომიკური შედეგები, ევროკავშირი და „დიდი სამიანის“ სექტორული ეკონომიკა	38
3.5 საზოგადოებრივი ჯგუფების მოთხოვნები და გავლენა „დიდი სამიანის“ მთავრობებზე.....	45
4 „დიდი სამიანის“ აღქმული საერთო საფრთხე- მეკობრეობის უსაფრთხოების განზომილება ..	49
5 გადაწყვეტილების მიღების პროცესი „დიდ სამიანში“	52
6 EU NAVFOR Atalanta-თანმიმდევრული კრიზისის მენეჯმენტი ვერტიკალურ დონეზე.....	63
7 საკვლევითი თემის თეორიულ ჭრილში განხილვა	65
8 დასკვნა	68
9 კვლევის შეზღუდვები	70
გამოყენებული ლიტერატურა.....	71
დანართები.....	83

1. შესავალი

ევროკავშირი საერთაშორისო ურთიერთობების სხვა სუბიექტებთან შედარებით, სწრაფად ცვალებად საერთაშორისო უსაფრთხოების სისტემაში, ახალი აქტორია. ცივი ომის დასრულების შემდეგ, ევროკავშირის წევრმა ქვეყნებმა უფრო მეტად კონსტრუქციული საგარეო პოლიტიკის შემუშავების აუცილებლობა იგრძნეს, რომელიც ხელს შეუწყობდა მთავარი მიზნის მიღწევას, რომ ევროკავშირი გამხდარიყო ანგარიშგასაწევი საერთაშორისო აქტორი, რათა „დაიცვას მისი ინტერესები და ფუნდამენტური ღირებულებები, ხელი შეუწყოს ძირითადი პოლიტიკური მიზნების განხორციელებას და თავიდან აიცილოს კრიზისები ან აღადგინოს სტაბილურობა და მშვიდობა“. (European Commission & HR, 2013). საპასუხოდ, როდესაც 1992 წელს, მასტრიხტის ხელშეკრულებაში ინკორპორირდა საერთო საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკა რითაც, უსაფრთხოების დაცვა და უზრუნველყოფა, როგორც საგარეო პოლიტიკის ნაწილი, ევროკავშირის ინსტიტუციური ჩარჩოს ოფიციალური ნაწილი გახდა, საერთაშორისო საზოგადოების მოლოდინი საკმაოდ მაღალი გახლდათ, რომ ევროკავშირი ახლა მაინც შეძლებდა ე.წ „შესაძლებლობებსა და მოლოდინების უფსკრულის-ის“ ბარიერის გადალახვას, რომელიც ხაზს უსვამდა ევროკავშირის ეკონომიკურ სიძლიერეს, თუმცა პოლიტიკურ სისუსტეს. თითქმის ამავე პერიოდში, იუგოსლავიის დაშლის შემდეგ, ლუქსემბურგის საგარეო საქმეთა მინისტრმა ჟაკ პოსმა განაცხადა, რომ „ევროპის საათი დადგა“ თუმცა, ევროკავშირმა ვერ შეძლო „საკუთარ უკანა ეზოში“ კონფლიქტის რეზოლუცია. შემდეგი კრახი, რომელიც მან განიცადა 2003 წლის ერაყის მოვლენები გახლდათ, სადაც აშშ-ის თაოსნობით განხორციელებულმა ინტერვენციამ კონტინენტი „ძველ“ და „ახალ“ ევროპად გაჰყო. (Rumsfeld, 2003). ამიტომაც, საკმაოდ მალე ჩამოყალიბდა და ფესვი გაიდგა მოსაზრებამ, რომ ცნობილი გამოთქმა- „ევროკავშირი არის ეკონომიკური გიგანტი, პოლიტიკური ჯუჯა და სამხედრო ჭია“ (Anderson, 1992, ციტირებული Jørgensen, 1997, 15) შესაძლოა გამართლებულიც კი ყოფილიყო.

ერაყში განვითარებული მოვლენებიდან ძალიან მალე ევროკავშირის უსაფრთხოების სტრატეგია გამოქვეყნდა, სადაც აღნიშნული იყო, რომ ევროკავშირი ანგარიშგასაწევი საგარეო პოლიტიკური აქტორის როლის თამაშს მხოლოდ იმ შემთხვევაში შეძლებდა, თუკი „მიიღწეოდა უფრო მეტი თანმიმდევრულობა არა მხოლოდ ევროკავშირის ინსტრუმენტებს, არამედ ევროკავშირის წევრი ქვეყნების საგარეო აქტივობებს შორის“ (Council, 2003, 13). აღნიშნული დოკუმენტის გამოქვეყნებიდან 6 წლის შემდეგ შექიმნა ლისაბონის ხელშეკრულება, რომლის ცენტრალურ მიზანს ევროკავშირის საგარეო ქმედებების თანმიმდევრულობის გაზრდა წარმოადგენდა შესაბამისი ინსტიტუციური ცვლილებების განხორციელებით. კვლავ ჩაისახა მოლოდინი, რომ „ევროპის საათი“ მართლაც დადგა, თუმცა პირველივე სერიოზულ კრიზისზე ევროკავშირმა ვერ შეძლო სათანადო პასუხის გაცემა- ლიბიაში წარმოქმნილი კრიზისული სიტუაციის საპასუხოდ, ევროპული ქვეყნების ინტერესები ერთმანეთს შეეჯახა და ვერ მოხერხდა ერთიანი საგარეოპოლიტიკური ნაბიჯის გადადგმა:საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის ინსტრუმენტის-სამხედრო მისიის ამოქმედება. მაშინ, როცა თითქმის იგივე პერიოდში, სომალის მეკობრეობის ზრდასთან დაკავშირებული მოვლენების კვლადაკვალ, სამხედრო-საზღვაო ოპერაცია EUNAVFOR Atalanta ევროკავშირის თანმიმდევრული და ეფექტიანი კრიზისის მენეჯმენტის ყველაზე ციტირებადი მაგალითი გახდა. (European Commission & HR, 2013, 2). თუმცა, მაინც, ევროკავშირის საგარეო პოლიტიკა “ევროკავშირის ინტეგრაციის შვილობილად“, ხოლო საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკა „შვილობილის შვილობილად“ შეირაცხა (Cf. Techau, 2013) მიუხედავად იმისა, რომ ის განიხილება, როგორც ევროკავშირის პოლიტიკის ყველაზე დინამიურ არეალად ინსტიტუციური განვითარების, ოპერაციული და კონცეპტუალური ინიციატივების განხორციელებისკენ გადაგმული ნაბიჯების მიხედვით.

1.1 კვლების პრობლემა და მიზანი

ზემოთ განხილული, აუცილებლად ბადებს კითხვას, თუ რა ფაქტორები ახდენენ გავლენას ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და უსფართოების პოლიტიკაზე, როგორც ევროკავშირის კრიზისის მენეჯმენტის მთავარ იარაღზე, რომ რიგ შემთხვევაში კრიზისის მენეჯმენტის თანმიმდევრულ საგარეოპოლიტიკურ იარაღად იქცეს, უმეტეს შემთხვევაში კი ევროკავშირის წარუმატებელი საგარეო ქმედების მთავარ მიზეზად მოგვევლინოს. ევროკავშირის კონტექსტში, თანმიმდევრულობა აღნიშნავს მდგომარეობას, როდესაც პოლიტიკას, საგარეო პოლიტიკის განხორციელების ინსტრუმენტებს, ინსტიტუტებსა და გადაწყვეტილებებს შორის არ არსებობს წინააღმდეგობა და დაპირისპირება. (Nuttall, 2005, 97) აღნიშნული იყოფა შემდეგ ძირითად მიმართულებად:

- ვერტიკალური თანმიმდევრულობა, როდესაც არ არსებობს დაპირისპირება და ურთიერთგამომრიცხავობა ევროკავშირის წევრი ქვეყნების ეროვნულ საგარეო პოლიტიკასა და ევროკავშირის საგარეო პოლიტიკას შორის კონკრეტულ შემთხვევასთან მიმართებით.

- ჰორიზონტალური თანმიმდევრულობა აღნიშნავს ევროკავშირის კრიზისის მენეჯმენტის პოლიტიკისა და აქტივობების მიზანსა და მიზნის მიღწევის ინსტრუმენტების ინტერაქციას.

- ინსტიტუციური თანმიმდევრულობა- ევროკავშირის ინსტიტუტებსა და კრიზისის მენეჯმენტის განხორციელებაზე პასუხისმგებელ აქტორებს შორის ინტერაქციას გულისხმობს. (Nuttall, 2005)

ევროკავშირის შესახებ არსებულ სამეცნიერო ნაშრომებში თანმიმდევრულობა ხშირად კონცეპტუალიზდება, როგორც დამოუკიდებელი ცვლადი, რომელსაც გავლენა აქვს ევროკავშირის, როგორც საერთაშორისო აქტორის ეფექტიანობაზე, ან ძლიერებაზე. (Olsen, 2008; Pace, 2009). თანმიმდევრულობის მგსავსი კონცეპტუალიზება ახლოსაა ევროკავშირის ოფიციალურ დისკურსთანაც, რომლის მიხედვითაც იგი ეფექტიანი საგარეო ქმედების მთავარი პირობაა (European Council, 2000) თუმცა, ჩემს ნაშრომში თანმიმდევრულობას განვიხილავ, როგორც დამოუკიდებელ ცვლადს.

აღსანიშნავია, რომ შემოთავაზებული მეცნიერული კვლევები ამ საკითხზე სახელმწიფო-ცენტრული და რაციონალისტური თეორიულ პერსპექტივებითაა დომინირებული. როგორც უკვე აღვნიშნე, დარგის მკვლევართა შეხედულებით, ევროკავშირის საერთო საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკის ინსტიტუციური მექანიზმი საკმარისად მოქნილი და განვითარებულია, რათა წევრ ქვეყნებს შესაძლებლობა ჰქონდეთ ერთიანი მიდგომები ჩამოაყალიბონ და ეს მექანიზმი სრულიად გამოიყენონ საერთაშორისო არენაზე, (Smith, 2004; Pinelli, 2007; McCormick, 2005; Peterson et al., 2012) მათ შორისაც კი მკვლევართა ნაწილი თვლის, რომ საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკა ნაკლებსავარაუდოა, რომ ევროკავშირის ინტეგრაციის ნაწილად იქცეს. (Howorth, 2011). შესაბამისად, საკმაოდ ვრცელი ლიტერატურა არსებობს იმის შესახებ, თუ რატომ ვერ ახერხებს ევროკავშირი წარმატებულ კრიზისის მენეჯმენტს. (იხ. ცხრილი N1)

ახსნათა კლასიფიცირება შესაძლებელია მოხდეს სამ დონეზე: ეროვნულ, სუპრანაციონალურ და საერთაშორისო.

1. *ეროვნულ დონეზე* ახსნის შესახებ არსებული ლიტერატურის მიხედვით, საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის თანმიმდევრულობა თითქმის შეუძლებელია, რადგან ევროკავშირის წევრი ქვეყნებს შორის არ არსებობს კონსენსუსი, არ არის საკმარისი პოლიტიკური სურვილი აღნიშნული პოლიტიკის ფარგლებში კოორდინაციისა და თანამშრომლობისათვის, რადგან მათი განსხვავებული ეროვნული ინტერესები, რომელთა განხორციელებასაც პირველ რიგში ცდილობენ, თანმიმდევრულობას თითქმის შეუძლებელს ხდის. (Pinelli, 2007; Smith, 2004). აქედან გამომდინარეობს უოლფგანგ ვეგნერისა და ჯოლიონ ჰოვორსის კონცეპტუალიზაცია, რომლებიც საერთო საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკას განსაზღვრავს, როგორც „პრობლემატურ სოციალურ სიტუაციას“, ან „შერეული მოტივების თამაშს“: მიუხედავად იმისა, რომ ევროკავშირის წევრ სახელმწიფოებს აქვთ საერთო ინტერესი საერთაშორისო არენაზე გავლენისა და ძალაუფლების მოპოვებისა, რაც უფრო მეტად მიიღწევა ჯგუფურად მოქმედებისას, ვიდრე ინდივიდუალურად, მათ შორის თანამშრომლობა მაინც ნაკლებსავარაუდოა (Wagner, 2003, 582-583; Howorth, 2011, 223). ევროკავშირის წევრი ქვეყნები, განსაკუთრებით კი ძლიერები, შიშობენ, რომ თანამშრომლობის

შემთხვევაში, მათ მოუწევთ თავიანთი ინტერესების დათმობა ევროკავშირის ინტერესების სასარგებლოდ, განსაკუთრებით კი საგარეო უსაფრთხოებისა და თავდაცვის სფეროში.(Howorth, 2011, 223; Smith, 2011, 172-173; Portela and Raube, 2009)

2. სუპრანაციონალურ დონეზე ახსნის შესახებ არსებული ლიტერატურის მიხედვით, არათანმიმდევრულობა გამოწვეულია ევროკავშირის გადაწყვეტილების მიღების სტრუქტურით, რომელიც ეყრდნობა ერთპიროვნულად გადაწყვეტილების მიღების მეთოდს. (Portela and Raube, 2009; Peterson et al., 2012, 311; Pinelli, 2007, 283). ჯონ მაკორმიკის შეხედულებით, ეს დაკავშირებულია ევროკავშირის წევრ ქვეყნებს შორის არსებული განსხვავებულ პერსპექტივებთან- ევროკავშირის წევრი დიდი ქვეყნები ემხრობიან საგარეო და უსაფრთხოების სფეროში დამოუკიდებლობის შენარჩუნებას, ამიტომაც ცდილობენ, რომ ევროპული კომისია და სხვა მსგავსი ინსტიტუტები, რომლებიც , მსგავსად წევრი პატარა ქვეყნებისა, გადაწყვეტილების მიღების არაერთპიროვნულ მეთოდს ანიჭებენ უპირატესობას, არ ჩაერთოს საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების სფეროში. (McCormick, 2005, 209) ანუ, წევრი სახელმწიფოების განსხვავებული ინტერესები და გადაწყვეტილების მიღების ინერგავერნმენტალური მეთოდი, დამყარებული ერთპიროვნულობაზე, ძირს უთხრის ეფექტიანობასა და თანმიმდევრულობას. შესაბამისად, წევრი ქვეყნების ცდილობენ იმოქმედონ პატარა ჯგუფებში ან ინდივიდუალურად, როცა საქმე თავდაცვასა და უსაფრთხოებას ეხება.(McCormick, 2005, 214-216).

3. საერთაშორისო დონეზე ახსნაზე ორიენტირებული ლიტერატურა კი ფოკუსირდება ევროკავშირის, როგორც საერთაშორისო აქტორის მნიშვნელობაზე, თუ რამდენად შეუძლია მას ითამაშოს დამოუკიდებელი და ანგარიშგასაწევი როლი საერთაშორისო არენაზე. იან ზიელონკას შეხედულებით, ევროკავშირის საგარეო აქტივობების წარმატებულობა მნიშვნელოვნადაა დაკავშირებული და ზეგავლენილი აშშ-ს მიერ. (Zielonka, 2000). ამასთან, გასათვალისწინებელია ევროკავშირის წევრი ქვეყნების ორმხრივი და მრავალხმრივი ტრანსატლანტიკური კავშირები, რომელიც ასევე მნიშვნელოვან როლს ასრულებს

საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის თანმიმდევრულობაში. სმიტისა და მენონის აზრით, მსგავსი განსაკუთრებული ურთიერთობები ევროკავშირის წევრ ქვეყნებს შორის ავითარებს არცთუ იშვიათად კონფლიქტურ შეხედულებებს იმის შესახებ, თუ რა ადგილი უნდა ეჭიროს ევროკავშირს საერთაშორისო სისტემაში. აღნიშნული განსაკუთრებით კარგად წარმოჩინდა 2003 წლის ერაყის მოვლენების დროს, როდესაც აშშ-სა და დიდ ბრიტანეთს შორის განსაკუთრებულმა ურთიერთობამ გამოიწვია ის, რომ ევროკავშირი, როგორც საერთაშორისო აქტორი წარუმატებელი აღმოჩნდა. (Smith, 2011; Menon, 2004).

ბასტიან გიეგერიხი, წიგნში „ევროკავშირის სამხედრო კრიზისის მენეჯმენტი- ამბიციისა და შესაძლებლობის დაკავშირება“ ანალიზებს ევროკავშირის შესაძლებლობებს კრიზისის მენეჯმენტის პროცესში, სამხედრო მისიის კონტექსტში. ავტორი ევროკავშირის ამბიციებისა და შესაძლებლობების ურთიერთკავშირს აღწერს და ამ ორს შორის ვაკუუმის არსებობაზე მიუთითებს. მისი აზრით კრიზისის მენეჯმენტში ევროკავშირის წარუმატებლობის მიზეზი უნდა ვეძიოთ ზოგიერთი წევრი ქვეყნების ეროვნული ინტერესების შეუთანხმებლობაში. (Giegerich, 2010)

მეცნიერთა გარკვეული ნაწილი კი საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის გამოწვევის სისტემატიზაციას შემდეგ სამ ჯგუფში ახდენენ ა) სტრატეგიული განვითარების ნაკლებობა, ბ) შესაძლებლობების ნაკლებობა გ)კოორდინაციის ნაკლებობა ა) ბევრი CSDP მისია და ოპერაცია მკვლევარების მიერ გაკრიტიკებულ იქნა საგარეო პოლიტიკური სტრატეგიის არარსებობის გამო. დევიდ ჰელის აზრით, ეს გულისხმობს, რომ კრიზისის მენეჯმენტი სრულდება წინასწარგანსაზღვრული მანდატის ხანგრძლივობის მიხედვით და არა შეცვლილი უსაფრთხოების გარემოს მიხედვით. (Helly, 2009, 11)

ბ) CSDP-ს ფუნქციონირების პირველი ათწლეულის განმავლობაში, განსაკუთრებით მწვავედ შეინიშნებოდა შესაძლებლობებსა და მოლოდინებს შორის უფსკრული. ევროკავშირის კრიზისის მენეჯმენტი დამოკიდებულია წევრი ქვეყნების სურვილზე, რომ გამოყონ მატერიალური, ფინანსური, სამხედრო და სამოქალაქო პერსონალი (Mattelaer, 2008).

გ) რაც შეეხება კოორდინაციის პრობლემებს, მკლევართა შეხედულებით CSDP-ის მისიებისა და ოპერაციების წარმატებულობა დიდწილადაა დამოკიდებული კომისიის დელეგაციებს, ევროკავშირის სპეციალურ წარმომადგენელს, წევრი ქვეყნების დელეგაციებსა და სხვა ინსტიტუციურ აქტორებს შორის კოორდინაციის ხარისხზე. (Drent 2011; Grevi et al. 2009).

როგორც ლიტერატურის მიმოხილვიდან ჩანს, არსებული სამეცნიერო კვლევების დიდი ნაწილი ფოკუსირებულია ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების ინტერგავერმენტალურ ბუნებაზე. იმ შემთხვევებშიც კი, როდესაც ანალიზის ერთეული თავად ევროკავშირის ინსტიტუციური მექანიზმია, უმთავრეს პრობლემად კვლავ წევრი სახელმწიფოების პოლიტიკური ნება და კოორდინაციის სურვილი წარმოადგენს. მთელი ფოკუსი წარუმატებლობის გამომწვევ მიზეზებზეა, თუმცა, ნაკლები ყურადღება, უფრო სწორად კი, თითქმის საერთოდ არ არის გამახვილებული თანმიმდევრული საერთო საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკის უკვე არსებულ შემთხვევებზე და ამ შემთხვევების თანმიმდევრულობის მიზეზებზე. მეცნიერული ცოდნის ნაკლოვანებას წარმოადგენს ის, რომ არ ვიცით ან ცუდად ვიცით, თუ რამ განაპირობა თანმიმდევრულობა წარმატებულ ქეისებში.

ცხრილი NI. ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის (არა)თანმიმდევრულობის მიზეზები

ეროვნული დონე	ევროკავშირის წევრ ქვეყნებს შორის კონსესუსის და პოლიტიკური სურვილის ნაკლებობა, ეროვნული ინტერესების პრიორიტეტულობა, უსაფრთხოების სფეროში კოლექტიური ქმედებით გავლენის მიღწევა უფრო მარტივია, თუმცა აქვთ სუვერენულობის დაკარგვის შიში (Pinelli, 2007; Smith, 2004, Wagner, 2003, Howorth, 2011, Portela and Raube, Giegerich, 2010)
სუპრანაციონალური	საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის ინტერგავერმენტალური ბუნება, წევრი ქვეყნების განსხვავებული პრიორიტეტები. დიდი სახელმწიფოები ერიდებიან სუვერენილობის დელეგირებას, პატარა სახელმწიფოები კი კოლექტიურ ქმედებას ამჯობინებენ, რაც უარყოფითად მოქმედებს თანმიმდევრულობაზე (Peterson et al., 2012; Pinelli, 2007, McCormick, 2005)
საერთაშორისო დონე	ევროკავშირი, როგორც საერთაშორისო აქტორი, რომლის წარმატებულობა დამოკიდებულია საერთაშორისო სისტემების სხვა სუბიექტებთან ურთიერთობაზე. ორმხრივი და

	მრავალმხრივი ტრანსატლანტიკური კავშირების მნიშვნელობა, რომელიც წევრ ქვეყნებს შორის ბადებს განსხვავებულ პრიორიტეტებს და მოსაზრებას ევროკავშირის ადგილზე საერთაშორისო უსაფრთხოების სისტემაში (Zielonka, 2000, (Smith, 2011; Menon, 2004).
ევროკავშირის ინსტიტუციური მექანიზმის ბუნება	სტრატეგიული განვითარების ნაკლებობა, შესაძლებლობების ნაკლებობა კრიზისის მენეჯმენტში ჩართულ აქტორებს შორის კოორდინაციის ნაკლებობა (Dari et al. 2012; Grevi et al. 2009, Mattelaer 2008).

ზემოთქმულიდან გამომდინარეობს **კვლევის მიზანიც**: გათვალისწინებულია რა ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის ინტერგავერნმენტალური ხასიათი და გადაწყვეტილების მიღების ბუნება, რასაც ლოგიკურად მივყავართ წევრი ქვეყნების განსხვავებული ინტერესების არსებობის მნიშვნელობასა და შესაბამისად, კოორდინაციის აუცილებლობასთან/პრობლემასთან, ნაშრომის მიზანია, გამოიკვლიოს თუ რა ფაქტორები განაპირობებენ ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის თანმიმდევრულობას და ახდენენ გავლენას წევრი ქვეყნების კოორდინაციაზე ვერტიკალურ დონეზე, რომელიც ეროვნული სახელმწიფოებს შორის შეთანხმებულ პოლიტიკას გულისხმობს ევროკავშირის პოლიტიკასთან.

ნაშრომი რელევანტური და აქტუალურია იმდენად, რამდენადაც მიუხედავად საკითხის პოპულარობისა, მასზე არ არის საკმარისი თეორიული ცოდნა (Bickerton, 2011) რასაც შეუძლია უფრო ღრმად დაანახოს არა მხოლოდ მეცნიერებსა და მკვლევარებს არამედ მათ, ვინც პრაქტიკულადაა ჩართული დარგის განვითარებაში, ევროკავშირის კრიზისის მენეჯმენტისა და კონკრეტულად, საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის *არა მხოლოდ შეზღუდვები, არამედ შესაძლებლობებიც*. გარდა ამისა, ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკა ინტეგრაციის პროცესის შედარებით ახალი ელემენტია და განიცდის მუდმივ განვითარებას. ინსტიტუციური სრულყოფის გზაზე კი თეორიაზე დაფუძნებული ემპირიული კვლევა მნიშვნელოვანია, იმდენად, რამდენადაც ის საშუალებას მოგვცემს უფრო ნათლად დავინახოთ პოლიტიკის სხვადასხვა ასპექტები, რომელსაც პრაქტიკული კონტრიბუცია ექნება მისი სამომავლო აქტივობების დაგეგმვისა და იმპლემენტაციის პროცესში.

1.2 საკვლევი კითხვა და თეორიული ჩარჩო

ნაშრომის მიზნიდან გამომდინარე, მთავარი საკვლევი კითხვა ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად: *რა პირობების არსებობის შემთხვევაშია ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკა თანმიმდევრული კრიზისის მენეჯმენტის პროცესში ვერტიკალურ დონეზე?*

როგორც უკვე აღვნიშნე, ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის ინტერგავერნმენტალური ხასიათი, შესაბამისად, წევრი სახელმწიფოების პოლიტიკური სურვილი, რომ მოხდეს კოორდინაცია გადაწყვეტილების მიღების პროცესში, მნიშვნელოვან როლს ასრულებს კრიზისის მენეჯმენტის ინსტრუმენტების, ამ შემთხვევაში, სამხედრო მისიების ინიცირებასა და შემდგომ იმპლემენტაციაში. აქედან და ჩემი ნაშრომის მიზნიდან გამომდინარე, პოლიტიკური გადაწყვეტილებების მიღების პროცესი და წევრი ქვეყნების მოტივაციები ამ გადაწყვეტილების მიღმა თანმიმდევრულობის ვერტიკალური დონის გასაანალიზებლად ანალიზის მნიშვნელოვანი ერთეულია. ევა გროსისა და ბრაიან უაიტის აზრით, ევროკავშირის კრიზისის მენეჯმენტის პროცესში სახელმწიფოთა გადაწყვეტილებები მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს წევრი ქვეყნების საშინაო პოლიტიკის ფაქტორები და მიმდინარე პროცესები. (Gross 2009, White 2004). აღნიშნულის გათვალისწინებით, საკვლევ კითხვაზე პასუხის გასაცემად გამოვიყენებ ლიბერალური ინტერგავერნმენტალიზმის თეორიულ ჩარჩოს, რომელიც ჰიპოთეზის გენერირებაში დამეხმარება. თუმცა, მანამდე, მართებულად მიმაჩნია კრიზისის მენეჯმენტის კონცეფციის ევროკავშირის კონტექსტში განხილვა და მნიშვნელოვანი ასპექტის იდენტიფიცირება.

1.3 ევროკავშირი და კრიზისის მენეჯმენტი

ფართო გაგებით, კრიზისის მენეჯმენტი გულისხმობს კრიზისის თავიდან აცილებას, მიმდინარე კრიზისზე პასუხის გაცემას ან მშვიდობის აღდგენას ან შეთანხმების მიღწევას, როდესაც კრიზისის აქტიური ფაზა დასრულდა. „კრიზისის“ დამახასიათებელია გაურკვევლობა, საფრთხის მოლოდინი და სისტემის ნორმალური განვითარებიდან ან არსებობიდან გადახრა. კრიზისის მენეჯმენტი არ ნიშნავს კონფლიქტის გადაწყვეტას, როგორც ასეთს. მისი მიზანია კრიზისის შედეგად წარმოქმნილ საჭიროებებზე დაუყოვნებელი პასუხი. მას აქვს სამი ძირითადი მახასიათებელი: უსაფრთხოებაზე ორიენტირებულობა, მრავალგანზომილებიანია და კომპლექსურია. (Tardy, 2015, 10)

მენეჯმენტი, ამ კონტექსტში, აღნიშნავს კრიზისის შესაკავებლად ან მომავალში მის გადასაწყვეტად საჭირო პოლიტიკის, ქმედებების, პროცედურებისა და ინსტრუმენტების შემუშავებასა და გამოყენებას. (Blockmans and Wessel, 2009, 5). ევროკავშირის კონტექსტში, კრიზისის მენეჯმენტის ცნება უფრო გაფართოებულია და მოიცავს არამხოლოდ სასწრაფო პასუხს კრიზისულ სიტუაციაზე, არამედ უსაფრთხოებასთან დაკავშირებულ ძალიან მრავალფეროვან ქმედებებს: სამოქალაქო/სამხედრო მისიებისა და ოპერაციის ამოქმედება, ჰუმანიტარული დახმარება, უსაფრთხოება-განვითარება კავშირის უზრუნველყოფა, მშვიდობის მშენებლობა (EEAS, 2016). იგი რამდენიმე ფაზად იყოფა:

- 1) პრე-კრიზისის ფაზა-უკავშირდება კონფლიქტის პრევენციას და ადრეული გაფრთხილების მექანიზმს. მიუხედავად იმისა, რომ რთულია განისაზღვროს კრიზისის დაწყების კონკრეტული ვადა, მოვლენების დინამიკა დაკვირვების საშუალებას იძლევა;
- 2) კრიზისის ფაზა- განიხილება კრიზისზე საპასუხო და მისი მენეჯმენტისთვის სწრაფი რეაგირების სხვადასხვა მექანიზმი, საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის მისიების/ოპერაციების შესაძლო ამოქმედება;
- 3) პოსტ კრიზისის ფაზა- ხდება კრიზისის სტაბილიზაცია და მშვიდობის მშენებლობის მექანიზმების ჩართვა, სამშვიდობო ხელშეკრულების გაფორმება,

უსაფრთხოებისა და სტაბილურობისთვის შესაბამისი პოლიტიკის გატარება;
(UNPACK, 2016,8)

ნაშრომში ვფოკუსირდები ევროკავშირის კრიზისის მენეჯმენტის კრიზისის ფაზაზე/კრიზისის საპასუხო რეაქციაზე, რადგან ვერტიკალურ დონეზე არსებული გამოწვევები და წვერი სახელმწიფოების კოორდინაციის პრობლემები თუ შესაძლებლობები სასწრაფო და „გაურკვეველ“ სიტუაციაში უკეთ წარმოჩინდება. თუმცა, უფრო მეტად მნიშვნელოვანია ის, რომ სწორედ ამ ფაზაში წამყვანი როლი ენიჭება ევროკავშირის ინტერგავერნემენტალურ გადაწყვეტილების მიმღებ სტრუქტურებს: ევროპულ საბჭოსა და საბჭოს.

ამასთან, ხდება კრიზისის მენეჯმენტის დიფერენციაცია პოლიტიკურ, სტრატეგიულ და ოპერაციულ დონეზე. (Council, 2008). პოლიტიკური დონე აღნიშნავს პოლიტიკის ფორმულირებასა და გადაწყვეტილების მიღების პროცესს მთავრობათაშორის არენაზე, რომელიც ევროპულ საბჭოში ან საბჭოში ხდება. სტრატეგიული დონე გულისხმობს საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის ფარგლებში სამოქალაქო ან სამხედრო მისიების დაგეგმვას, ოპერაციული კი მათ იმპლემენტაციასა და განსახორციელებელი ქმედებების ან ინსტრუმენტების აღსრულებას.(იქვე) ნაშრომის მიზნიდან გამომდინარე, ვფოკუსირდები გადაწყვეტილების მიღებისა და თანამშრომლობის- ანუ *პოლიტიკურ და სტრატეგიულ დონეზე*, რადგან ისინი თანმიმდევრული თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკისთვის აუცილებელ პრე რეკვიზიტს წარმოადგენენ, გავითვალისწინებთ რა ამ პოლიტიკის ინტერგავერნემენტალურ ხასიათსა და გადაწყვეტილების მიღების სტრუქტურას.

1.4 თეორიული ჩარჩო: ლიბერალური ინტერგავერნმენტალიზმი

ევროკავშირის ინტეგრაციის დინამიკის თეორიულ ახსნებს შორის ინტერგავერნმენტალიზმი საპატიო ადგილს იკავებს. ჩემი ნაშრომის შემთხვევაში ლიბერალური ინტერგავერნმენტალიზმი, რომელიც კლასიკური ინტერგავერნმენტალიზმის თეორიულ დაშვებებზეა აგებული, დამეხმარება ავხსნა ევროკავშირის, როგორც ინსტიტუტისა და მასში შემავალი სახელმწიფოების ქცევები და მოტივაციები წარმატებული კრიზისის მენეჯმენტის დროს. ასევე, გამოყენებული იქნება ჰიპოთეზისა და დამოუკიდებელი ცვლადების გენერირებაში.

ლიბერალური ინტერგავერნმენტალიზმი ენდრიუ მორავჩიკის სახელთანაა დაკავშირებული, რომელმაც, როგორც უკვე აღვნიშნე თეორია სტენლი ჰოფმანის კლასიკური ინტერგავერნმენტალიზმის თეორიის დაშვებებზე ააგო. (Hoffmann, 1966) მიდგომის მთავარი დაშვებებია, რომ ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოები ევროპული ინტეგრაციის მთავარი აქტორები არიან, კოლექტიური ქმედება კი ხორციელდება წევრი ქვეყნების ეროვნული მთავრობების თანხმობით. შესაბამისად, ინტერგავერნმენტალიზმის მიხედვით, ინტეგრაცია და კოლექტიური ქმედების განხორციელება ხდება მაშინ, როდესაც „სარგებელი მაღალია, დანახარჯები დაბალი და მოლოდინები დიდი.“ (Hoffmann, 1966, 144). ენდრიუ მორავჩიკი ეთანხმება დაშვებას, რომ ერი-სახელმწიფოები მთავარი აქტორები არიან, თუმცა გადაწყვეტილებს მიღების პროცესს ევროკავშირის ინსტიტუტებში ორ საფეხურიანი მოდელით ხსნის, რომელთა შორის, პირველი- ეროვნული ინტერესის ფორმირება, უფრო მნიშვნელოვანია. მორავჩიკი უშვებს, რომ სახელმწიფოები არიან რაციონალურები და იქცევიან რაციონალურად. აქტორები, მამასადამე სახელმწიფოები, ახდენენ ალტერნატიული საშუალებების გამოყენების შედეგების კალკულაციას და ირჩევენ ისეთ გზას, რომელიც მათ არსებული მდგომარეობის გათვალისწინებით, ყველაზე მეტ მოგებას მოუტანს. (Moravcsik and Schimmelfennig, 2009, 68) თუმცა, ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული პრიორიტეტები არ არის ფიქსირებული, მორავჩიკი ხსნის ე.წ შავ ყუთს ზემოაღნიშნული 2-საფეხურიანი მოდელის საშუალებით: მიუხედავად იმისა, რომ სახელმწიფოები საერთაშორისო დონეზე მოლაპარაკებებს აწარმოებენ, ისინი

შეზღუდული არიან ეროვნულ დონეზე საზოგადოებრივი ჯგუფებით, რომლებიც კონკრეტული გადაწყვეტილების მიღმა ეკონომიკური მოგებისა და დანაკარგების კალკულაციას ახდენენ. შესაბამისად, გადაწყვეტილება ქმედების შესახებ მიიღება ამ გათვლაზე დაყრდნობით. (იქვე, 481). მეორე საფეხურზე, სახელმწიფოთაშორის მოლაპარაკების პროცესი წარმართება საშინაო დონეზე ფორმირებული ინტერესების რეალიზებისთვის. ამ პროცესის შედეგი კი დამოკიდებულია კონკრეტული სახელმწიფოს „შედარებით მომლაპარაკებელ სიძლიერეზე“ (relative bargaining power) რაც ნიშნავს, რომ რაც უფრო სენსიტიურია და აუცილებელია საკითხი ეროვნული ინტერესისთვის, მით უფრო მეტი შანსია, რომ კონკრეტული სახელმწიფო კომპრომისებზე წავა საკუთარი მიზნის მისაღწევად. აღნიშნული დაშვებები, განსხვავებით რეალიზმისგან, აღნიშნავს, რომ „მომლაპარაკებელი ძალა“ დამოკიდებულია სამ ძირითად ფაქტორზე: ეროვნული პრეფერენციების ინტენსიურობაზე, ევროკავშირის დონეზე თანამშრომლობის გარდა სხვა უნილატერალურ ან მულტილატერალურ ალტერნატივებზე და კომპრომისის პოტენციალზე-რამდენად არის კონკრეტული საკითხი საერთო ინტერესი სახელმწიფოებისთვის. (Moravcsik, 1993).

კიდევ ერთი ელემენტი ლიბერალური ინტერგავერნმენტალიზმის არის სახელმწიფოთა ინსტიტუციური არჩევანი, როდესაც ისინი მზად არიან საკუთარი სუვერენულობის დელეგირება მოახდინონ. ეს ფაქტი, მორავჩიკის აზრით, არის სახელმწიფოს მხრიდან რაციონალური გათვლის შედეგი. სუვერენულობის დელეგირება ხდება უფრო მეტად მაშინ, როდესაც მთავრობების აზრით, თანამშრომლობიდან საერთო მოგება უფრო მაღალია, პოლიტიკური რისკი კი დაბალი (Moravcsik, 1993). სახელმწიფოები ევროკავშირის დონეზე თანამშრომლობას არჩევენ მაშინ, როდესაც ამ თანამშრომლობას მოყვება “politics of scale”, რომელიც გულისხმობს, რომ ეროვნული დიპლომატიური, ეკონომიკური და სამხედრო რესურსების ერთობლივი გამოყენება ზრდის არსებულ კონფლიქტზე გავლენას და ამცირებს სახელმწიფოსთვის ინდივიდუალური დანახარჯებსა და რისკებს - აღნიშნული კიდევ უფრო რელევანტურია, როდესაც საჭიროა საფრთხის დაბალანსება. (Moravcsik, 1998, 30) ზემოთხსენებული მოგება/სარგებელი კი შედარებულია ევროკავშირის დონეზე კრიზისის მენეჯმენტის ეკონომიკურ და

პოლიტიკურ რისკებთან. დანახარჯები და პოლიტიკური რისკი დამოკიდებულია კრიზისის მენეჯმენტის აქტივობის სახესა და საკითხის სპეციფიკურობაზე. პოლიტიკური რისკი გულისხმობს ეროვნული სუვერენულობის დაკარგვისა და არსებულ კრიზისზე, რეგიონზე გავლენის შემცირებას. (Gordon, 1997). ეს გათვლები, სახელმწიფოთაშორის მოლაპარაკების პროცესში, ევროკავშირის დონეზე გამორიცხავს კოლექტიურ გადაწყვეტილებას ან ქმედებას, თუკი სახელმწიფოთა პრიორიტეტები/ინტერესები შეუთავსებელია. საპირისპირო შემთხვევაში კი მიიღწევა „lowest common denominator“ შედეგი, რომელიც წარმოადგენს გავლენიანი სახელმწიფოების გაზიარებულ/მსგავსი ინტერესების კორელაციის პოზიტიურ შედეგს (Thomas 2011, 21-22).

1.5 ჰიპოთეზა და დამოკიდებული ცვლადის ოპერაციონალიზაცია

ლიბერალური ინტერგავერნმენტალიზმის პერსპექტივიდან, ევროკავშირის კრიზისის მენეჯმენტის მთავარი აქტორები არიან მისი დიდი და შედარებით ეკონომიკურად ძლიერი სახელმწიფოები (Moravcsik, 1993). ევა გროსის მიხედვით, ამ სახელმწიფოებს საფრანგეთი, დიდი ბრიტანეთი და გერმანია წარმოადგენენ. (Gross 2009, 6).

ჰიპოთეზა: ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის თანმიმდევრულობის ხარისხი მაღალია ვერტიკალურ დონეზე, როდესაც ა) კრიზისი რისკის ქვეშ აყენებს ამ ქვეყნების სექტორულ ეკონომიკურ ინტერესებს ბ) არსებული კრიზისიდან მომდინარე აღქმული საფრთხე საერთოა

დამოკიდებული ცვლადი: ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის თანმიმდევრულობა;

დამოუკიდებელი ცვლადი: კრიზისიდან მომდინარე საერთო აღქმული საფრთხე, რისკის ქვეშ დაყენებული სექტორული ეკონომიკური ინტერესები;

დამოკიდებული ცვლადი-თანმიმდევრულობის კონცეფცია და მისი ხარისხები

ევროკავშირის თანმიმდევრულობაზე საკმაო რაოდენობის ნაშრომია შექმნილი, თუმცა, მათი უმეტესობა თანმიმდევრულობას განიხილავს, როგორც დამოუკიდებელ ცვლადს, რომელიც პასუხისმგებელია ევროკავშირის საგარეოპოლიტიკური ქმედების შედეგებზე. (Portela/Raube, 2007), თუმცა, ჩემს ნაშრომში თანმიმდევრულობა დამოკიდებული ცვლადია.

ქრისტოფერ ჰილიონის განსაზღვრების მიხედვით, „თანმიმდევრულობა ნიშნავს პროცესს, როდესაც სხვადასხვა პოლიტიკური ქმედებები თვალსაზრისით, ერთმანეთს არ ეწინააღმდეგება. ის შეიძლება განვიხილოთ, როგორც სინერგია ევროკავშირის პოლიტიკის სხვადასხვა კომპონენტებს შორის“ (Hillion,2008,17). ფრენკ ჰოფმაისტერის განმარტებით, ევროკავშირის კონტექსტში, თანმიმდევრულობა აღნიშნავს მისი ინსტიტუტების პროცედურულ ვალდებულებას, რომ მოახდინონ მათი ქმედების კოორდინაცია, რომელსაც უნდა მოჰყვეს ევროკავშირის მხრიდან ერთიანი პოლიტიკური ქმედება. (Hoffmeister, 2008, 161). ჰოფმაისტერი ევროკავშირს განიხილავს, როგორც „ქოლგას“, რომლის ქვეშაც სხვადასხვა ინსტიტუტები ვალდებულები არიან საერთო პოლიტიკის გატარებაზე. (იქვე)

ევროკავშირისთვის, თანმიმდევრულობა პირდაპირპროპორციულ კავშირშია მისი საგარეო პოლიტიკის ეფექტიანობასთან (European Commission, 2006) ანტონიო მისორილის მოსაზრებით, თუკი თანმიმდევრულობა ვერ მიიღწევა ერთიანი ქმედებით, ამგვარი სისტემის ადეკვატურობა კითხვის ნიშნის ქვეშ დგება. ერთიანი მიზნითა და უნილატერალური ქმედებით, ევროკავშირი ხდება უფრო ეფექტიანი საგარეო პოლიტიკის გატარებისას. (Missiroli, 2001,4),

პორტელა და რაუბეს მიხედვით, არსებული ლიტერატურის უმეტესი ნაწილის მიხედვით, ევროკავშირის საგარეო პოლიტიკის (არა)თანმიმდევრულობის ანალიზისას ინსტიტუციურ დაშვებებზე ფოკუსირდება, რაც, საბოლოო ჯამში, ევროკავშირის ინსტიტუციური ფაქტორებზე ზედმეტად ფოკუსირებას იწვევს (Portela and Raube, 2009).

ვან ელსუვეგეს მოსაზრებით, თანმიმდევრულობა ევროკავშირის სამართლებრივი ჩარჩოს ორგანული ნაწილია, თუმცა იგი უმეტესწილად მაინც პოლიტიკური იმპერატივია, რომელიც დამოკიდებულია წევრი სახელმწიფოების პოლიტიკურ სურვილზე. „პოლიტიკური სურვილის“ ცნება კი კვლავ გვაბრუნებს წევრი სახელმწიფოების განსხვავებული ინტერესების, მოტივებისა და ძალაუფლების ცნებებთან გადაწყვეტილების მიღების პროცესში. (Van Elsuwege, 2010).

ნაშრომში თანმიმდევრულობა აღიქმება, როგორც კრიზისის მენეჯმენტის სხვადასხვა პოლიტიკასა და ინსტრუმენტებს შორის დაპირსპირების არარსებობა. როგორც შესავალ ნაწილში განვმარტე, თანმიმდევრულობის კონცეფციის კატეგორიზება სხვადასხვა მიმართულებით ხდება: ჰორიზონტალური, ინსტიტუციური, და ვერტიკალური. ნაშრომში ვფოკუსირდები ვერტიკალურ განზომილებაზე, რომელიც აღწერს თუ რამდენად შეესაბამება ან ხელს უწყობს წევრი ქვეყნების აქტივობები და პოლიტიკა ევროკავშირის გაცხადებულ პოლიტიკას და აქტივობებს კრიზისზე საპასუხოდ. (Nuttall, 2005)

ნიკოლ კოეინგი კრიზისის მენეჯმენტში ევროკავშირის საგარეო პოლიტიკის თანმიმდევრულობის ხარისხის განსაზღვრისთვის გამოყოფს 4 ოპერაციულ ელემენტს, რომელთა ვარიაცია, საბოლოო ჯამში, თანმიმდევრულობის ხარისხებს განსაზღვრავს. ესენია: შეთანხმებულობა, მიზნები, ინტერაქცია და თანხმობა (Koeing, 2016) *(იხ. ცხრილი N2)*

ცხრილი N2 თანმიმდევრულობის ხარისხების საზომი ინდიკატორები

თანმიმდევრულობის ხარისხი	ინდიკატორები
არათანმიმდევრული	<p>შეთანხმებულობა: არა</p> <p>ინდიკატორი: აქტივობების ან პოლიტიკის აუთფუტებს შორის შეუთანხმებლობა (მაგალითად: ევროკავშირის სხვადასხვა მოთამაშებმა ურთიერთსაწინააღმდეგო დიპლომატიური ქმედებები ან განცხადებები გააკეთეს)</p> <p>მიზნები: წინააღმდეგობრივი</p> <p>ინდიკატორი: ერთიანი სტრატეგიის არ არსებობა, განსხვავებული მიზნების დასახვა</p> <p>ინტერაქცია: დისფუნქციური</p> <p>ინდიკატორი: ინფორმაციის გაზიარების ნაკლებობა, მტრული ინტერაქცია</p> <p>თანხმობა: არა</p> <p>ინდიკატორი: წინასწარშეთანხმებული ნორმისგან ან კანონისგან გადახრა</p>
დაბალი	<p>შეთანხმებულობა: კი</p> <p>ინდიკატორი: აქტივობების ან პოლიტიკის აუთფუტებს შორის შეთანხმებულობა</p> <p>მიზნები: არახელისშემშლელი</p> <p>ინდიკატორი: არ არის საერთო სტრატეგია. პარალელური მიზნები, მაგრამ არა საერთო პრიორიტეტები</p> <p>ინტერაქცია: არახელისშემშლელი</p> <p>ინდიკატორები: ინფორმაციის გაზიარება, თუმცა არა კონსულტაციები და კოლაბორაცია</p> <p>თანხმობა: მინიმალური</p> <p>ინდიკატორი: წინასწარშეთანხმებული კანონებისა და გადაწყვეტილებებისგან არ არის გადახრა, თუმცა საშუალებებისა და რესურსების გაუზიარებლობაა</p>
საშუალო	<p>შეთანხმებულობა: კი</p> <p>ინდიკატორი: აქტივობების ან პოლიტიკის აუთფუტებს შორის შეთანხმებულობა</p> <p>მიზნები: კომპლემენტარული</p> <p>ინდიკატორები: საერთო მიზნები, თუმცა განსხვავებული პრიორიტეტები</p> <p>ინტერაქცია: თანამშრომლური</p> <p>ინდიკატორები: გაზიარებული ინფორმაცია და კოორდინაცია</p> <p>თანხმობა: ნაწილობრივი</p> <p>ინდიკატორი: წინასწარშეთანხმებული კანონებისა და გადაწყვეტილებებისგან არ არის გადახრა, საშუალებებისა და რესურსების ნაწილობრივი გაღება</p>
მაღალი	<p>შეთანხმებულობა: კი</p> <p>ინდიკატორი: აქტივობების ან პოლიტიკის აუთფუტებს შორის შეთანხმებულობა</p> <p>მიზნები: კოლექტიური</p> <p>ინდიკატორები: ერთიანი სტრატეგია, მსგავსი მიზნები და პრიორიტეტები</p> <p>ინტერაქცია: კოლაბორაციული</p> <p>ინდიკატორები: სრული კოორდინაცია და შრომის განაწილება</p> <p>თანხმობა: სრული</p> <p>ინდიკატორები: წინასწარშეთანხმებული კანონებისა და გადაწყვეტილებებისგან არ არის გადახრა, საშუალებებისა და რესურსების სრული გაღება</p>

1.6 კვლევის მეთოდოლოგია

საკითხის ანალიზის, გამოკვლევისა და საკვლევ კითხვაზე პასუხის გასაცემად გამოვიყენებ თვისებრივი კვლევის მეთოდის სტრატეგიას, რომელიც რაციონალური საშუალებაა რომ დაინახო, შეაფასო და აღწერო მოვლენები კვლევის ობიექტის თვალთ (ზურაბაშვილი, 2006, 7). ეს მეთოდი რელევანტურია ჩემი ნაშრომისათვის, იმედნად, რამდენადაც შესაძლებლობას მაძლევს ორიენტირება მოვახდინო ერთი შემთვევის შესწავლის მეთოდზე, რომელსაც შეუძლია სიღრმისეულად შეისწავლოს არსებული ფენომენი და კითხვის ნიშნის ქვეშ მდგარი მოცემულობის არსებობის დამკიცებაში დაეხმაროს მკვლევარს. (Eisenhardt and Graebner, 2007)

როგორც უკვე ნათელია, ნაშრომში ვფოკუსირდები ევროკავშირის პირველ საზღვაო-სამხედრო ოპერაციაზე- EU NAVFOR Atalanta-ზე, რომელიც 2008 წელს ამოქმედდა და როგორც შესავალში აღვნიშნე, ევროკავშირის წარმატებული კრიზისის მენეჯმენტის ყველაზე ციტირებად მაგალითად განიხილება. მიუხედავად იმისა, რომ ანალიზი ძირითადად ფოკუსირებული იქნება მენეჯმენტის კრიზისის ფაზეზე და მის პოლიტიკურ და სტრატეგიულ დონეზე, ოპერაციის თანმიმდევრულობის ხარისხის შესაფასებლად, დაფარული იქნება 2008-2016 წლებიც, რადგან ოპერაცია კლავ მინდინარეობს, მანდატის უკანაკსნელი განახლება კი სწორედ 2016 წელს მოხდა. ამასთან, აღნიშნული ოპერაცია წარმოადგენდა ევროკავშირის პირველ საზღვაო-სამხედრო ოპერაციას, რომელის შესწავლაც კონტრიბუციას შეიტანს ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის საზღვაო განზომილების თეორიულ შესწავლასა და განვითარებაში. გარდა ამისა, სომალის სანაპირო წყლებში და ადენის ყურეში მეკობრეობის გაზრდილი მაჩვენებლებით შექმნილი სიტუაცია ევროკავშირმა აღწერა, როგორც „გაუკონტროლებელი, პოლიტიკურად არამყარი და ეკონომიკურად მარგინალიზებული, რომელსაც აქვს პოტენციალი რეგიონის და ევროკავშირის სტაბილურობასა და განვითარების პოლიტიკას ძირი გამოუთხაროს, სერიოზული საფრთხე შეუქმნას ევროკავშირის უსაფრთხოებას“ (European Commission, 2006, 5), რაც ადასტურებს შემთვევის მნიშვნელობას თავად ევროკავშირის საგარეო პოლიტიკისთვისაც. ზემოაღნიშნულიდან და ნაშრომის მიზნიდან გამომდინარე,

აღნიშნული შემთხვევის შერჩევისას დავეყრდენი მიზანმიმართული შერჩევის (Purposeful sampling) ე.წ. outlier sampling-ის სტრატეგიას, რომელიც ფოკუსირდება შემთხვევაზე, რომელიც რაღაც კუთხით განსხვავებულია სხვა შემთხვევებისგან და მნიშვნელოვანია საკვლევი საკითვის სიღმისეული ანალიზისთვის. (Fletcher, 31)

იმის გათვალისწინებით, რომ თანმიმდევრულობის ხარისხი ვერტიკალურ დონეზე ევროკავშირის კრიზისის მენეჯმენტის პროცესში დამოკიდებულია გავლენიანი სახელმწიფოების სტრატეგიული ინტერაქციაზე, ნაშრომში ვფოკუსირდები საფრანგეთის, დიდი ბრიტანეთისა და გერმანიის ქმედებებსა და მოტივების ანალიზზე საერთო თავდაცვისა და უსფართოების პოლიტიკის ინსტრუმენტის- სამხედრო-საზღვაო ოპერაციის ამოქმედებაზე გადაწყვეტილების მიღების პროცესსა და მის შემდგომ იმპლემენტაციაში. ამ არჩევანს, გარდა თეორიული ასპექტისა, (ლიბერალური ინტერგავერნმენტალიზმის მიხედვით, მთავარი აქტორები ევროკავშირის გავლენიანი და ძლიერი წევრი სახელმწიფოები არიან) აქვს ემპირიული საფუძველიც: კრის პატენის აზრით, არ არსებობს ევროკავშირის საერთო პოლიტიკა, მანამ, სანამ საფრანგეთის, გერმანიისა და დიდი ბრიტანეთის თანხმობა არ არის. (Chris Patten 2005, 160) ამავე დროს, მიუხედავად იმისა, რომ ყველა წევრი სახელმწიფო თანაბარი უფლებით სარგებლობს, უნდა ვაღიაროთ, რომ ზოგიერთ მათგანს უფრო მეტი ეკონომიკური, სამხედრო და პოლიტიკური შესაძლებლობა აქვს, რომ ევროკავშირის საგარეო პოლიტიკის ცენტრში იყვნენ, რადგან მხოლოდ მათ შეუძლიათ მსგავსი ძალისხმევების გაწევა. (Crowe, 2003, 546) ამავე დროს, სამივე ქვეყანამ უმნიშვნელოვანესი როლი შეიტანა ოპერაციის ინიცირებასა და იმპლემენტაციაში: საფრანგეთი გახლდათ ოპერაციის მთავარი ლოგისტი და ინიციატორი, დიდი ბრიტანეთი ოპერაციის ხელმძღვანელი, ხოლო გერმანია უმთავრესი კონტრიბუტორი.

ნაშრომის საკვლევ კითხვაზე პასუხის გასაცემად გამოვიყენებ პროცესის მიდევნების მეთოდს, რომლის მიზანია თეორიისა და სამყაროში მიმდინარე მოვლენების ერთმანეთთან დაკავშირება- იგი მკვლევარს დამოუკიდებელ და დამოკიდებულ ცვლადებს შორის შედეგობრივი ჯაჭვისა და მექანიზმის აგების საშუალებას აძლევს, რათა მან დაინახოს თუ რა ხარისხით ემთხვევა ამ პროცესს წინასწარ თეორიულად შემუშავებული მოლოდინები და ჰიპოთეზები (George & Bennett, 2005, 204) აღნიშნული

მიზეზ-შედეგობრივი კავშირის დასადგენად ნაშრომის ძირითად ნაწილში, თავდაპირველად, მიმოვიხილავ ევროკავშირის საერთო საგარეო და უსაფრთხოების ჩამოყალიბების, შემდეგ კი საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის, როგორც საგარეო პოლიტიკის მთავარი ნაწილის შექმნის მთავარ მოტივებსა და მიზეზებს, ამ პოლიტიკის საფუძვლებსა და მიზნებს. სომალიში შექმნილი კრიზისული სიტუაციისა და მეკობრეობის ფეონმენის, დინამიკის მიმოხილვის შემდეგ, გავაანალიზებ ევროკავშირის გაცხადებულ პოლიტიკას/მიზნებს კრიზისის საპასუხოდ, ოპერაციის იმპლემენტაციასა და შედეგებს 2016 წლისთვის. დამოუკიდებელი ცვლადების ოპერაციონალიზაციაში შემუშავებული საზომების მიხედვით კი, შემდეგ ნაწილში მოვახდენ დამოუკიდებელი ცვლადების იდენტიფიცირებას. შემდეგ, გავაანალიზებ დიდი ბრიტანეთის, საფრანგეთისა და გერმანიის მონაწილეობას ოპერაციის ამოქმედების შესახებ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში, რომლის შედეგადაც, პარალელურად გამოიკვეთება მათი მთავარი მოტივები და მიზნები, რომელსაც, ლოგიკურად მოჰყვება ვერტიკალურ დონეზე თანმიმდევრულობის ხარისხის შეფასება, დამოკიდებული ცვლადის ოპერაციონალიზაციაში გამოკვეთილი საზომების მიხედვით. ჰიპოთეზიდან გამომდინარე, ვერტიკალურ დონეზე, თანმიმდევრულობის მაღალი ხარისხზე, ოპერაცია EU NAVFOR ATALANTA ამოქმედებისა და განხორციელების პროცესში, გავლენა მოახდინა სექტორულმა ეკონომიკურმა ინტერესებმა და კოლექტიური საფრთხის აღქმამ. აღნიშნულის დასატესტად გამოყენებული იქნება პირველადი და მეორეული წყაროები. პირველი, ნაშრომის კონტექსტში, მოიცავს ევროკავშირის ოფიციალური დოკუმენტების, ანგარიშების გამოყენებას, რომელიც, მათ შორის, მოიცავს სტატისტიკურ ინფორმაციასაც. მეორეული კი სხვა ავტორთა ნაშრომების- აკადემიური წიგნების, სტატიების, პოლიტიკური დოკუმენტების, სამთავრობო გამოსვლების, საპარლამენტო დებატებისა და გამოსვლების, მედიის ანალიზს.

1.7 დამოუკიდებელი ცვლადების ოპერაციონალიზაცია

1) სექტორული ეკონომიკური ინტერესები

სექტორული ეკონომიკური ინტერესი ჩემს ნაშრომში დამოუკიდებელი ცვლადია და მოსალოდნელია, რომ ის გავლენას ახდენს საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის თანმიმდევრულობაზე ვერტიკალურ დონეზე.

ევროკავშირის სამხედრო-საზღვაო ოპერაცია EU NAVFOR Atlanta წარმოადგენდა პასუხს სომალის კრიზისზე- უპრეცედენტოდ გაზრდილ მეკობრეობის მაჩვენებელსა და შეიარაღებულ თავდასხმაზე. იმის გათვალისწინებით, რომ სომალის მეკობრეობა პირდაპირ კავშირშია საზღვაო სატრანსპორტო-სავაჭრო სექტორთან და მათი თავდასხმების ერთ-ერთ ძირითად ობიექტსაც წარმოადგენს სავაჭრო გემები, უნდა ვივარაუდოთ, რომ თუკი კონკრეტულ ქვეყანას აქვს შედარებით დიდი საზღვაო სატრანსპორტო სავაჭრო სექტორი, რომელიც ტრანსპორტირებისათვის იყენებს სომალის სანაპირო ზოლს, ადენის ყურეს, ინდოეთის ოკეანეს (ანუ მეკობრეობით დაზარალებულ ტერიტორიებს) ამ ქვეყნის სექტორული ეკონომიკური ინტერესი უფრო მეტად დგება რისკის ქვეშ სომალის კრიზისის შედეგად. შესაბამისად, ამ ინტერესისა და საფრთხის იდენტიფიცირება შესაძლებელია თითოეულ ქვეყანაში საზღვაო ტრანსპორტის/ვაჭრობის მოცულობის შეფასებით. ინფორმაციის მოპოვება ზემოთ აღნიშნულის შესახებ კი შეიძლება საერთაშორისო სავაჭრო ორგანიზაციის(WTO), საერთაშორისო საზღვაო ორგანიზაციის (IMO) და გაეროს ვაჭრობისა და განვითარების კონფერენციის(UNCTAD), ეროვნული მთავრობებისა და ევროკავშირის (Eurostat) მონაცემთა ბაზებიდან. ასევე, მნიშვნელოვანია სავაჭრო გზების განსაზღვრაც- წარმოადგენს თუ არა სომალის მეკობრეობით დაზარალებული ტერიტორიული წყლები ამ ქვეყნებში იმორტირებული საქონლის სავაჭრო მარშრუტს, რომლისთვისაც, ასევე, მსგავსი წყაროები იქნება გამოყენებული.

სექტორული ეკონომიკური ინტერესების ანალიზისას უნდა გავითვალისწინოთ ის საზოგადოებრივი ჯგუფები, რომლებსაც ეს ინტერესი აქვთ(დაყენებულია საფრთხის ქვეშ სომალის მეკობრეობის შედეგად) და მთავრობებზე გავლენის მოხდენა შეუძლიათ

გადაწყვეტილების მიღების პროცესში. ამ ჯგუფში, ნაშრომის მიზნიდან გამომდინარე, საზოგადოებრივი ჯგუფების ქვეშ იგულისხმება ის ჯგუფები, რომლებიც დაკავშირებული არიან საზღვაო ტრანსპორტის ინდუსტრიასთან- გადამზიდი კომპანიები, გემ-ფლობელთა ასოციაციები და ა.შ. ამ ჯგუფებსა და მთავრობებს შორის კავშირის დასადგენად, საჭიროა განისაზღვროს მათი აქტიურობის დონე საკვლევ ქვეყნებში და ის, ცდილობდნენ თუ არა ისინი სახელმწიფოს მთავრობებზე ზეწოლას სომალის მეკობრეობის წინააღმდეგ სამხედრო-საზღვაო ოპერაციაში მონაწილეობისთვის ევროკავშირის ფორმატში. აქტიურობისა და გავლენის მოხდენის მცდელობის იდენტიფიცირება კი შესაძლებელია მათ საპარლამენტო დებატებში მონაწილეობით, ხელისუფლებისადმი პირდაპირი მიმართვები მედიის საშუალებით, სადაც შესაძლებელია.

2) კრიზისიდან მომდინარე საერთო აღქმული საფრთხე

„საფრთხის აღქმა“ გულისხმობს ობიექტურად არსებული საფრთხის შეფასებას-საფრთხის რაციონალისტური განმარტება გულისხმობს, რომ სახელმწიფოები თანამშრომლობენ, რათა დააბალანსონ საერთო სფრთხე. დაბალანსების ქმედება კი შეიძლება მოიცავდეს როგორც სამხედრო, (სამხედრო ოპერაცია) ასევე არასამხედრო ქმედებებს. (სამშვიდობო მისია, სამოქალაქო მისია) (Bock and Henneberg, 2013, 9). ამ პერსპექტივიდან, ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკა იქნება თანმიმდევრული ვერტიკალურ დონეზე, როდესაც სახელმწიფოები აღიქვამენ საერთო საფრთხის არსებობას და პირიქით. რისი იდენტიფიცირებისთვისაც, გამოყენებული იქნება ეროვნული სადაზვერვო სამსახურების გაფრთხილებების, სამთავრობო/ოფიციალური დოკუმენტები, პირველ პირთა გამოსვლების ანალიზი.

2. საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის ისტორიული წინაპირობები და განვითარება

მიუხედავად იმისა, რომ ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკა ევროკავშირის ყველაზე „ახალგაზრდა“ პოლიტიკის ნაწილია, მას საფუძველი იმაზე ადრე ჩაეყარა, ვიდრე ოფიციალურად გახდებოდა ევროკავშირის საერთო საგარეო და უსაფრთხოების ნაწილი 1992 წელს. მიუხედავად იმისა, რომ მისი საბოლოო სახით ჩამოყალიბების პროცესის დაწყებასა და ფორმალიზაციას დიდწილად შეუწყო ხელი 1990-იან წლებში ევროკავშირის კრახმა ბალკანეთში, უსაფრთხოებისა და თავდაცვის სფეროში თანამშრომლობისკენ გადადგმული ნაბიჯები სათავეს მე-2 მსოფლიო ომის შემდგომ პერიოდში იღებს, რომელიც ხასიათდებოდა სახელმწიფოთაშორისი თანამშრომლობის ინტენსიფიკაციით ომისა და კონფლიქტის თავიდან აშორების მიზნით.

ჯერ კიდევ 1948 წელს, საფრანგეთის, დიდი ბრიტანეთისა და ბენილუქსის ქვეყნების მიერ ბრიუსელის ხელშეკრულების გაფორმება გახლდათ დასავლეთ ევროპის ქვეყნებს შორის სახელმწიფოთაშორისი თანამშრომლობის პირველი ისნტიტუციური მცდელობა. (EEAS, 2016) აღნიშნული ხელშეკრულება შეიცავდა საერთო თავდაცვის შესახებ მუხლსაც, რომელიც დასაღეთ ევროპის კავშირის შექმნის მთავარი საფუძველი გახლდათ. დასავლეთ ევროპის კავშირი 1990-იან წლებამდე, NATO-სთან ერთად ევროპაში უსაფრთხოებისა და თავდაცვის საკითხებზე კონსულტაციებისა და დიალოგის ფორუმს წარმოადგენდა, რომელიც დროთა განმავლობაში ევროკავშირის სამართლებლივ ჩარჩოში სრულიად ინკორპორირდა. (EEAS, 2016) ამ პერიოდიდან მოყოლებული, განიხილებოდა თანამშრომლობის სხვადასხვა ვარიანტები, რომელსაც უნდა მოეხდინა გაერთიანების წევრი ქვეყნების პოლიტიკური დაახლოება და ინტეგრაცია. 1970 წელს ლუქსემბურგის სამიტზე წარდგენილ იქნა „დავინიონის მოხსენება“, რომელიც საფუძველად დაედო ევროპის პოლიტიკურ თანამშრომლობას, რომელიც შემდგომში ფორმალურად იქნა შეყვანილი საერთო ევროპულ აქტში 1987 წელს. დავინიონის მოხსენება წარმოადგენდა წლების მანძილზე ევროგაერთიანების ქვეყნების პოლიტიკური თანამშრომლობის ძირითად დოკუმენტს.

ევროპის პოლიტიკურ თანამშრომლობის მთავარი მახასიათებელი იყო წევრ ქვეყნებს შორის კონსულტაციები საგარეო საქმეთა მინისტრების დონეზე რომლებიც განიხილავდნენ საგარეო პოლიტიკასთან დაკავშირებულ საკითხებს. 1974 წელს ევროპული საბჭოს (European Council) შექმნამ მისი საქმიანობა უფრო კოორდინირებული გახადა, ვინაიდან ქვეყნის მეთაურებს მიეცათ უფრო გამოკვეთილი როლი, რომელიც ითვალისწინებდა კავშირისთვის საერთო მიმართულების მიცემას. (იქვე)

საბჭოთა კავშირის მიერ ავღანეთის დაპყრობამ და ირანში მომხდარმა ისლამურმა რევოლუციამ კიდევ ერთხელ დაანახა ევროპელებს საერთო პოზიციის არქონით განპირობებული სისუსტე საერთო საგარეო პოლიტიკის წარმოების საქმეში. ამან გამოიწვია ევროპის პოლიტიკური თანამშრომლობის როლის გაძლიერების მოთხოვნა ლონდონის მოხსენებაში, რომელიც მოითხოვდა წინასწარ კონსულტაციას წევრ ქვეყნებს და კომისიას შორის იმ საკითხებზე, რომლებსაც გავლენა შეიძლება ჰქონოდა ყველა წევრ სახელმწიფოზე. (კაპანაძე, 2006, 65)

ცივი ომის დასრულების შემდგომ, ბალკანეთის რეგიონში განვითარებულმა მოვლენებმა (1991-2001) ევროპას დაანახა, რომ მათ სჭირდებოდათ, სულ მცირე, სწრაფი რეაგირების რეგიონული სამხედრო/პოლიციური ძალები, რომელიც საჭირო მომენტში მოახდენდნენ ინტერვენციას კრიზისულ სიტუაციებში და შეძლებდა დასავლეთ ევროპის კავშირის 1992 წლის მინისტრიალზე შეთანხმებული, ე.წ. „პიტერსბერგის ამოცანების“ შესრულებას. აღნიშნულმა, ევროკავშირის თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის ფორმირება მოახდინა, რადგან განსაზღვრა იმ სამხედრო ქმედებების/ფუნქციების სპექტრი და ხასიათი, რომლის განხორციელებაც ევროკავშირს შეეძლო კონკრეტული კრიზისის მენეჯმენტის პროცესში, რაც მოიცავდა:

- ჰუმანიტარულ და სამაშველო ამოცანები;
- მშვიდობის შენარჩუნება;
- კრიზისის მენეჯმენტში საბრძოლო ძალების არსებობა, მშვიდობისკეთების ჩათვლით;

2009 წელს, ლისაბონის ხელშეკრულებით, პიტერსბერგის ამოცანები გაფართოვდა და მოიცვა:

- ჰუმანიტარულ და სამაშველო ამოცანები;
- კონფლიქტის პრევენცია და მშვიდობის შენარჩუნების ამოცანები;

- კრიზისის მენეჯმენტში საბრძოლო ძალები, მშვიდობისკეთების ჩათვლით;
- ერთობლივი განიარაღების ოპერაცია;
- სამხედრო დახმარებისა და რჩევის გაცემა;
- კონფლიქტის შემდგომი სტაბილიზაციის ამოცანები. (EEAS, 2016)

პარალელურად მიდიოდა მუშაობა NATO-ს შიგნით ევროკავშირის სვეტის დახვეწაზე, რაც მათ მისცემდა ალიანსის რესურსების ავტონომიურად გამოყენების საშუალებას. 1996 წელს, ბერლინში, ალიანსის მინისტრიალზე მიღწეულ იქნა შეთანხმება, რაც NATO-ს შიგნით ევროპის უსაფრთხოებისა და თავდაცვის იდენტურობის (ESDI) ჩამოყალიბებას გულისხმობდა. აღნიშნულ მინისტრიალს 2002 წლის „ბერლინ პლუს“ შეთანხმება მოჰყვა, რის საფუძველზეც, დასავლეთ ევროპის კავშირს მიეცა საშუალება, საჭიროების შემთხვევაში გამოეყენებინა NATO-ს რესურსები – მათ შორის მთავარსარდლობა. „პეტერსბერგის ამოცანები“ 1999 წელს ოფიციალურად შევიდა ამსტერდამის ხელშეკრულებაში, აღნიშნული ხელშეკრულებით შეიქმნა ევროკავშირის საერთო საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკის უმაღლესი წარმომადგენლის პოსტი, რომელიც კავშირს საშუალებას აძლევდა ესაუბრა და ემოქმედა „ერთი ხმით“, როცა საქმე საგარეო პოლიტიკას ეხებოდა. (EEAS, 2016) ამსტერდამის ხელშეკრულებამ, გარდა იმისა, რომ ევროკავშირის საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკას უფრო მეტად სტრუქტურული სახე მისცა, ასევე, შექმნა შესაძლებლობა ევროკავშირის საერთო თავდაცვის პოლიტიკის განვითარებისა.

1999 წელს კიოლნში, ევროკავშირის წევრმა ქვეყნებმა კიდევ ერთხელ გამოხატეს მზადყოფნა და სურვილი ევროკავშირის ფორმატში დამოუკიდებელი და ავტონომიური საგარეოპოლიტიკური ქმედებისათვის შესაძლებლობის განვითარებისათვის, რომელსაც მხარს გაუმაგრებდა სამხედრო ძალაც: “ევროკავშირს უნდა ჰქონდეს ავტონომიური ქმედების შესაძლებლობა, რომელიც დაეყრდნობა სამხედრო ძალას, რომელიც ნიშნავს, რომ საჭიროების შემთხვევაში და გადაწყვეტილებისამებრ, იგი გამოყენებული იქნება საერთაშორისო კრიზისებზე საპასუხოდ“ (EEAS, 2016) აღნიშნულ შეხვედრას წინ უსწრებდა დიდი ბრიტანეთისა და საფრანგეთის პირველი პირების შეხვედრა სენტ მალოში, 1998 წელს, სადაც მხარეებმა ნათელი გახადეს მზაობა ევროკავშირის თავდაცვის კომპონენტის განვითარებაზე. ნათელია, რომ ევროკავშირი საერთო თავდაცვისა და

უსაფრთხოების პოლიტიკას განიხილავდა, როგორც საერთაშორისო არენაზე ანგარიშგასაწევი აქტორის როლისთვის საჭირო პრერეკვიზიტს. ამიტომაც, კიოლნში გადაწყდა, რომ საჭირო იყო სამხედრო ოპერაციებისთვის შესაბამისი ინსტიტუციური მექანიზმის არსებობაც, რომელიც მოითხოვდა, მაგალითად: პოლიტიკური და უსაფრთხოების კომიტეტის შექმნას, რომელიც დაკომპლექტდებოდა შესაბამისი პოლიტიკური/სამხედრო ექსპერტიზის მქონე ამბასადორებისგან; ევროკავშირის სამხედრო კომიტეტის შექმნას, რომელიც რეკომენდაციას გაუწევდა პოლიტიკურ და უსაფრთხოების კომიტეტს და ა.შ. უმაღლეს წარმომადგენლად დაინიშნა ხავიერ სოლანა. (იქვე)

1999 წელს შეიქმნა Helsinki Headline Goals (HLGs) ამ ხელშეკრულების მთავარ მიზანს წარმოადგენდა, რომ 2003 წლისთვის კავშირს შეძლებოდა სამხედრო მისიის სწავად შემუშავება და შემდეგ შენარჩუნება, რაც ნიშნავდა 50 000-60 000 ჯარისკაცს ან 15 ბრიგადის შექმნას. 2010 წელს, შეცვლილი საერთაშორისო უსაფრთხოების გარემოებისა და უკვე დაგროვებული გამოცდილების საფუძველზე, შემუშავდა ახალი „Headline Goal 2010“, რომლის მიხედვითაც, ა) ევროკავშირს უნდა შეეძლოს მანამდე მოქმედება, სანამ კრიზისი წარმოიშვება-ანუ მონაწილეობა მიიღოს კრიზისის პრევენციაში და ბ) ევროკავშირს უნდა შეეძლოს ერთდროულად რამდენიმე მისიის განხორციელება, სხვადასხვა დონეზე ჩართულობით. აქედან გამომდინარე, შეფასების კრიტერიუმები უფრო მეტად რაოდენობრივიდან, ხარისხობრივისკენ შეიცვალა. (იქვე)

ევროკავშირისთვის საერთაშორისო უსაფრთხოებისა და პოლიტიკის საკითხების სტრატეგიული და უფრო ღრმა ხედვა გამოხატულია 2003 წელს მიღებულ ევროპის უსაფრთხოების სტრატეგიაში, რომელიც ევროკავშირის მხრიდან გახლდათ 2001 წლის 11 სექტემბრის ტერაქტის შემდეგ ახალი საერთაშორისო უსაფრთხოების კონტექსტის მიმართ პასუხი: გლობალიზაციის პირობებში, ურთიერთდამოკიდებულების ზრდა პირდაპირპროპორციულია სახელმწიფოების მოწყვლადობისა საგარეო საფრთხეების მიმართ. კლასიკური შიდა და გარე საფრთხეების დაყოფას შორის საზღვარი გაფერმკრთალდა, შესაბამისად, გაიზარდა საფრთხეების და უსაფრთხოების რისკების არეალი. გამოიყო 5 „ძირითადი საფრთხე“: ტერორიზმი, მასობრივი განადგურების

იარაღი, რეგიონული კონფლიქტები, სახელმწიფოს ნგრევა და ორგანიზებული დანაშაული. (European Council, 2003)

აღნიშნული საფრთხეების გასანიტრალეზად ან თავიდან ასაცილებლად, დოკუმენტის მიხედვით, საჭიროა უფრო მეტი ჩართულობა და ყველა იმ ინსტრუმენტის გამოყენება, რომელიც ევროკავშირს გააჩნია, მან უნდა გაზარდოს და მოახდინოს რესურსების დიფერენციაცია და რაც მთავარია უზრუნველყოს საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის, მისი ინსტრუმენტებისა და ქმედებების თანმიმდევრულობა და ეფექტიანობა. (European Council, 2003)

ლისაბონის ხელშეკრულება ძალაში შევიდა 2009 წელს, რომლის მთავარი მიზანი გახლდათ ევროკავშირის საგარეო ქმედების თანმიმდევრულობის გაზრდა, რისთვისაც განხორციელდა რამდენიმე მნიშვნელოვანი ინსტიტუციური ცვლილება: შეიქმნა ევროპული საგარეო ქმედების სერვისი და ევროკავშირის საგარეო საქმეთა და უსაფრთხოების პოლიტიკის უმაღლესი წარმომადგენელი/ევროპული კომისიის ვიცე პრეზიდენტის პოსტი. აღნიშნულმა ხელშეკრულებამ, ასევე, შეიმუშავა მთავრობათაშორისი კოორდინაციის გაზრდის მექანიზმები. (EEAS, 2016)

ზემოთ თქმულიდან გამომდინარე, ევროკავშირის უსაფრთხოებისა და თავდაცვის პოლიტიკა კავშირის საკმაოდ დინამიურ მიმართულებად ჩამოყალიბდა, რომელიც თავის თავში მოიცავს სხვადასხვა აქტორებსა და ინსტრუმენტებს.

ევროკავშირის წევრი ქვეყნები საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის ინსტიტუციური დიზაინის ცენტრალურ აქტორებს წარმოადგენენ. იმის გათვალისწინებით, რომ ისინი სრულ სუვერენულობას ინარჩუნებენ და კონტროლს უსაფრთხოებისა და თავდაცვის პოლიტიკაში, მათი მნიშვნელობა საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკისთვის ნათელია: აღნიშნული პოლიტიკის ფარგლებში მიღებული ნებისმიერ გადაწყვეტილებაზე მათ აქვთ ინდივიდუალური ვეტოს უფლება, მათი კოლექტიური კონსენსუსი საბჭოში განსაზღვრავს საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის კონტექსტში ყოველი ქმედების სახეს და მისი განხორციელების ალბათობას, ასევე, სამომავლო პოლიტიკას. წევრი სახელმწიფოები წარადგენენ ინიციატივებს საბჭოში და ასევე, მთავარ ძალას წარმოადგენენ უსაფრთხოების და თავდაცვის სფეროში ინტეგრაციისთვის. (EEAS, 2016)

3 სომალის კრიზისი

1990-იანი წლებიდან მოყოლებული ბრიტანეთისა და იტალიის ყოფილი კოლონია-სომალი, ჯიჰადისტ ტერორისტებისა და მეკობრეობის თავშესაფრად იქცა. 1991 წელს, შეიარაღებულმა ოპოზიციურმა ძალებმა მოჰამედ საიდ ბარის 20 წლიანი დიქტატორული მმართველობა დაასრულა. ცენტრალური ხელისუფლების ჩამოშლამ სომალი თითქმის დაუსრულებელ სამოქალაქო ომში ჩაითრია. 2000-იანი წლებიდან მოყოლებული საერთაშორისო საზოგადოების მხრიდან ტრანზიციული მთავრობის მრავალი ვარიანტი იქნა განხილული, თუმცა ლიმიტირებული ხელისუფლებითა და ლეგიტიმურობით. 2004 წელს ტრანზიციული ფედერალური ხელისუფლება შეიქმნა, როგორც საერთაშორისოდ აღიარებული მხარე, თუმცა, რეგიონში შექმნილი დაძაბული სიტუაციის შედეგად, ჯიჰადისტური ორგანიზაციების გააქტიურება მოხდა. ერთ-ერთმა ტერორისტულმა დაჯგუფებამ- ალ შააბმა კი სომალის ცენტრალური და სამხრეთ ნაწილზე კონტროლი დაამყარა. 2009 წელს, 4 ისლამისტური დაჯგუფების ერთობა „ჰიზბულ ისლამი“ უერთდება ბრძოლას ტრანზიციული ხელისუფლების წინააღმდეგ. აღნიშნული დაჯგუფებები აქტიურად იბრძოდნენ დასავლეთისა და მათ მიერ ინიცირებული სამშვიდობო პროცესების წინააღმდეგ. 2010 წლისთვის, საერთაშორისო საზოგადოების მხარდაჭერით შექმნილი ტრანზიციული ფედერალური ხელისუფლება სომალის ტერიტორიის მხოლოდ 20 %-ს აკონტროლებდა (Koeing, 2016, 131)

პოლიტიკური და უსაფრთხოების გამოწვევების გარდა, სომალიში რთული სოციალური და ჰუმანიტარული მდგომარეობა სუფევდა. 2008 წლისთვის, სომალის მოსახლეობაში ჰუმანიტარული დახმარების საჭროების მქონდე ადამიანთა რიცხვი 3,25 მილიონამდე გაიზარდა. უკიდურესი სიღარიბემ და პოლიტიკურმა დაძაბულობამ კი სომალელთა მასობრივი მიგრაცია გამოიწვია. 2011 წლისთვის სომალის მოსახლეობის ¼ იძულებული გახდა ტერიტორია დაეტოვებინა. (UNHCR, 2011). სომალიში ეკონომიკური, პოლიტიკური და სოციალური მდგომარეობის გამო, სხვადასხვა ორგანიზაციების მიერ, სომალი „მსოფლიოს ყველაზე ჩამოშლილ სახელმწიფოდ“ კლასიფიცირდა (Fund for

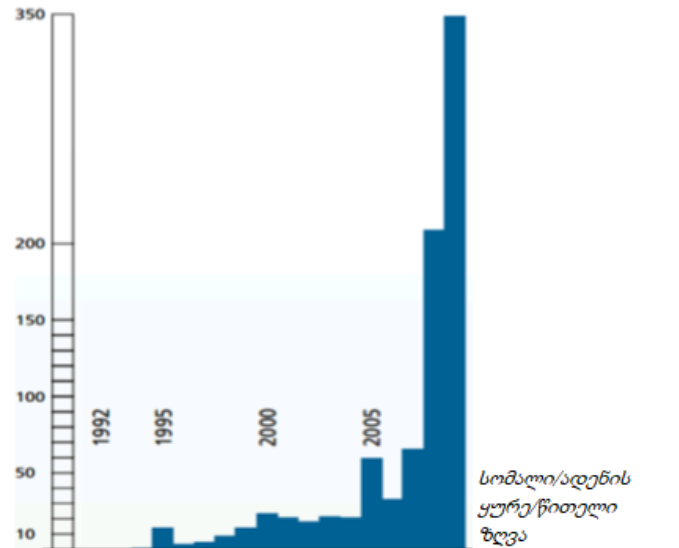
Peace, 2014) , რომლის ყველაზე ნათელ გამოვლინებად მეკობრეობის დრამატული ზრდა იქცა.

3.1 მეკობრეობა სომალიში: განახლებული ფენომენი

გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის კონვენციის „კანონი ზღვის შესახებ“ მიხედვით, მეკობრეობა მოიცავს რამდენიმე აქტს: ხომალდის/გემის მგზავრების პერსონალის ტყვედ აყვანა, საზღვაო ხომალდზე/გემზე არალეგალურად კონტროლის მოპოვება. (UNCLOS, 1982, 60 - 61). გაერომ აღნიშნულ საკითხზე მუშაობა 1973-1982 წლებში გააქტიურა, როდესაც საჭირო გახდა მეკობრეობის წინააღმდეგ საერთაშორისო სამართლებრივი ჩარჩოს შექმნა, რადგან მეკობრეობა საერთაშორისო უსაფრთხოების საკითხი გახდა. სამართლებრივი სტანდარტები კი მხოლოდ იმ შემთხვევაშია შესაძლებელი ჩამოყალიბდეს, როდესაც საერთაშორისო სისტემის მთავარი აქტორების-სახელმწიფოების უმეტესობა მის აუცილებლობაზე თანხმდება. (Leboeuf, 2) თუმცა, მეკობრეობის შეწყვეტისა თუ პრევენციის აქტები დიდწილად და მოკიდებული სახელმწიფოების პოლიტიკურ სურვილსა და ინტერესზე (იქვე). ევროკავშირი სომალიში მეკობრულ აქტივობებს განსაზღვრავს, როგორც კრიმინალურ აქტივობას, როდესაც ხდება გემის არაკანონიერი გზით ხელში ჩაგდება, ადამიანების, ტვირთისა თუ გემისთვის კი გამოსასყიდის მოთხოვნა (EU NAVFOR, 2016). საერთაშორისო საზღვაო ორგანიზაცია 1982 წლიდან აქვეყნებს სტატისტიკურ მონაცემებს მეკობრეობის აქტების შესახებ. მონაცემების მიხედვით, მისი ინტენსიფიკაცია 1994 წლიდან ხდება მსოფლიო მასშტაბით (IMO, 2017). 2000 წლიდან მოყოლებული კი სომალის სანაპირო ზოლი ინციდენტების განსაკუთრებულად მომატებული მაჩვენებლით ხასიათდებოდა, რამაც მნიშვნელოვანი საფრთხე შეუქმნა საზღვაო/სავაჭრო ინსტრუქციას. მეკობრეობის არეალი დროთა განმავლობაში იზრდებოდა, თავდასხმა სანაპირო ზოლიდან საკმაო მანძილის დაშორებითაც ხდებოდა, რამაც სანავიგაციო არეალი საერთაშორისო ვაჭრობისთვის სახიფათო გახადა. მეკობრეობის ინტენსიფიკაციის მეორე ტალღა 2008 წელს მოხდა, როდესაც მათი მოქმედების არეალი სომალის აღმოსავლეთ სანაპიროდან ადენის ყურეზე გავრცელდა და შემთხვევათა რაოდენობა თითქმის 10-ჯერ გაიზარდა (

IMB, 2009) (სურათი 1.) (დანართი NI) რასაც მოჰყვა კიდევაც საერთაშორისო საზოგადოების, მათ შორის, ევროკავშირს აქტიური ჩართულობა.

სურათი 1. მეკობრეობის ინტენსიფიკაცია სომალიში

წყარო: United Nations Office on Drugs and Crime (2010). Chapter 9. Maritime Piracy, 194

სომალი ზიანდებოდა ჰუმანიტარული თვალსაზრისითაც, განსაკუთრებული ყურადღება მიექცა გაეროს "World Food" პროგრამის ხომალდებს, რომელთაც ჰუმანიტარული დახმარება გადაქონდათ. (EU NAVFOR, 2016). 2007 წელს განხორციელებული სისხლიანი თავდახმის შემდეგ, როდესაც მეკობრეებმა ჰუმანიტარული ტვირთი გაიტაცეს, ორგანიზაციამ საერთაშორისო საზოგადოებას მიმართა და მეკობრეობის წინააღმდეგ ზომების მიღება მოითხოვა, რადგან თავდახმის გამო ჰუმანიტარული ტვირთი ვერ აღწევდა 1 მილიონ სომალელამდე. (UN News Centre, 2007).

აღნიშნული სიტუაციის მაპროვოცირებელი და გამომწვევი მიზეზები საკმაოდ რთული და ურთიერთდამოკიდებულია. თუმცა, გამოიკვეთა მოსაზრება, რომ მეკობრეობის გააქტიურება უკავშირდება სომალიში გართულებულ პოლიტიკურ სიტუაციასა და სახელმწიფოებრივი აპარატის მოშლას 1990-იანი წლებიდან მოყოლებული, რამაც

ნაყოფიერი ნიადაგი შექმნა არაკანონიერი ქმედებებისთვის, რადგან სახელმწიფო ვეღარ აკონტროლებდა თავის ტერიტორიულ წყლებს. (Pham, 2010, 326).

მეკობრეების თავდასხმების გაზრდილი მაჩვენებელი, მიჩნეულია, რომ საფრთხეს უქმნის საერთაშორისო უსაფრთხოებასაც, რადგან მეკობრეები დაკავშირებულები არიან სომალში არსებულ ტერორისტულ დაჯგუფებებთან, შესაბამისად გაზრდილი მეკობრეობის მაჩვენებელი პირდაპირპროპორციულია ტერორისტულ ქმედებებთან, ტყვეების გამოსასყიდად გადახდილი თანხის დიდი ნაწილი ალ-ქაიდასთან დაკავშირებულ ტერორისტულ დაჯგუფება- ალ-შაბთან ხვდება, რომლებიც საერთაშორისო საზოგადოების მიერ შექმნილ სომალის ტრანზიციულ ფედერალურ ხელისუფლებას ებრძვის, როგორც ზემოთ აღინიშნა.(Gebhard, 2009)

გაზრდილ მეკობრეობის მაჩვენებელთან ერთად, საერთაშორისო საზოგადოება უფრო მეტად აქტიური გახდა შემთხვევასთან მიმართებით. 2008 წლის ჩათვლით, გაეროს უშიშროების საბჭომ სომალის წყლებში და მიმდებარე ტერიტორიებში გაუარესებული სიტუაციის საპასუხოდ ჯამში 10 რეზოლუცია გამოსცა, რომელთა საერთო მიზანს წარმოადგენდა გაეაქტიურებინა სხვადასხვა აქტორების კოლექტიური ძალისხმევა და მიემართათ ის მეკობრეობისა და შეიარაღებული ძარცვის წინააღმდეგ საბრძოლველად ყველა საშუალების გამოყენებით. (UN documents on piracy, 2012)

3.2 ევროკავშირის პასუხი კრიზისზე

2008 წელს სომალის ტრანზიციულმა ფედერალურმა ხელისუფლებამ გაეროს უსაფრთხოების საბჭოს საერთაშორისო დახმარებისთვის მიმართა , 2008 წლის ივნისში გაერომ რეზოლუცია 1826 გამოსცა, რომელიც სახელმწიფოებს მისცა ავტორიზება, რომ „შესულიყვნენ სომალის ტერიტორიულ წყლებში მეკობრეობის აქტებისა და შეიარაღებული ძარცვის წინააღმდეგ საბრძოლველად. მიზნის მიღწევისთვის, კი გამოიყენონ ყველა საჭირო საშუალება” (UNSC, 2008). მოგვიანებით, გაერომ გამოსცა ახალი რეზოლუცია 1826, რომელიც მოუწოდებს „... სახელმწიფოებს, რომლებიც დაინტერესებული არიან სომალის სანაპირო ზოლის წყლებში და ადენის ყურეში კომერციული საზღვაო სავაჭრო მარშრუტებით, მოახდინონ კოორდინაცია და

თანამშრომლობა, რათა შეაჩერონ მეკობრეობა და შეიარაღებული ძარცვა აღნიშნულ ტერიტორიაზე“ (UNSC, 2008)

აღნიშნული რეზოლუციების საპასუხოდ, ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების ფორმატში ამოქმედდა სამხედრო-საზღვაო ოპერაცია EU NAVFOR ATALANTA, 2008 წლის 8 დეკემბერს. მიღებულ დოკუმენტში ვკითხულობთ, რომ ოპერაციის მიზანია დაიცვას რეგიონში საზღვაო მარშრუტები და უზრუნველყოს თავისუფალი და უსაფრთხო გადაადგილება, მათ შორის, ჰუმანიტარული ტვირთისა და გაეროს ეგიდით გაგზავნილი გემებისა, (Council Decision, 2008/918) უზრუნველყოს მშვიდობა და უსაფრთხოება რეგიონში. (Council Joint Action 2008/851)

ოპერაცია EU NAVFOR Atalanta ევროკავშირის პირველ საზღვაო-სამხედრო ოპერაციას წარმოადგენს, რომლის ოპერაციული შტაბი დიდ ბრიტანეთში, ნორსუდშია. მისი ინიცირება საფრანგეთმა მოახდინა, როდესაც ევროკავშირის საბჭოს 6 თვიანი პრეზიდენტობის სტატუსი მიიღო. ოპერაციის თავდაპირველი ხანგრძლივობა 12 თვე გახლდათ, თუმცა, 2016 წლის 28 ნოემბერს საბჭომ გაახანგრძლივა მანდატის პერიოდი 2018 წლის დეკემბრამდე, (მანდატის განახლება მოხდა ჯამში 4-ჯერ). ოპერაცია შედგება დაახლოებით 1200 პერსონალისგან და იმ პერიოდის საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის ყველაზე დიდ ოპერაციად ითვლება. (EU NAVFOR, 2016)

ოპერაციის მანდატი და მიზნები

ოპერაცია EU NAVFOR Atlanta-ს ოფიციალური მიზანი გახლდათ:

- გაეროს “World food programmes” ხომალდების დაცვა, რომელსაც ჰუმანიტარული დახმარება გადაჰქონდა, სომალიში აფრიკის კავშირის მისიის ხომალდების დაცვა;
- სომალის სანაპირო ზოლზე მეკობრეობის აქტებისა და შეიარაღებული ძარცვის შემთხვევების შეკავება, შეჩერება და პრევენცია;
- შემთხვევების მიხედვით, სომალის წყლებში სხვა მოწყვლადი ხომალდებისა და გემების დაცვა;
- სომალის სანაპირო ზოლის წყლებში თევზჭერის მონიტორინგი (EU NAVFOR, 2016)

EU NAVFOR Atalanta-ს საქმობედო არეალი ფარავს წითელი ზღვის სამხრეთ ნაწილს, ადენის ყურეს, ინდოეთის ოკეანის დიდ ნაწილს და სომალის სანაპირო წყლებს, რაც საბოლოო ჯამში, 8 700 000 კვ.კმ-ს წარმოადგენს (EU NAVFOR, 2016) ოპერაციის მანდატის მნიშვნელოვან ნაწილს წარმოადგენს მეკობროების ქმედებებისა და შეიარაღებული მარცვის შეკავება და შეწყვეტა. (იქვე)

ოპერაციის თავდაპირველი ბიუჯეტი 8,3 მილიონ ევროს შეადგენდა, მას შემდეგ კი ყოველწლიურად საშუალოდ 8 მილიონი ევროა. (EEAS, 2016) პერსონალისა და სამხედრო აქტივობების ხარჯები კონტრიბუტორი ქვეყნების მიერ იფარება. ოპერაციის ადმინისტრაციული ხარჯები კი წლიურად, საშუალოდ 10 მილიონ ევრომდე მერყეობს. (One Earth Foundation, 2013)

რაც შეეხება ევროკავშირის წევრი ქვეყნების მონაწილეობას, ნაშრომის მიზნიდან გამომდინარე, ყურადღებას გავამახვილებ მხოლოდ დიდ ბრიტანეთზე, საფრანგეთსა და გერმანიაზე. აღსანიშნავია, რომ გერმანიამ ყველაზე დიდი კონტრიბუცია გაიღო, სამხედრო გემების თვალსაზრისით ოპერაციის დაწყებისთანავე. მისი მიმდინარეობის პროცესში, ოპერაციაში ყოველთვის იყო ჩართული სულ ცოტა 1 საბრძოლო გემი შესაბამისი პერსონალითა და სამხედრო არჭურვილობით (Informationszentrum Marine, 2013). საფრანგეთის შემთხვევაშიც, ოპერაციის მიმდინარეობის მანძილზე სულ მცირე 1 საბრძოლო გემი იყო ჩართული, ამასთან საჭიროების შემთხვევაში, საფრანგეთი უზრუნველყოფდა შესაბამისი საზღვაო საპატრულო ავიაციის ფუნქციონირებას/ დაკომპლექტებას. (Ministère de la Défense, 2013) რაც შეეხება დიდ ბრიტანეთს, მისი მატერიალური კონტრიბუცია წინა ორთან შედარებით, მცირეა და შემოიფარგლება მხოლოდ 1 საზღვაო ხომალდით, რომელიც არამუდმივად ემსახურება ოპერაციას. თუმცა, უნდა აღინიშნოს, ისიც, რომ დიდი ბრიტანეთი ოპერაციის ხელმძღვანელია და უზრუნველყოფს მისი შტაბის შესაბამისი პერსონალით. (EU NAVFOR, 2016)

მეტად სრულყოფილი მიდგომისკენ

2011 წლის ნოემბერში ევროკავშირმა მიიღო „სტრატეგიული ჩარჩო აფრიკის რქისთვის“, რომელიც კრიზისის „მთავარ გამოწვევებზე“ ფოკუსირდება, რათა სომალის კრიზისზე პასუხი უფრო მეტად ეფექტიანი იყოს. დაინიშნა სპეციალური წარმომადგენელი მიზნით, რომ „მოეხდინა ევროკავშირის მეკობრეობისადმი მიდგომის თანმიმდევრული, ეფექტიანი და ბალანსირებული განვითარება“ (Council of the European Union, 2011, 2)

სტრატეგიულმა ჩარჩომ გამოკვეთა ევროკავშირის ქვეყნების საერთო ინტერესების დიდი სპექტრი: „რეგიონის გეოსტრატეგიული მნიშვნელობა, ევროკავშირის ისტორიული ჩართულობა რეგიონის ქვეყნებთან და მისი სურვილი, რომ მოხდეს რეგიონის მოსახლეობის სიღარიბისა და რთული სოციალურ-პოლიტიკური პრობლემებისაგან დახსნა ეკონომიკური ზრდის ხელშეწყობით. ამასთან, თავად ევროკავშირის მოქალაქეების დაცვა ამ რეგიონიდან მომავალი საფრთხეებისაგან მოითხოვს საერთო გამოწვევებზე პასუხს“. (Council ,2011, 13). გარდა ამისა, სომალიში მოქმედი ტერორისტული დაჯგუფებები და მეკობრეობა პრიორიტეტებს შორის მთავარ ადგილს იკავებს. (იქვე:) სომალისთან მიმართებით, საერთო მიზნების აღსრულება გულისხმობს მეკობრეობის გამოწვევ ძირითადი მიზეზების აღმოფხვრას, რისთვისაც დოკუმენტის მიხედვით, გამოიყოფა ევროკავშირის ჩართულობის 5 ძირითადი მიმართულება:

- დემოკრატიული სახელმწიფო სტრუქტურები;
- მშვიდობა, უსაფრთხოება, კონფლიქტის პრევენცია და კონფლიქტის რეზოლუცია;
- მეკობრეობის, ორგანიზაციული დანაშაულის, ტერორიზმისა და მიგრაციის შემცირება;
- სიღარიბის შემცირება, ეკონომიკური ზრდა, რეგიონული თანამშრომლობა;

ზემოთთქმულიდან გამომდინარე, სმიტი ოპერაცია EU NAVFOR Atalanta-ს განმარტავს პირველ საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის ოპერაციას, რომელიც უფრო მეტად იცავს ევროკავშირის ინტერესებს, ვიდრე სხვა მხარეებისას. (Smith ,2012, 1)

ოპერაცია EU NAVFOR Atalanta-ს შედეგები (2008-2016)

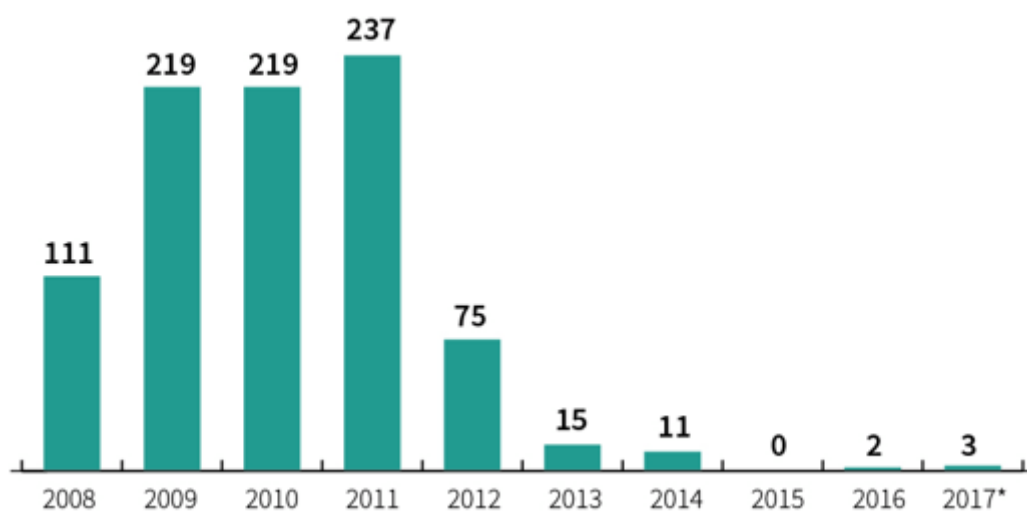
ევროკავშირის დიპლომატიური სამსახურის მიერ 2008 წლიდან შეგროვებული მონაცემების მიხედვით, ოპერაცია EU NAVFOR Atalanta, ეფექტიანი ინსტრუმენტია მეკობრეობისა და შეიარაღებული თავდასხმის წინააღმდეგ პრევენციული ზომების მისაღებად. სომალის მეკობრეობის ყველაზე ინტენსიურ პერიოდში, 2011 წელს, 736 ტყვე და 32 გემი იყო დატყვევებული. 2016 წლის ოქტომბრისთვის კი ეს მაჩვენებლები ნულს გაუტოლდა. (EEAS, 2016)

ოპერაციის მანდატის ძალაში შესვლიდან მას ჰქონდა:

- 100 %-იანი წარმატება გაეროს „World Food Programme“-ს ხომალდების დაცვაში;
- იგივე მაჩვენებელი აფრიკის კავშირის მისიის AMISOM-ის ხომალდების დაცვაში;
- უზრუნველყო სხვა მოწყვლადი გემების დაცვა მაღალი რისკის არეალში; (იქვე)

2013 წლისთვის, სომალის მეკობრეობის ეკონომიკური ხარჯები თითქმის 50 %-ით შემცირდა (One Earth Foundation, 2013) (იხ: სურათი 2)

სურათი 2. მეკობრეობის აქტივობის დინამიკა (2008-2017 წწ)

შენიშვნა: მოიცავს ადენის ყურეს, ინდოეთის ოკეანეს, არაბულ ზღვა, ომანის ყურეს, სომალის სანაპიროს
წყარო: ICC, International Maritime Bureau

3.3 თეორიული პერსპექტივები EU NAVFOR Atalanta-ზე

ევროკავშირის პირველი სმახედრო-საზღვაო ოპერაცია EU NAVFOR Atalanta სხვადასხვა მკვლევარის მიერ გაანალიზებულია საერთაშორისო ურთიერთობების სხვადასხვა თეორიულ ჭრილში, რომლებიც, ამ თეორიების დაშვებებიდან გამომდინარე, ევროკავშირის ოპერაციის ინიცირებასა და წარმატებული იმპლემენტაციის სხვადასხვა მიზეზებს გთავაზობენ.

ავტორთა ნაწილი ოპერაცია EU NAVFOR Atalanta-ს განიხილავს სტრუქტურული რეალიზმის ჭრილში. ამ გადმოსახედიდან, ევროკავშირისთვის სამხედრო შესაძლებლობების გაძლიერება უკავშირდება მის სურვილს, რომ ანარქიულ საერთაშორისო გარემოში აღქმული იყოს, როგორც ანგარიშგასაწევი და ქმედითუნარიანი საგარეოპოლიტიკური აქტორი. (Posen, 2006). ევროკავშირის მხრიდან სამხედრო შესაძლებლობების განვითარება კი უკავშირდება მის სურვილს, რომ გაზარდოს ავტონომიური ქმედების არეალი, უმეტესად აშშ-სგან და დამოუკიდებლად იმოქმედოს საერთაშორისო არენაზე. (Howorth and Menon, 2009, 731). სამხედრო-საზღვაო ოპერაცია Atalanta კი იქნებოდა ამ სტრატეგიის ნაწილი, მიზნით, რომ დებალანსებინა სხვა დიდი ძალები ევროკავშირის ინტერესის არეალში (ადენის ყურე, ინდოეთის ოკეანე) ან გაეზარდა ევროკავშირის ავტონომია აშშ-სთან შედარებით კრიზისის მენეჯმენტის პროცესში. თუმცა, ევროკავშირის, NATO-სა და აშშ-ს CTF ოპერაციების ხელმძღვანელები 2009 წლიდან თანამშრომლობენ ოპერაციულად მეკობრეობის წინააღმდეგ ბრძოლაში: მათი სამხედრო რესურსები კოორდინირებულია, ისინი იზიარებენ საკომუნიკაციო სისტემებს. რეგიონში მოქმედ ძალებთან და კონკრეტულად აშშ-სთან თანამშრომლობა წარმოადგენდა ევროკავშირის სამხედრო-საზღვაო ოპერაციის მანდატის ნაწილსაც, რომელშიც ვკითხულობთ: „Atalanta-მ ერთმანეთთან უნდა დააკავშიროს ორგანიზაციები და ერთობები, ასევე სახელმწიფოები, განსაკუთრებით კი CTF 150-ს საზღვაო ძალები და Atalanta”, (Council, 2008). შესაბამისად, გეზარდისა და სმითის შეხედულებით, ოპერაცია EU NAVFOR Atalanta, უფრო მეტად ქმნის შემთხვევას, სადაც ევროკავშირი სტრატეგიულ თანამშრომლობას ამჯობინებს საერთაშორისო დონეზე, ვიდრე ამტკიცებს სტრუქტურული რეალიზმის დაშვებას, რომ

იგი წარმოადგენდა ავტონომიური ქმედებისა და ბალანსირების/კონკურენციის მაგალითს. (Gebhard, Simon J Smith, 2014)

კონსტრუქტივიზმისკენ მიდრეკილი ავტორების შეხედულებით, ევროკავშირის წევრი ქვეყნების მთავარ მოტივაციას სამხედრო-საზღვაო ოპერაციის იმპლემენტაციისას წარმოადგენდა ჰუმანიტარული მოტივები და საერთაშორისოდ აღიარებული ნორმების ფარგლებში მოქმედება. (მათ შორის, მეკობრეთა სასაჯელაღსრულების სამართლებრივი ჩარჩოს უზრუნველყოფა) მარიანე რიდერვოლდის შეხედულებით, ევროკავშირის ქვეყნებმა ოპერაცია EU NAVFOR Atalanta გამოიყენეს, როგორც შესაძლებლობა, რომ საერთაშორისო საზოგადოებისთვის დაენახებინათ ევროკავშირის, როგორც თითმყოფადი საგარეო პოლიტიკური აქტორის სახე. ოპერაციის სამხედრო განზომილების უკან ის ხედვას ევროკავშირის მიზანს, რომ მხარი დაუჭიროს გაეროს რეზოლუციას ლეგიტიმურად, საერთაშორისო ნორმებზე დაყრდნობით, რათა ევროკავშირს დაენახებინა საერთაშორისო საზოგადოებისთვის, რომ მას შეუძლია იმის კეთება, რასაც მისგან მოელიან. (Riddervold, 2011) ანალიზის იგივე მიმდინარეობა მოქმედებს ევროკავშირის წევრი ქვეყნების მოტივების ანალიზისას: მათ უპირატესობა მიანიჭეს ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკას, რადგან ევროკავშირს ჰქონდა შესაბამისი ინსტიტუციური და სამართლებრივი მექანიზმი მსგავს პრობლემასთან გასამკლავებლად. (იქვე) შესაბამისად, ავტორის შეხედულებით, მიუხედავად იმისა, რომ ევროკავშირი იყენებს სამხედრო ძალას კრიზისის მენეჯმენტში, იგი მაინც რჩება ნორმატიულ და ჰუმანიტარულ აქტორად საერთაშორისო ურთიერთობებში. თუმცა, ნიკოლას ნოვაკის შეხედულებით, კონსტრუქტივიზმის თეორია ზუსტად ვერ ხსნის ოპერაციის ინიცირებისა და იმპლემენტაციის მთავარ მოტივებს, რადგან მისი ანალიტიკური ერთეულები ძალიან ბუნდოვანია და ამავე დროს, ყურადღება მახვილდება ანალიზის მხოლოდ ერთ დონეზე. (Novaky, 2015) მკლევარის შეხედულებით, მარიანე რიდერვოლდის დასკვნები მოკლებულია ემპირიულ საფუძველს, რადგან კონსტრუქტივიზმის ამ შემთხვევაზე მისადაგებისას მან არ გაითვალისწინა, რომ საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკა და ამ კონტექსტში სამხედრო ოპერაციის ინიცირებისა და იმპლემენტაციის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების პროცესი ეყრდნობა გადაწყვეტილების მიღების

ერთპიროვნულ მეთოდს, სადაც ევროპულ პარლამენტსა და ევროპულ საბჭოს მინიმალური როლი აქვთ, განსხვავებით წევრი სახელმწიფოებისგან, რომლებიც ამ პოლიტიკის წამყვან ძალებად გვევლინებიან. მიუხედავად იმისა, რომ ოპერაცია EU NAVFOR Atalanta-ს ამოქმედების მიზნებს შორის ჰუმანიტარული დამხარება აშკარად უდერს, კონსტრუქტივიზმი უარყოფს იმ განზომილებას, რომ სომალის მეკობრეობის შედეგად მნიშვნელოვნად ზარალდებოდა წევრი ქვეყნების ინტერესებიც, რასაც შეეძლო მნიშვნელოვნად მოეხდინა გავლენა გადაწყვეტილების მიღების პროცესზე(იქვე)

ზემოთ თქმულიდან გამომდინარე, ლიბერალური ინტერგავერნმენტალიზმი EU NAVFOR Atalanta-სადმი განსხვავებულ მიდგომას გვთავაზობს, რომელიც საშუალებას იძლევა გაანალიზებული იყოს საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის ინტერგავერნმენტალურ ბუნების კონტექსტში, უშუალოდ წამყვან სახელმწიფოთა მოტივები, ფოკუსირება ხდება რა ამ სახელმწიფოთა შიდა პოლიტიკურ დონეზე მიმდინარე პროცესებზეც, რაც ზემოთ მოყვანილი თეორიული ახსნების კრიტიკას გარკვეულწილად პასუხობს და ამავე დროს მენისტრიმლი თეორიული ახსნებისგან განსხვავებულ მიდგომას გვთავაზობს საკვლევ კითხვაზე პასუხის გასაცემად.

3.4 სომალის მეკობრეობის ეკონომიკური შედეგები, ევროკავშირი და „დიდი სამიანის“ სექტორული ეკონომიკა

კვლევის ჰიპოთეზიდან გამომდინარე, ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკა თანმიმდევრულია ვერტიკალურ დონეზე, როდესაც მისი წევრი ქვეყნების - „დიდი სამიანის“ სექტორული ეკონომიკა კონკრეტული შემთხვევით საფრთხის ქვეშ დგება.

2008 წლისთვის მსოფლიო ვაჭრობის 20 %-მდე და ევროკავშირის ვაჭრობის 95 % ადენის ყურისა და სუეცის არხზე გადიოდა. (Helly 2009: 192). ადენის ყურე ერთმანეთთან აკავშირებს წითელ და არაბეთის ზღვას და საერთაშორისო ვაჭრობისთვის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს სტრატეგიულ წერტილს წარმოადგენს. ევროკავშირის ვაჭრობის 95 % და მსოფლიო ვაჭრობის 20 % ადენის ყურეზე გადის (EU NAVFOR, 2016) ადენის ყურისა

და სომალის სანაპირო წყლების მნიშვნელობა განსაკუთრებით გაიზარდა სუეცის არხის გახსნის შემდეგ, რომელსაც განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს ევროკავშირის ეკონომიკისთვისაც. მეკობრეობის გააქტიურების პერიოდისთვის, ევროკავშირში იმპორტირებული პროდუქციის 80 % სუეცის არხის გავლით ხვდებოდა. (U.S. Department of Transport, 2008). ადენის ყურე კი ერთმანეთთან აკავშირებს აზიასა და ევროპას და მნიშვნელოვნად ამცირებს სანაოსნო მარშრუტის სიგრძეს, რაც მნიშვნელოვნად ამცირებს ტრანსპორტირების ხარჯებსაც. გარდა პროდუქციისა, ადენის ყურე ერთ-ერთია იმ ტერიტორიებიდან, რომელიც უმნიშვნელოვანეს როლს ასრულებს მსოფლიოში ბუნებრივი აირისა და ნავთობის მიწოდების სქემაში. ტანკერებით გადატანილი ნავთობის 11 % სწორედ ადენის ყურეს გადის და ამარაგებს უპირატესად ევროპულ ბაზარს (აშშ-საც გარკვეულწილად) (U.S. Energy Information Administration, 2011) აქედან გამომდინარე, აფრიკის რქის სტრატეგიული მებარეობა საერთაშორისო კომერციული საქმიანობისა და უსაფრთხოებისთვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია.

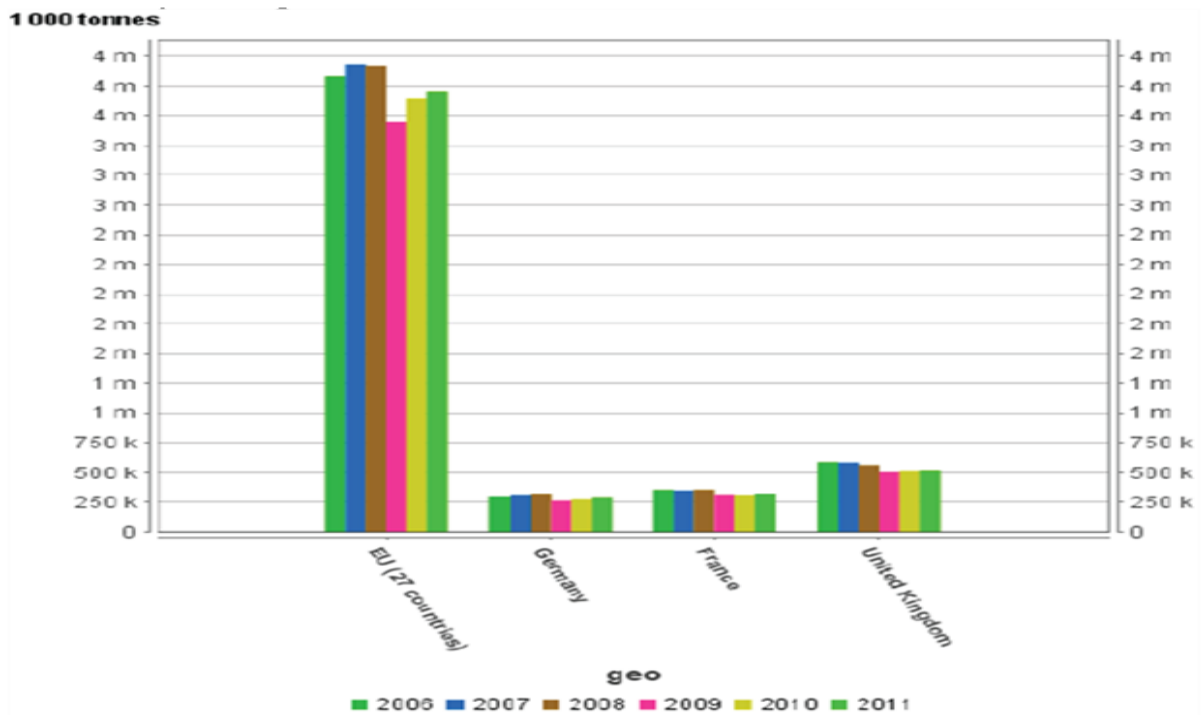
„Oceans Beyond Piracy”(OBP) წარმოადგენს ამერიკულ არასამთავრობო ორგანიზაციას, რომელიც ყოველწლიურად აქვეყნებს ანგარიშს მეკობრეობასთან დაკავშირებული დინამიკის შესახებ. 2011 წელს გამოქვეყნებული ანგარიშის მიხედვით, სომალის მეკობრეობით გაწეული საერთო ზარალი 7 მილიარდ აშშ \$-დან 12 მილიარდ აშშ \$-მდე მერყეობდა. გაეროს სტატისტიკური მონაცემების მიხედვით, სომალის მეკობრეობის ყველაზე აქტიურ ფაზაში, ვაჭრობის მოცულობა ადენის ყურის გავლით 2000-2010 წლებში მნიშვნელოვნად შემცირდა. თავდასხმების რაოდენობა გაიზარდა 134 %-ით, რამაც საერთაშორისო ვაჭრობა 5,4 %-ით შეამცირა. 2000-2010 წლებში, ადენის ყურის გავლით 1,3 ტრილიონი აშშ \$ ღირებულების პროდუქცია გადაადგილდებოდა, შესაბამისად, დანაკარგმა 25 მილიარდ აშშ \$-ს გადააჭარბა. (Voccia, 2015) მეკობრეობის უარყოფითი გავლენა აფრიკის რქაზე არ არის ერთნაირი ადენის ყურეში ვაჭრობით დაინტერესებული ყველა სუბიექტისთვის. გაეროს ანალიზის მიხედვით, მეკობრეობის გამო უფრო მეტად ეკონომიკურად დაზარალებულნი გეოგრაფიულად შედარებით ახლოს მდებარე სახელმწიფოები- ხმელთაშუაზღვისპირეთის რეგიონი და ევროპა, იმის გათვალისწინებით, რომ გეოგრაფიულად მოშორებულ სახელმწიფოებს შეუძლიათ აირჩიონ ალტერნატიული მარშრუტი, რომელიც უფრო დაცული იქნება, განსხვავებით

ზემოთხსენებული რეგიონებისაგან (OBP, 2011) ევროკავშირის შემთხვევაში, მეკობრეობითა და შეიარაღებული ძარცვის თვალსაზრისით ეკონომიკური დანაკარგი წლიურად საშუალოდ 11 მილიარდ აშშ \$-ს შეადგენს, რომელიც მსოფლიო ვაჭრობის დანაკარგის 44 %-ია. (Voccia, 2015)

„დიდი სამიანის“ სექტორული ეკონომიკური ინტერესები და სომალის მეკობრეობა

ზემოთთქმულის გათვალისწინებით, სომალის მეკობრეობით, ყველაზე მეტად, ევროპის შიგნით დაზარალდა გერმანია, რომლის დანაკარგას წლიურად 2,5 მილიარდი აშშ \$ წარმოადგენდა. ასევე, დიდი ბრიტანეთი - წლიური 1,7 მილიარდი აშშ \$ დანაკარგით და საფრანგეთი წლიური 1, 3 მილიარდი აშშ \$ დანაკარგით. რაც შეეხება სხვა ქვეყნებს, ესპანეთის, იტალიისა და ბელგიის საერთო დანაკარგი ჯამში 700 მილიონიდან 1 მილიარს აშშ \$-მდე მერყეობდა. (Voccia, 2015) ლოგიკურად, ფაქტი, რომ „დიდი სამიანი“ სომალის მეკობრეობით ყველაზე მეტად დაზარალებულ მხარეებად მოგვევლინენ დაკავშირებულია უნდა იყოს იმასთან, რომ მათ აქვთ პირდაპირპროპორციულად დიდი საზღვაო ინდუსტრია და ვაჭრობა. მართლაც, როგორც Eurostat-ის მონაცემებზე დაყრდნობით ირკვევა, და სურათ 3-დან ჩანს, სამივე ქვეყანას აქვს შედარებით დიდი საზღვაო სატრანსპორტო ინდუსტრია 2006-2011 წლებში. ეს მონაცემები რელევანტურია, იმდენად, რამდენადაც მოიცავს ოპერაციის ინიცირების წინა პერიოდსაც. 2007 და 2008 წლებში, დიდ ბრიტანეთს ჰქონდა ყველაზე დიდი მოცულობის საზღვაო ტრანსპორტის ინდუსტრია, რომელსაც მოჰყვებოდა იტალია და ნიდერლანდების სამელო, შემდეგ კი გერმანია და საფრანგეთი (Eurostat, 2013).

სურათი 3. პროდუქციის საზღვაო ტრანსპორტი

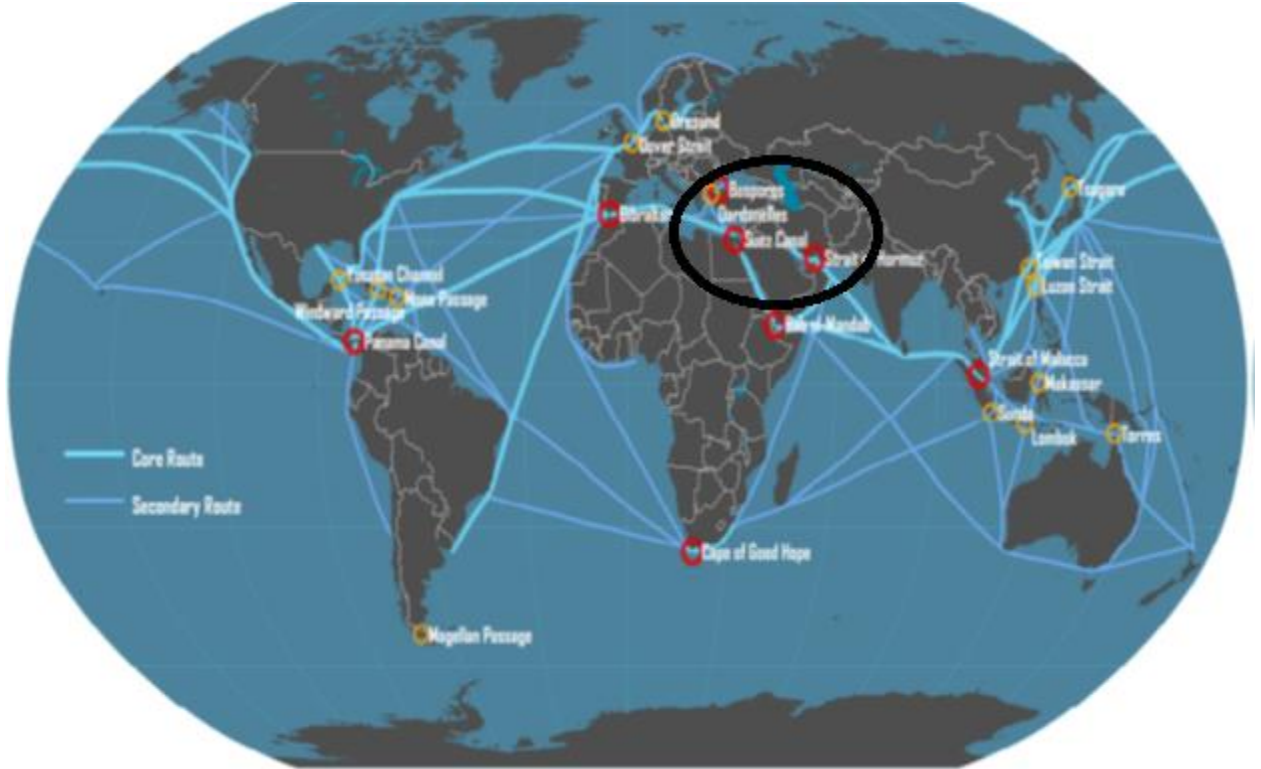

წყარო: Eurostat, 2013

შესაბამისად, შეგვიძლია ვთქვათ, რომ სამივე ქვეყნის შემთხვევაში საზღვაო ტრანსპორტი მნიშვნელოვანი ეკონომიკური სექტორია. როგორც ცვლადების ოპერაციონალიზაციის თავში აღვნიშნე, დიდი ეკონომიკური სექტორი საზღვაო ინდუსტრიაში მიუთითებს იმაზე, რომ ეს სექტორი ყველაზე მოწყვლადი და საფრთხის ქვეშ დაყენებული იქნება მეკობრეობის დონის ზრდასთან ერთად. თუმცა, სანამ ამ მსჯელობის ვალიდურობას დავამტკიცებდე, საჭიროა რამდენიმე მნიშვნელოვანი ფაქტორის გათვალისწინება. კერძოდ: რამდენად დიდია აღნიშნული სამი ქვეყნის ვაჭრობა აზიის იმ სახელმწიფოებთან, რომლებთანაც სავაჭრო გზა სწორედ სომალის წყლებზე გაივლის. ასევე მნიშვნელოვანია იმის შემოწმება, თუ რამდენად შეესაბამება სიმართლეს, რომ ევროპასა და აზიას შორის სავაჭრო გზების უმეტესი ნაწილი სწორედ სუეცის არხსა და ადენის ყურეზე მოდის. შესაბამისად, რაც უფრო დიდი იქნება ვაჭრობის მოცულობა აზიურ სახელმწიფოებთან, უფრო დიდი იქნება იმ საზღვაო ხომალდების რაოდენობა, რომლებიც რისკის ქვეშ დადგებიან. სურათი 4-ის მიხედვით, რომელზედაც გამოსახულია სავაჭრო მარშრუტები სხვადასხვა რეგიონებს შორის, ნათლად ჩანს, რომ

სუეცის არხი და სომალის წყლები, ადენის ყურის ჩათვლის ერთ-ერთი მთავარი სატრანსპორტო მარშრუტია.

სურათი 4. საზღვაო გადაზიდვების მარშრუტები

წყარო: Dr. Jean-Paul Rodrigue, Department of Global Studies & Geography, Hofstra University.

ევროპასა და აზიას შორის ვაჭრობის დიდი ნაწილი სწორედ ამ საზღვაო მარშრუტების საშუალებით ხორციელდება. მსოფლიო სავაჭრო ორგანიზაციის მონაცემების მიხედვით, 2006, 2007 და 2008 წლებში გერმანიისთვის ჩინეთი მეოთე ადგილზე იყო სავაჭრო პარტნიორებს შორის. საფრანგეთისთვის ჩინეთი და იაპონია სავაჭრო პარტნიორებს შორის მეოთხე და მეხუთე ადგილს იკავებდნენ 2006 და 2007 წლებში, რაც შეეხება დიდ ბრიტანეთს, 2008 წლისთვის მისთვის ჩინეთი მე-3 ადგილზე იყო სავაჭრო პარტნიორებს შორის, ინდოეთი კი მე-4. (WTO, 2013). შესაბამისად, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ სამივე ქვეყანას აზიის იმ ქვეყნებთან, რომლებიც ევროპასა და აზიას შორის სავაჭრო მარშრუტად სომალის წყლებს, ადენის ყურესა და სუეცის არხს იყენებდა, მნიშვნელოვანი სავაჭრო ურთიერთობები ჰქონდა. კიდევ ერთი ფაქტორი, რომელზედაც ყურადღება უნდა გამახვილდეს, არის იმ ხომალდთა/გემების რაოდენობრივი მოცულობის განსაზღვრა, რომლებიც ეკუთვნიან ფრანგულ, გერმანულ ან ბრიტანულ კომპანიებს და

შესაბამისად, დაზარალებოდნენ მეკობრეობის ზრდით. თუმცა, იმის გათვალისწინებით, რომ ეს გემები ხშირად არ დაცურავენ იმ ქვეყნის დროშით, რომელსაც ეკუთვნის მათი მფლობელი კომპანია ამ სექტორის მნიშვნელობა იმაზე დიდი შეიძლება იყოს, ვიდრე ერთი შეხედვით ჩანს. საერთაშორისო საზღვაო ორგანიზაციის მონაცემების მიხედვით, 2010 წლისთვის, გერმანია მესამე ადგილს იკავებდა მსოფლიო მასშტაბით სავაჭრო ფლოტის სიდიდის მიხედვით, დიდი ბრიტანეთი მე-6. ხოლო საფრანგეთი მე-19 ადგილს. ამ მაჩვენებლებით, გერმანია, საფრანგეთი და დიდი ბრიტანეთი 20-ეულში შედიან. (IMO Maritime Knowledge Centre, 2012, 12).

საბოლოო ჯამში, „დიდი სამიანის“ ქვეყნების ინტენსიური სავაჭრო ურთიერთობები იმ სახელმწიფოებთან, რომელთაგან პროდუქციის იმპორტირებისათვის საჭიროა სომალის მეკობრეობის შედეგად დაზარალებული და საფრთხის ქვეშ დაყენებული ტერიტორიების გავლა და შესაბამისად, საზღვაო ვაჭრობის დიდი მოცულობითი როლი მათ ეკონომიკებში საშუალებას იძლევა დავასკვნა, რომ სომალის მეკობრეობა საფრთხის ქვეშ აყენებდა „დიდი სამიანის“ სექტორულ ეკონომიკურ ინტერესებს.

გავლენა კომერციულ კომპანიებსა და ბიზნეს ინდუსტრიაზე

ლიბერალური ინტერგავერნმენტალიზმის მიხედვით, ეროვნულ დონეზე ინტერესის ფორმირებას ახდენს საზოგადოებრივი ჯგუფები, რომლებიც კონკრეტული შემთხვევის დროს ახდენენ მოგებისა და დანაკარგების კალკულაციას. სომალის მეკობრეობის შემთხვევაში, ასეთ ჯგუფებს, როგორც დამოუკიდებელი ცვლადის ოპერაციონალიზაციისას განვმარტე, წარმოადგენენ გადამზიდი კომპანიები და გემების-მფლობელთა ასოციაციები, რომლებიც სომალის მეკობრეობის შედეგად უნდა დაზარალებულიყვნენ.

2008 წელს ერთ-ერთმა ყველაზე დიდმა სადაზღვევო კომპანია Lloyd's Market Association-მა ადენის ყურე გაზრდილი მეკობრეობის გამო „ომის საშიშროების ქვეშ მყოფ არეად“ გამოაცხადა, რამაც 2008-2009 წლებში სადაზღვევო პრემიუმების თითქმის 40-ჯერ ზრდა გამოიწვია (500 აშშ \$-დან 20 000 აშშ \$-მდე) (Weber, 2009) სადაზღვევო პრემიების ზრდამ გადამზიდი კომპანიებზე წლიურად დამატებით 1 მილიარდამდე აშშ \$ დანახარჯი

გამოიწვია (Bowden & Basnet, 2011). ამასთან, მეკობრეობის გაზრდასთან ერთად, საერთაშორისო საზღვაო ორგანიზაციამ გამოქვეყნა მითითებები ყურეში უსაფრთხოდ გავლის უზრუნველსაყოფად, რომელიც მოიხსენიება, როგორც „საუკეთესო მენეჯმენტის პრაქტიკები“. აღნიშნული, გადამზიდი კომპანიებისთვის დამატებით ხარჯებთან ასოცირდება, რადგან ითვალისწინება სპეციალური შეაიადების უზრუნველყოფას ბორტზე უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად. (Bowden & Basnet, 2011). გარდა ამისა, საჭირო გახდა ჩვეულზე უფრო სწრაფი გადაადგილება, რომელიც იწვევს უფრო მეტი საწვავის მოხმარებასა და სხვა დამატებით ხარჯებს. მნიშვნელოვან საკითს წარმოადგენს გატაცებული გემებისთის ან ტყვეებისთის გამოსასყიდის გადახდა. იმის გათვალისწინებით, რომ აღნიშნული ბიზნეს სექტორი ერთ-ერთ ყველაზე მეტად დაზარალებულ მხარედ გვევლინება (სომალის მეკობრეობიდან გამოწვეული ზარალის 80 % ამ კომპანიებზე მოდის (Bowden & Basnet, 2011) (სურათი. 5) მისი წარმომადგენლები აქტიურად ლობირებდნენ სახელმწიფოს მთავრობებთან უფრო ფართო ჩართულობისთვის. მათივე მოთხოვნით და ქვეყნების ეკონომიკური ინტერესებიდან გამომდინარე, ამ ჯგუფების მოთხოვნები (ძირითადად სავაჭრო გემების შეიარაღებასთან დაკავშირებით) პრაქტიკაში განახორციელა ევროპის ბევრმა ქვეყანამ, მათ შორის საფრანგეთმა, დიდმა ბრიტანეთმა, გერმანიამ, ნორვეგიამ და საბერძნეთმა. (Weber, 2009)

სურათი 5. გადაზიდვების ინდუსტრიის საშუალო წლიური დანახარჯი

ხარჯის მიზეზი	წლიური დანახარჯი (დოლარი)
გამოსასყიდი	176 მილიონი აშშ \$
დაზღვევის ხარჯები	460 მილიონიდან 3,2 მილიარდამდე აშშ \$
მარშრუტის ცვლილებისა და მომატებული სიჩქარის	2,4-დან 3 მილიარდამდე აშშ \$
უსაფრთხოების აღჭურვილობა გემებზე	316 მილიონიდან 2,5 მილიარდამდე აშშ \$
ჯამში	3,35 მილიარდ აშშ \$-დან 8,5 მილიარდ აშშ \$-მდე

წყარო: *Oceans Beyond Piracy, 2011*

3.5 საზოგადოებრივი ჯგუფების მოთხოვნები და გავლენა „დიდი სამიანის“ მთავრობებზე

ლიბერალური ინტერგავერნმენტალიზმის მიხედვით, აღნიშნული საზოგადოებრივი ჯგუფები, შეეცდებიან მთავრობებზე ზეგავლენის მოხდენას მას შემდეგ, რაც პრობლემის იდენტიფიცირება მოხდება.

გერმანია

გერმანიის შემთხვევაში, ყველაზე აქტიურ საზოგადოებრივ ჯგუფს, რომელიც ლობირებდა გერმანიის საზღვაო ძალების აქტიურ ჩართულობას სომალის მეკობრეობის წინააღმდეგ ბრძოლაში, 2008 წელს, წარმოადგენდა “*Verband Deutscher Reeder*” (ეროვნული გემების მფლობელთა ასოციაცია), რომელიც ღიად მიმართავდა ბუნდესთაგს გერმანიის საზღვაო ძალების ამოქმედებისა და მათთვის მანდატის მინიჭებისთვის. (Preuß & Stiller, 2008; VerkehrsRundschau.de, 2008). 2009 წელსვე აღნიშნულმა ასოციაციამ რამდენჯერმე მიმართა ხელისუფლებას და მოუწოდა ოპერაცია Atalanta-ში მანდატისა და მოქმედების არეალის გაფართოებისათვის დაეწყო მოლაპარაკებები, რაც ასეც მოხდა 2012 წელს. (გასათვალისწინებელია, რომ გერმანიას ოპერაციაში მონაწილეობისთვის, აუცილებელია ბუნდესთაგის თანხმობა) (Flottenkommando der Marine, 2008, 31)

წყარო	კომპანია/ორგანიზაცია	მოთხოვნა
Hamburger Abendblatt (2008)	Verband Deutscher Reeder	მიმართავს პარლამენტს მეკობრეობის წინააღმდეგ საზღვაო ძალების ავტორიზებისთვის
VerkehrsRundschau. De (2008)	Verband Deutscher Reeder	თხოვენ პარლამენტს გერმანული საზღვაო ძალების უფრო აქტიურ ჩართულობას მეკობრეობის წინააღმდეგ ბრძოლაში
Spiegel online, (2008)	Verband Deutscher Reeder	მიმართავენ პარლამენტს მოთხოვნით, რომ ჩაერთონ მეკობრეობის წინააღმდეგ კამპანიაში, მას შემდეგ, რაც თავდასხმების რაოდენობა იზრდება(მხარს უჭერენ ის პოლიტიკოსები, რომლებიც აღიარებენ პრობლემის სიმწვავეს)
Agence France Presse, (2008)	Verband Deutscher Reeder	კვლავ თხოვენ ხელისუფლებას სწრაფ მოქმედებას სიტუაციის ესკალაციის შესაჩერებლად

DAPD Nachrichtenagentur (2008)	Verband Deutscher Reeder	მიესალმებიან ოპერაციის ამოქმედებას და იმედოვნებენ, რომ იქნება ეფექტიანი
SDA – Basisdienst Deutsch (2008)	Verband Deutscher Reeder	მოითხოვენ ოპერაციის მანდატის გაფართოებას, რათა უფრო ეფექტიანი იყოს ბრძოლა ე.წ “mother ships-ის” წინააღმდეგაც
Hamburger Abendblatt (2009)	Verband Deutscher Reeder	მიესალმებიან კაბინეტის გადაწყვეტილებას მისიის მანდატის გაფართოების შესახებ.

საფრანგეთი

საფრანგეთის შემთხვევაში, ყველაზე გავლენიან ლობისტს წარმოადგენდა ფრანგული გემების ფლობელთა ასოციაცია- “*Armateurs de France*”, რომელიც საერთაშორისო საზოგადოებას და მათ შორის, საფრანგეთის ხელისუფლებას მოუწოდებდა უფრო აქტიური ჩართულობისაკენ მეკობრეობის წინააღმდეგ ბრძოლაში. (AFP, 2008).

წყარო	კომპანია/ორგანიზაცია	მოთხოვნა
Agence France Presse (2008)	Les Armateurs de France	მოითხოვენ საერთაშორისო მობილიზაციას მეკობრეობის წინააღმდეგ საბრძოლველად- მეკობრეობის აქტებს შემცირებისა და პრევენციისთვის. საფრანგეთის ხელისუფლებას მოუწოდებენ საერთაშორისო საზოგადოებასთან ერთად კოორდინირებული ქმედებისაკენ
Agence France Presse (2008)	Les Armateurs de France	მოითხოვენ მეკობრეობის პრობლემის გადაჭრას, თუმცა, ხაზს უსვამენ, რომ ამ მიზნისთვის მთავარია სომალის შიდაპოლიტიკური სიტუაციის მოწესრიგება ზღვებზე აქტივობების პარალელურად
Agence France Presse (2009)	Les Armateurs de France	მიესამებიან ოპერაცია Atalanta-ს შექმნას , თუმცა, ხაზს უსვამენ რომ იმ დროს არსებული მონაცემებით, ეს ოპერაცია არ არის საკმარისი ადენის ყურეში მეკობრეობის აღსაკვეთად და მხარს უჭერენ კერძო თავდაცვის მექანიზმების დანერგვას

დიდი ბრიტანეთი

რაც შეეხება დიდ ბრიტანეთს, სომალის მეკობრეობამ ასევე დიდი ყურადღება მიიქცია საზღვაო გადამზიდი კომპანიების მხრიდან. განსაკუთრებით აქტიურობდა UK Chamber of Shipping და Nautilus International, რომლებიც მოუწოდებდა ხელისუფლებას უფრო აქტიური, ფართო და მრავალხმრივი ჩართულობისკენ მეკობრეობის საწინააღმდეგო ქმედებებში, მათ შორის, საერთაშორისო დონეზე. (House of Commons, 2012)

წყარო: (Piracy off the coast of Somalia – UK Parliament Tenth Report of Session 2008-12)	კომპანიის/ორგანიზაციის დასახელება	მოთხოვნა
გვ. 62	„Chamber of Shipping“	<p>ოპერაცია ატლანტამდე- დიდი ბრიტანეთი, როგორც იმპორტიორი ქვეყანა დამოკიდებულია „მაღალი რისკის არეალის“-ადენის ყურისა და ინდოეთის ოკეანის წყლების უსაფრთხოებაზე, პალატა ხელისუფლებას მიმართავს აქტიური ქმედებისთვის.</p> <p>ოპერაციის შემდეგ- მიესალმება დიდი ბრიტანეთის ოპერაციაში ჩართულობას, თუმცა მოითხოვს, თანამშრომლობის გაგრძელებას სთუპ-ის ფორმატში, შესაბამისი რესურსების გაღებით და მეზღვაურთა და სხვა გადამზიდი კომპანიების მოთხოვნებზე ადეკვატურ რეაგირებას.</p>
გვ. 102	„Nautilus International“	<p>მეკობრეობას არ ექცევა სათანადო ყურადღება პოლიტიკური ძალების მხრიდან, ამ მხრივ, მისასალმებელი და აუცილებელია ოპერაციაში დიდი ბრიტანეთის აქტიური ჩართულობა; გამოთვქამენ სურვილს, რომ გაგრძელდეს ეს თანამშრომლობა</p>

გვ. 107	„Baltic Exchange“	დიდმა ბრიტანეთმა უნდა გამოიყენოს თავისი ძლიერი პოზიცია საერთაშორისო არენაზე და ევროკავშირში, რომ გავლენა მოახდინოს მეკობრეობაზე და შეამციროს შეტაკებების რაოდენობა, განსაკუთრებით კი იმ კომერციულ გემებზე თავდასხმა, რომლებსაც მეკობრეები შემდეგ იყენებენ, როგორც „mother ships“
გვ. 117	„Security Association for the Maritime Industry“	მიესალმებიან მეკობრეობის წინააღმდეგ ბრძოლის სამხედრო განზომილებას, თუმცა, საჭიროა პრობლემის მიზეზების გარკვევა და აღმოფხვრა
გვ. 128	„SOS—SaveOurSeafarers“	ხელისუფლებისგან მოითხოვენ უფრო აქტიურ ჩართულობას და იურისდიქციის გამოყენებას მეკობრეების გასამართლებისა და დასჯისთვის.

საბოლოო ჯამში, სამივე ქვეყნის შემთხვევაში, კონკრეტული ჯგუფები, რომლებიც მეკობრეობის შედეგად დაზარალდნენ, ცდილობენ მთავრობებზე ზეწოლის მოხდენას. აღნიშნული კომპანიები თავიანთი მოთხოვნებს საფუძვლად მეკობრეობის წინააღმდეგ ბრძოლაში ეკონომიკური დანაკარგების მნიშველობას ასახელებენ. ეს ჯგუფები განსაკუთრებით აქტიურები იყვნენ გერმანიისა და დიდი ბრიტანეთის შემთხვევაში, სადაც ინტერეს ჯგუფებმა პირდაპირ მიმართეს პარლამენტს და გააჟღერეს თავიანთი მოთხოვნები და მიზნები.

4 „დიდი სამიანის“ აღქმული საერთო საფრთხე- მეკობრეობის უსაფრთხოების განზომილება

როგორც უკვე აღვნიშნე, გარდა იმისა, რომ სომალის მეკობრეობა საფრთხეს უქმნის საზღვაო გადაადგილებასა და ვაჭრობას, იგი დაკავშირებულია ტერორიზმის საფრთხესთანაც, თუკი გავითვალისწინებთ ზოგადად რეგიონისა და კონკრეტულად სომალის არასტაბილურ შიდაპოლიტიკურ სიტუაციას. არსებული მონაცემებით, სომალის მეკობრეებსა და სომალიში არსებულ ტერორისტულ დაჯგუფება ალ-შააბს შორის საკმაოდ მჭირდრო კავშირები ჩამოყალიბდა, რადგან მეკობრეობა აღქმულია, როგორც ფინანსირების წყარო ტერორისტული დაჯგუფებებისთვის. (Congressional Research Service, 2011, 18). ტერორიზმი კი საერთაშორისო საზოგადოების მხრიდან, (მათ შორის, „დიდი სამიანის“) აღქმულია, როგორც მათი უსაფრთხოებისთვის საფრთხე. აღქმული საფრთხის იდენტიფიცირება კი, როგორც ცვლადის ოპერაციონალიზაციაშია აღწერილი, შესაძლებელია იმის გაანალიზებით, თუ რას უსვამენ ხაზს სახელმწიფოს წარმომადგენლები (მაგალთად თავდაცვისა და საგარეო ურთიერთობების), როდესაც მისიის შექმნისა თუ იმპლემენტაციის აუცილებლობის შესახებ საუბრობენ, ასევე სახელმწიფო დოკუმენტების, მედია საშუალებების ანალიზით.

გერმანიის შემთხვევაში, თავისუფალი ვაჭრობისა და საზღვაო მარშრუტების დაცვის პარალელურად, ხელისუფლების ყურადღება მახვილდება სამოქალაქო პირების დაცვაზე, რომლებიც შეიარაღებული თავდასხმების პროცესში, მეკობრეების სამიზნებს წარმოადგენდნენ (CDU, CSU & FDP, 2009, 113). გარდა უსაფრთხოების ამ ასპექტისა, გერმანიის მთავრობა ხაზს უსვამს სომალის მეკობრეობასთან დაკავშირებული ტერორიზმისა და რეგიონული არასტაბილურობის საფრთხესაც. ხელისუფლების წარმომადგენლები, ბუნდესთაგში განხილვების დროს, გმობენ ტერორიზმის აქტებს, განიხილავენ, როგორც მზარდ საფრთხეს, რომელიც შესაბამის ზომების მიღებას საჭიროებს. (Deutscher Bundestag, 2011).

საფრანგეთის ხელისუფლებისთვის, მეკობრეობის უსაფრთხოების გამოვლინების ყველაზე ნათელ მაგალითს წარმოადგენდა ფრანგულ გემ „Le Ponant“-ზე თავდასხმა, რომელსაც მნიშვნელოვანი გამოხმაურება მოჰყვა არამხოლოდ სამოქალაქო

საზოგადოებისა და მედიის, არამედ თავად ხელისუფლების მხრიდანაც. საფრანგეთის პრეზიდენტ ნიკოლაი სარკოზის განცხადებით, საფრანგეთი არ დაუშვებს საკუთარ მოქალაქეებზე ძალადობას და მოუწოდებს საერთაშორისო საზოგადოებას, რომ ჩაერთოს ამ რეგიონში მეკობრეობის წინააღმდეგ ბრძოლაში, რომელიც „მსოფლიოში ყველაზე საშიშია“ (The Telegraph, 2008) ევროკავშირის ოპერაცია EU NAVFOR Atalanta-ს დაწყებიდან რამდენიმე წელში გამოქვეყნდა საფრანგეთის ეროვნული უსაფრთხოების სტრატეგია, სადაც საზღვაო უსაფრთხოება განსაკუთრებულ ადგილს იკავებს: განსაკუთრებით ხაზგასმულია საზღვაო ტერიტორიიდან მომდინარე ტერორიზმის საფრთხე, რადგან ტერორისტული ქსელები საფრანგეთისთვის მუდმივ და სტრატეგიულ საფრთხეს წარმოადგენენ. (France Diplomatie, 2013) გარდა ამისა, საფრანგეთის ხელისუფლება ხაზს უსვამს, რომ კრიმინალური აქტივობები, მათ შორის, ტერორიზმთან დაკავშირებული, დასჯილი იყოს საერთაშორისო სამართლის შესაბამისად. (Menard, 2010). ამასთან, ევროპულ საკითხთა მინისტრმა ლელუმმა 2009 წელს გააფრთხილა საერთაშორისო საზოგადოება, რომ ისეთი გავლენიანი ტერორისტული დაჯგუფება, როგორცაა ალ-ქაიდა ძალებს იკრებდა სომალიში და მჭიდრო კავშირებს ამყარებდა ალ-შაბთან, ამიტომ, საჭირო იყო საერთაშორისო საზოგადოების ჩართულობა (AFP, 2009). მეკობრეობის საწინააღმდეგო ქმედებები კი შექმნიდა დამატებით უსაფრთხოებას რეგიონში და დადებითად იმოქმედებდა ამ საფრთხის განეიტრალებაზე- განმარტა საფრანგეთის თავდაცვის მინისტრმა. (Europolitique, 2011).

ანალიზისი შედეგად გამოიკვეთა, რომ ბრიტანეთის ხელისუფლებისთვის სომალის მეკობრეობა დაკავშირებული იყო საერთაშორისო უსაფრთხოებისა და სომალისთან დაკავშირებული ტერორისტული დაჯგუფებებიდან მომდინარე საფრთხესთანაც. დიდი ბრიტანეთის პრემიერ მინისტრ დევიდ კემერონის განცხადებით, ძალადობა და ტერორიზმი ქოტურ მდგომარეობაში მყოფ სომალიში ბატონობს, რომელიც საფრთხეს უქმნის უსაფრთხოებასა და მთელ მსოფლიოს. (Cabinet Office, 2010, 20). ამ მოსაზრებას ამყარებს ის ფაქტიც, რომ ევროკავშირის ოპერაცია Atalanata-ს ინიცირებისა და დაგეგმვს პერიოდში, დიდი ბრიტანეთის თავდაცვის მინისტრი ღიად ასახელებდა ტერორიზმის საფრთხეს: „საერთაშორისო საზოგადოება უნდა დაეხმაროს სომალის ხელისუფლებას მშვიდობის აღდგენაში, რათა აღიკვეთოს მისი ტერორისტების „სამოთხედ“ გარდაქმნა“.

(Associated Press International, 2008), ასევე, ის სომალის ტერიტორიას აღწერდა, როგორც კლასიკურ არეალს, სადაც არის არაეფექტური ხელისუფლება, ჩამოშლილი სახელმწიფო აპარატი, კრიმინალი და ტერორიზმის გავრცელების საფრთხე. დიდი ბრიტანეთის ხელისუფლების გადმოსახედიდან, ოპერაციის ფორმატში, ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს მიზანს წარმოადგენს საერთაშორისო საზღვაო მარშრუტებისა და სავაჭრო გემების დაცვა, რაც პირდაპირ კავშირშია მეკობრეების მიერ გამოსასყიდი თანხების გამოყენებასთან ტერორისტულ დაჯგუფებების დასაფინანსებლად, რაც უნდა აღიკვეთოს (იქვე). დიდი ბრიტანეთის საგარეო საქმეთა მინისტრის განცხადებით, მეკობრეობით გამოწვეული არასტაბილურობა სომალში პირდაპირპროპორცილია ტერორიზმის გავრცელებასთან და რომ დიდი ბრიტანეთის ჩართულობა აუცილებელია ტერორისტული დაჯგუფება ალ-შააბის წინააღმდეგ. (UK Government News, 11) ყოფილი პრემიერ მინისტრ დევიდ კემერონის მოსაზრებით, სომალიდან მომდინარე უსაფრთხოების პრობლემა მნიშვნელოვანია და ემყარება ფაქტს, რომ ალ-შააბი არის ორგანიზაცია, რომელიც დაკავშირებულია ალ-ქაიდასთან, ხელს უწყობს ძალადობრივ ქმედებებს არა მხოლოდ სომალის შიგნით, არამედ მის გარეთაც, ამიტომაც, არსებობს ტერორიზმის გავრცელების საფრთხე, რომელსაც, თუკი საერთაშორისო საზოგადოება არ უპასუხებს, კიდევ უფრო გამწვავდება. (Press Association Mediapoint., 2012) დიდი ბრიტანეთის ხელისუფლების მხრიდან საფრთხის ასე მძაფრად აღქმა დაკავშირებულია იმ ფაქტთანაც, რომ ქვეყანა სომალის ერთ-ერთი ყველაზე დიდი დიასპორის მასპინძელია. სომალის მეკობრეობის გააქტიურებასთან ერთად, დიდი ბრიტანეთის სადაზვერვო სამსახური აქტიურად აფრთხილებდა ხელისუფლებას, რომ ალ-შააბმა შესაძლოა გამოიყენოს სომალის დიდი დიასპორა რეკრუტირებისათვის, რაც დიდ ბრიტანეთს პირდაპირ აყენებს ტერორისტული აქტების საფრთხის ქვეშ. (The Guardian, 2011)

საბოლოო ჯამში, სომალის მეკობრეობისა და ტერორიზმის კავშირიდან მომდინარე საფრთხე გაზიარებულია „დიდი სამიანის“ მიერ, თუმცა, სხვადასხვა დონით. მონაცემთა ანალიზის საფუძველზე, ჩანს, რომ ტერორიზმიდან მომდინარე საფრთხე უფრო მძაფრად აღიქმება დიდ ბრიტანეთისა და საფრანგეთის ხელისუფლების მიერ, შედარებით ნაკლებად კი გერმანიის ხელისუფლების წარმომადგენლები აჟღერებენ მას, თუმცა,

მოქალაქეების უსაფრთხოების დაცვა და უზრუნველყოფა ტერორიზმის განეიტრალებასთან ერთად მაინც საერთო პრიორიტეტად შეიძლება ჩაითვალოს.

5. გადაწყვეტილების მიღების პროცესი „დიდ სამიანში“

წინა თავებში დადასტურდა კავშირი სომალის მეკობრეობას, საფრთხის ქვეშ დაყენებულ „დიდი სამიანის“ სექტორულ ეკონომიკას და ამ ქვეყნების მხრიდან მეკობრეობისა და ტერორიზმს შორის კავშირიდან მომდინარე საფრთხის აღქმას შორის. აღიშნული კორელაცია, ნაშრომის ჰიპოთეზიდან გამომდინარე, გავლენას ახდენს ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის VERTIKALURI თანმიმდევრულობის ხარისხზე, რაც დიდი ბრიტანეთის, საფრანგეთისა და გერმანიის პოლიტიკის შეთანხმებულობას გულისხმობს ევროკავშირის პოლიტიკასთან. ამ კავშირის დასადგენად, შემდეგ თავში გაანალიზებულია ევროკავშირის ოპერაცია EU NAVFOR Atalanta-ს ინიცირებისა და იმპლემენტაციის გადაწყვეტილების მიღების ინტერგავერნმენტალისტური პროცესი, „დიდი სამიანის“ მთავარი მოტივები და მოლაპარაკების/მათ შორის კოორდინირების სპეციფიკა კონკრეტული გადაწყვეტილების მიღების პროცესში.

საფრანგეთი

2007 წლის მაისში საფრანგეთის პრეზიდენტად ნიკოლას სარკოზი დანიშნვიდან ძალიან მალე საფრანგეთი სომალის კრიზისზე და გაზრდილ მეკობრეობის მაჩვენებელზე განსაკუთრებული ყურადღების გამახვილებას იწყებს. მიუხედავად იმისა, რომ ოფიციალურად სარკოზის ახალი ხელისუფლება სომალის მეკობრეობას უკავშირებდა ჰუმანიტარული ტვირთის გადაზიდვის პრობლემას, 2007 წლის სექტემბერში პრეზიდენტმა სარკოზმა განაცხადა, რომ სომალის სანაპირო წყლების მონიტორინგისა და უსაფრთხოების უზრუნველყოფა საფრანგეთის ინტერესია, რადგან „ყველაზე ვიწრო წერტილი აფრიკასა და ევროპას შორის, გიბლარტარის ყურე მხოლოდ 12 კმ-ია, აფრიკის პრობლემები შესაძლოა გახდეს ჩვენი პრობლემა“ (NYT,2007) სხვადასხვა ალტერნატივების განხილვის შემდეგ, საფრანგეთმა შეიმუშავა უნილატერალური

ოპერაცია Alcyon, რომლის უმთავრეს მისიას გაეროს “World Food” პროგრამის ხომალდების ესკორტირება წარმოადგენდა, რაც წარმატებით განხორციელდა. აღნიშნული ინიციატივა მოგვიანებით EU NAVFOR Atalanta-ს ნაწილი გახდა.

2008 წლის პირველ ნახევარში საფრანგეთის ხელისუფლება შედარებით პასიურ როლს თამაშობდა. თუმცა, სიტუაცია დრამატულად შეიცვალა, როდესაც მეკობრეებმა იერიში მიიტანეს ფრანგულ ხომალდ “Le Ponant”-ზე, რომელიც ადენის ყურის გავლით სუეცის არხისკენ მიემართებოდა, ტყვედ აიყვანეს 22 საფრანგეთის მოქალაქე. აღნიშნულმა შემთხვევამ, რომელმაც მედიისა და საზოგადოების ძალიან დიდი ყურადღება მიიქცია, საფრანგეთის ხელისუფლების დამოკიდებულება სომალის კრიზისისადმი რადიკალურად შეცვალა- იგი ადვოკატირებას უწევდა გაეროს მხარდაჭერით შექმნილ ოპერაციას აფრიკის ყურეში, რომელიც უზრუნველყოფდა რეგიონში საზღვაო გადაადგილების უსაფრთხოებას. აშშ-სთან ერთად, საფრანგეთმა გაეროს უშიშროების საბჭოში წარადგინა რეზოლუციის სამუშაო ვერსია, რომელიც სახელმწიფოებს უფლებას მისცემდა „ყველა შესაძლო საშუალების გამოყენებას მეკობრეებისა და შეიარაღებული მმარცველების იდენტიფიცირების, შეტაკებების პრევენციისა და შეჩერების საქმეში“ სწორედ ამ დოკუმენტზე დაყრდნობით შეიმუშავა მოგვიანებით გაერომ რეზოლუცია 1826. (Associated Press, 2008) გარდა ამისა, საფრანგეთმა აქტიურად დაიწყო მუშაობა ევროკავშირის შიგნით. სხვადასხვა ალტერნატივები განიხილებოდა, თუ რისი მიღწევა შეეძლო მას საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის ინსტრუმენტის გამოყენებით, განსაკუთრებით მაშინ, როცა მოდიოდა საფრანგეთის 6 თვიანი პრეზიდენტობის ვადა საბჭოში. (US Embassy Paris, 2008)

აღსანიშნავია, რომ ევროკავშირი სომალის კრიზისისადმი განსაკუთრებული ყურადღებას არ იჩენდა სანამ უშუალოდ მისი წევრი ქვეყნების მოქალაქეები და ხომალდები არ დადგნენ საფრთხის ქვეშ 2008 წლის დასაწყისში. მაგალითად, 2007 წლისთვის სომალის საკითხი ევროკავშირის პოლიტიკისა და უსაფრთხოების კომიტეტში მხოლოდ ზედაპირულად განიხილებოდა, რომელის შედეგიც არ ყოფილა კონკრეტული პოლიტიკური ქმედება (Council, 2007, 15)

სომალის მეკობრეობის გააქტიურებასთან ერთად, რომელიც უკვე პირდაპირ შეეხო ევროკავშირის წევრი ქვეყნების საზღვაო გადაზიდვის ინდუსტრიასა და უსაფრთხოებას,

ევროკავშირის წევრმა ქვეყნების გადაწყვეტილებით ევროკავშირის საბჭოს და საბჭოს გენერალურ სამდივნოს დაევალა კრიზისის მენეჯმენტის სხვადასხვა ალტერნატივების განხილვა. საერთო საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკის უმაღლესმა წარმომადგენელმა ხავერდოვანი სოლანამ ევროკავშირის წევრებს სხვადასხვა ალტერნატივები შესთავაზა, რომლიც მერყეობდა საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის ინსტრუმენტების ამოქმედებიდან- ინდივიდუალური სახელმწიფოების კოალიციის შექმნამდე, თუმცა, ძალიან მალე, ნათელი გახდა, რომ კონკრეტული ძალები ლობირებას უწევდნენ ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის ვარიანტს, ამ ძალებს შორის კი ესპანეთთან ერთად, საფრანგეთი ყველაზე აქტიურ მხარეს წარმოადგენდა. საფრანგეთის განსაკუთრებული ყურადღება მახვილდებოდა საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების საზღვაო-სამხედრო განზომილებაზე, რომელიც მეკობრეობის წინააღმდეგ ოპერაციას განახორციელებდა კონკრეტულად ადენის ყურესა და ინდოეთის ოკეანეში. (US Embassy Paris, 2008)

მოთხოვნების პარალელურად, ევროკავშირმა საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების სამხედრო ოპერაციისთვის საჭირო სტრატეგიული დაგეგმარების მექანიზმი აამოქმედა, რომლის პირველ ნაბიჯს წარმოადგენს კრიზისის მენეჯმენტის კონცეფციის შემუშავება- აღნიშნული გვევლინება კონკრეტული კრიზისისადმი ევროკავშირის მიდგომებისა და პოლიტიკური მიზნების გამომხატველი დოკუმენტად, შემუშავებული ევროკავშირის სამხედრო შტაბის მიერ. აღნიშნულ დოკუმენტს სამხედრო შტაბი გადასცემს ევროკავშირის სამხედრო კომიტეტს, რომელიც შესაბამისი რჩევებისა და შეფასების შემდეგ თანხმდება პოლიტიკისა და უსაფრთხოების კომიტეტის მიერ და ავტორიზდება საბჭოს მიერ. აღნიშნული პროცედურების გავლის შემდეგ, საბჭომ მიიღო სომალის კრიზისის მენეჯმენტის კონცეფცია, რომლის მიხედვითაც, ევროკავშირის სამხედრო ოპერაციის მიზანს სომალის მეკობრეობის წინააღმდეგ ბრძოლის საქმეში წარმოადგენს რეგიონის საზღვაო უსაფრთხოების გაუმჯობესება და დაცვა, განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილდა ადენის ყურისა და აფრიკის რქის არეალის სტრატეგიულ მნიშვნელობაზე საერთაშორისო და ევროკავშირის ვაჭრობისთვის და სპარსეთის ყურის ქვეყნებიდან ნავთობის ტრანსპორტირებაზე. (Ehrhart, 2012, 27)

15 სექტემბერს ევროკავშირის საგარეო საქმეთა მინისტრები General Affairs Council-ში შეთანხმდნენ 2 მნიშვნელოვან საკითხზე.

- 1) შეიქმნა ევროკავშირის საზღვაო კოორდინაციის ქმედების სქემა- EU NAVCO. ეს გახლავთ მექანიზმი, რომლის მიზანს წარმოადგენდა ევროკავშირის წევრი ქვეყნების უნილატერალური ინიციატივებისა და კონტრიბუციების კოორდინირება რეგიონში მიზნით, რომ მოხდეს „სომალის სანაპიროზე ევროკავშირის წევრი ქვეყნების აქტივობების ზედამხედველობა და დაცვა“
- 2) „შეიქმნა სამხედრო სტრატეგიული შესაძლებლობა“ ევროკავშირის სამხედრო-საზღვაო სტრატეგიისთვის, რომელმაც განსაზღვრა ოპერაციის არსი და მიზნები: გაეროს ჰუმანიტარული ტვირთის გადამზიდი ხომალდების დაცვა, ადენის ყურეში მნიშვნელოვანი სანაოსნო მარშრუტების დაცვის უზრუნველყოფა და ინდოეთის ოკეანეში გემების დაცვა. (US Embassy Paris, 2008) მიუხედავად იმისა, რომ მიზნებს შორის დასახელდა ჰუმანიტარული ტვირთის დაცვა.

ოპერაციის მიზნების ასეთი სახით კონცეპტუალიზება ჰუმანიტარული ტვირთის დაცვის პარალელურად, გულისხმობდა ევროკავშირის იმ სახელმწიფოების ინტერესების დაცვასაც, რომლებიც ყველაზე მეტად დაზარალდნენ მეკობრეობით, მათ შორის კი საფრანგეთის. გარდა იმისა, რომ ევროკავშირის ინსტიტუციური მექანიზმი ამოქმედდა უშუალოდ მას შემდეგ, რაც საფრთხე შეექმნა მისი წევრი ქვეყნების მოქალაქეებსა და ეკონომიკურ ინდუსტრიებს, 2008 წელსვე ადენის ყურესა და ინდოეთის ოკეანეში რეკორდულად გაზრდილი მეკობრეობის მაჩვენებლის პორალელურად, ნათელი გახდა, რომ გაეროს ჰუმანიტარული ტვირთის დაცვა საფრანგეთისთვის არ წარმოადგენდა უპირველეს პრიორიტეტს, საფრანგეთის ხელისუფლებამ, მოლაპარაკების პროცესში, ხაზი გაუსვა რომ ევროკავშირისთვის მნიშვნელოვანია სანაოსნო მარშრუტებისა და გადამზიდი ხომალდების დაცვა ადენის ყურეში იმ შემთხვევაშიც კი, თუკი ეს გამოიწვევდა გაეროს ჰუმანიტარული დახმარების ხომალდების ესკორტირებისათვის შემცირებულ შესაძლებლობებს (US Embassy Paris, 2008)

გარდა ზემოაღნიშნულისა, ამ პერიოდშივე დადგა საფრანგეთის მიერ ინიცირებული ოპერაცია „Alcyon-ის“ ბედი კითხვის ნიშნის ქვეშ, რომლის მიზანს, როგორც ზემოთ აღვნიშნე, ჰუმანიტარული ტვირთის ესკორტირება ევალეობდა. პარიზის მთავრობამ

პირდაპირ განაცხადა, რომ მას არ ჰქონდა ამ მისიისთვის გათვალისწინებული შესაბამისი რესურსები ამჯერად, რადგან მის უმთავრეს მიზანს წარმოადგენდა ადენის ყურეში საზღვაო მარშრუტებისა და სხვა კომერციული ხომალდების დაცვა ინდოეთის ოკეანეში.(US Embassy Paris, 2008) საერთაშორისო მოლაპარაკებების შედეგად და იმის გათვალისწინებით, რომ არც ერთმა ქვეყანამ არ ისურვა ამ მოვალეობის საკუთარ თავზე აღება, გაეროს ჩართულობით ევროკავშირის სამხედრო-საზღვაო მისიის ამოქმედებამდე ეს მოვალეობა NATO-მ გადაიბარა ოპერაცია Allied Provider-ის ფარგლებში. (Novaky, 31) გარდა ამისა, 2008 წლის სექტემბრის ბოლოს სომალელმა მკობრებმა თავდასხმა განახორციელეს და გაიტაცეს უკრაინული ხომალდი „MV Faina“, რომელსაც გადაჰქონდა სამხედრო ტვირთი, აღნიშნული ევროკავშირის წევრი ქვეყნებისთვის, მათ შორის კი, საფრანგეთისთვისაც, კატალიზატორს წარმოადგენდა კრიზისის საპასუხო რეაქციის დაჩქარებისთვის, რადგან ნათლად გამოჩნდა, რომ მეკობრეობა არის საერთაშორისო უსაფრთხოების საკითხი, რომელიც პირდაპირპროპორციულ კავშირშია ტერორიზმსა და იარაღით ვაჭრობასთან. (იქვე). 1-2 ოქტომბერს გაიმართა არაფორმალური შეხვედრა დიუვილში, სადაც დაისვა ოპერაციის რაც შეიძლება სწრაფად ამოქმედების საკითხი. გარდა ამისა, გარკვეული პრობლემები არსებობდა იმასთან დაკავშირებით, თუ ვინ უხელმძღვანელებდა ოპერაციას და სად იქნებოდა შტაბი განთავსებული. საფრანგეთი, მიუხედავად იმისა, რომ მთავარი ლობისტი იყო, ამ სტატუსზე უარს აცხადებდა, პოტენციურ კანდიდატად კი დიდ ბრიტანეთს განიხილავდა, რომელიც გარკვეული ყოყმანის შემდეგ დათანხმდა ამ როლს- ნოემბერში, საბჭომ მიიღო გადაწყვეტილება ოპერაცია EU NAVFOR Atalanta- ს ამოქმედების შესახებ. ოპერაციის მანდატის მიზნების მისაღწევად საჭირო იქნებოდა სულ მცირე სამი ხომალდი ერთდროულად: ერთი გაეროს ჰუმანიტარული ტვირთის გადამზიდი ხომალდებისთვის, 1 ადენის ყურეში მცურავი კომერციული ხომალდებისთვის და ერთიც ოპერაციის ზედამხედველობის არეალის კონტროლისათვის. ზოგიერთი მკვლევარის აზრით, ფაქტი, რომ ევროკავშირმა მხოლოდ 1 ხომალდი გამოყო ჰუმანიტარული მიზნისთვის მიუთითებს იმაზე, რომ უპირველესი პრიორიტეტი არ ყოფილა ჰუმანიტარული ტვირთის დაცვა, არამედ, მანდატი ფოკუსირდებოდა საზღვაო მარშრუტებისა და კერძო ხომალდების, ინდუსტრიული კომერციული გემების დაცვაზე. (Novaky, 40) ამას ადასტურებს ისიც, რომ ოპერაცია

Atalanta-ს ავტორიზებას და ოფიციალურ ამოქმედებას დიდი მხარდაჭერა მოჰყვა საზღვაო გადაზიდვის ინდუსტრიისა და სხვა კომერციული ბიზნესების წარმომადგენლების მხრიდან, რადგან მანამდე, როდესაც საფრანგეთმა ოპერაცია Alcyon-ის ინიცირება და იმპლემენტაცია მოხდინა, ამ ინდუსტრიის წარმომადგენლები ხაზს უსვამდნენ, რომ საფრანგეთი არაფერს აკეთებდა აფრიკის რქის ირგვლივ შექმნილი მდგომარეობის გამოსწორებისათვის, რომელიც დიდად აზიანებდა ეკონომიკას. (Novaky, 30)

გერმანია

საერთაშორისო საზოგადოების მხრიდან მეკობრეობის წინააღმდეგ გადადგმული ნაბიჯების გააქტიურებისთანავე, გერმანია აქტიურად იყო ჩართული სომალის ირგვლივ მიმდინარე პროცესებში. იგი მონაწილეობას იღებდა NATO-ს ოპერაცია „Enduring Freedom-ში“ და ასევე აშშ-ს საზღვაო უსაფრთხოების ოპერაციაში, როგორც CTF-150-ის ნაწილი. გერმანიის ხელისუფლებისთვის, ამ ოპერაციებში აქტიური ჩართულობა დაკავშირებული იყო მათთან მსოფლიოში მიმდინარე ტერორიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის მასობრივ ტალღასთან, რომლის უმთავრეს მიზანს წარმოადგენდა ხელი შეეშალათ ტერორისტებისთვის წვდომა ჰქონოდათ აფრიკის რქის სტრატეგიულად მნიშვნელოვან საზღვაო მარშრუტებზე და მოეპოვებინათ დამატებითი ფინანსური და მატერიალური რესურსები. როდესაც გერმანიის ხელისუფლების წინაშე დაისვა საკითხი, აეხსნათ რა იყო უმთავრესი მოტივაცია CTF-150-ში ჩართვისა თავდაცვის მინისტრ ფრანც ჯოზეფ იუნგის პასუხი ბუნდესთაგის წინაშე უკავშირდებოდა აფრიკის რქის ირგვლივ საზღვაო წყლების დაცვას, ტერორისტების მხრიდან რესურსებზე წვდომის აღკვეთასა და სანაოსნო მარშრუტების დაცვას. მისივე განცხადებით, ეს უკანასკნელი განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი იყო გერმანიისთვის, რადგან გერმანიაში ექსპორტირებული საქონლის 80 % სწორედ საზღვაო გზებით იყო ტრანსპორტირებული. (Bundesministerium der Verteidigung, 2007) შესაბამისად, გარდა ტერორიზმის საფრთხისა, გერმანიის ეკონომიკური ინტერესები დაზარალდებოდა, თუკი სომალელი მეკობრეები გააგრძელებდნენ თავიანთი მოქმედების არეალის გაფართოებას, რაც ასეც მოხდა. გერმანიის შემთხვევაში, მთავარი პრობლემა გახლდათ ბუნდესთაგის წუხილი იმასთან

დაკავშირებით, ჰქონდა თუ არა გერმანიას ლეგალური საფუძველი მონაწილეობა მიეღო საზღვაო-სამხედრო ოპერაციაში მეკობრეობის წინააღმდეგ. მანამდე არსებული პრაქტიკით, გერმანიის საზღვაო ძალებს ჰქონდათ უფლება მხოლოდ იმ შემთხვევაში გაეწიათ დახმარება ხომალდისთვის, თუკი ეს იყო აუცილებლობა- არ არსებობდა სხვა საშუალება თავდასხმის საფრთხის გასაწინააღმდეგებლად. აღნიშნული ლეგალური პრობლემის გადაჭრას აქტიურად მოითხოვდა გერმანიის საზღვაო ძალების მაღალი ემალონის პოლიტიკოსები, რომელთა ოფიცრებს სურდათ ამ ლეგალური შეზღუდვების გაუქმება, რათა სახელმწიფოს შეძლებოდა უფრო ეფექტიანად განხორციელებინა ბრძოლა მეკობრეობის წინააღმდეგ. (Focus Online, 2007). გაეროს რეზოლუციის მიღებისთანავე გერმანიაში აქტიური დებატები დაიწყო იმასთან დაკავშირებით, თუ როგორ შეეძლო მთავრობას გაეადვილებინა გერმანიის საზღვაო ძალების მონაწილეობა ოპერაციაში, რომელიც დაემთხვა ევროკავშირის დონეზე სამხედრო ოპერაციის შემუშავების პროცესს, რასაც თან ერთვის ბუნდესთაგში გადამზიდი ინდუსტრიებისა და გემების მფლობელთა ასოციაციების წარმომადგენლთა აქტიურობა. საბოლოოდ, მთავრობამ ოფიციალურად განაცხადა, რომ თუკი ევროკავშირის დონეზე მოხერხდებოდა შეთანხმება საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის კონტექსტში, რომელიც დაეყრდნობოდა გაეროს 1926 რეზოლუციას და ექნებოდა განსაზღვრული მანდატი, არ იარსებებდა კონსტიტუციური შეზღუდვა და შესაბამისად, ჩაერთვებოდა მის განხორციელებაში, რადგან გერმანიის ძირითადი კანონის 24-1 მუხლი კოლექტიური თავდაცვის შესახებ ითვალისწინებდა მსგავს შესაძლებლობას. (Novaky, 20) როდესაც ევროკავშირის საბჭომ შექმნა ოპერაცია EU NAVFOR Atalanta ყველა ინსტიტუტური მექანიზმის დაცვით, გერმანიის ხელისუფლებამ დაიწყო შესაფერისი მანდატის შემუშავება ბუნდესთაგის წინაშე წარსადგენად, რომელიც მის საზღვაო ძალებს შესაძლებლობას მისცემდა საკმარისი ძალა ჰქონოდა გერმანიის სტრატეგიულად მნიშვნელოვანი საზღვაო მარშრუტები დაეცვა ადენის ყურესა და ინდოეთის ოკეანეში. გერმანიას, როგორც ევროკავშირის ერთ-ერთი ყველაზე დიდი ეკონომიკასა და ექსპორტიორს ძლიერი ეკონომიკური ინტერესი ჰქონდა რეგიონში, რაც ნათელი გახდა ბუნდესთაგში ანგელა მერკელის გამოსვლისას ზემოაღნიშნული კონსტიტუციური ცვლილებების შესახებ, რომელმაც განაცხადა: „როდესაც ჩვენ ვსაუბრობთ თავისუფალ

ბაზარზე, ჩვენ ვგულისხმობთ დაცულ და უსაფრთხო სატრანსპორტო მარშრუტებს. სომალის მეკობრეობასთან დაკავშირებით, ჩვენი ხელისუფლება, რა თქმა უნდა, იზიარებს საკუთარ ვალდებულებებს, როგორ მივიღებთ სარგებელს თავისუფალი ვაჭრობისგან თუკი გემი ჩვენამდე ვერ მოაღწევს? „(Deutscher Bundestag, 2008) აღნიშნულით, გერმანიის ხელისუფლებამ ნათელი მოჰფინა ფაქტს, რომ მეკობრეობა პირდაპირ უქმნიდა საფრთხეს ეკონომიკურ ინტერესს და მზად იყო გამოეყენებინა ძალა ამ ინტერესის დასაცავად, თუკი საჭირო გახდებოდა. 19 დეკემბერს ბუნდესთაგის უმრავლესობამ მხარი დაუჭირა გერმანიის მონაწილეობას ევროკავშირის სამხედრო-საზღვაო ოპერაციაში. ეს მხარდაჭერა განპირობებული იყო იმით, რომ ბუნდესთაგის უმრავლესობა აცნობიერებდა, რომ საქმე ეხებოდა არამხოლოდ რეგიონალურ ჰუმანიტარულ სიტუაციას, არამედ სომალის მეკობრეობა საფრთხეს უქმნიდა სავაჭრო და გადამზიდ ინდუსტრიას. (Lodewick, 2014) აღნიშნული მტკიცდება გერმანიის თავდაცვისა და საგარეო საქმეთა მინისტრების გამოსვლით ბუნდესთაგში კენჭისყრის დაწყებამდე. საგარეო საქმეთა მინისტრმა შტაინმაიერმა აღნიშნა, რომ „გერმანიას აქვს გამოხატული ინტერესი საზღვაო მარშრუტების დაცვისა აფრიკის რქის რეგიონში, რადგან ბევრი ხომალდი, რომელიც ამ წყლებს გაივლის ან გერმანიის შიფინგ ინდუსტრიის წარმომადგენლებს ეკუთვნით, ან გერმანიაში ახდენენ პროდუქტის ტრანსპორტირებას“ (Deutscher Bundestag, 2008) თავდაცვის მინისტრმა კი დაამატა, რომ „ჩვენი ინტერესია სომალის სანაპირო წყლებში მეკობრეობის გავრცელებასთან ბრძოლა რათა ვუზრუნველყოთ საზღვაო ვაჭრობის უსაფრთხოება და თავისუფალი ვაჭრობა“ (იქვე)

დიდი ბრიტანეთი

დიდი ბრიტანეთს სომალისთან ხანგრძლივი ურთიერთობის გამოცდილება აქვს. პირველ ეტაპზე, მისთვის განსაკუთრებულ წუხილის საგანს წარმოადგენდა სომალის შიდაპოლიტიკური და ჰუმანიტარული სიტუაცია და მისი გავლენა ადგილობრივ მოსახლეობაზე, რადგან იგი სომალიდან დევნილი მიგრანტების დიდი დიასპორის მასპინძელი ქვეყანა გახლდათ. (Novaky, 19) შესაბამისად, დიდი ბრიტანეთი სომალის ერთ-ერთი ყველაზე დიდი ჰუმანიტარული დახმარების გამწვევი აღმოჩნდა, მხოლოდ

2007 წელს, მან 9 მილიონამდე ფუნტი სტერლინგი გაიღო სხვადასხვა ჰუმანიტარული მისიებისა და სომალის ტრანზიციული ფედერალური ხელისუფლების დასახმარებლად. (House of Lords, 2007) თუმცა, ამ დახმარების უკან დიდი ბრიტანეთის ეროვნული უსაფრთხოების ინტერესების ლოგიკა იკითხება.

ქვეყნის სადაზვერვო სამსახურების ინფორმაციით, ალ ქაიდას ტერორისტული დაჯგუფება აქტიურად იყენებდა სომალიში ცენტრალური ხელისუფლების სისუსტესა და პოლიტიკურ არასტაბილურობას ტერორისტების წვრთნებისთვის. საგარეო ურთიერთობების მინისტრის, მილიბანდის განცხადებით, სომალიში ალ-ქაიდას არსებობა საფრთხეს უქმნიდა დიდი ბრიტანეთის უსაფრთხოებას, რადგან თვითონ დიდი ბრიტანეთში ცხოვრობდნენ აღმოსავლეთ აფრიკელი ექსტრემისტები. შესაბამისად, დიდი ბრიტანეთის გაწეული დახმარება სომალელებისა და ტრანზიციული ფედერალური ხელისუფლებისადმი, რომ კონტროლი მოეპოვებინა სომალის ტერიტორიებზე წარმოადგენს „ტერორის წინააღმდეგ ომის“ სტრატეგის ნაწილს. (House of Commons, 2007) დიდი ბრიტანეთის საზღვაო ძალები მონაწილეობას იღებდნენ ოპერაცია CFT-150-შიც, თუმცა არც ამ ოპერაციის მანდატი და შესაბამისად არც დიდი ბრიტანეთის ფოკუსი 2008 წლამდე არ იყო მეკობრეობის წინააღმდეგ ბრძოლა. მიუხედავად იმისა, რომ იგი მხარს უჭერდა გაეროს ჰუმანიტარული ტვირთის გადამზიდი ხომალდების ესკორტირების აქტივობებს, მას მნიშვნელოვანი მატერიალური კონტრიბუცია არ გაუღია. (Novaky, 65) ვითარება შეიცვალა 2008 წლის დასაწყისში, როდესაც ადენის ყურეში სომალის მეკობრეებმა გაიტაცეს გემი, რომლის კაპიტანი ბრიტანელი იყო. შესაბამისად, სომალის მეკობრეობა პირდაპირ დაუკავშირდა დიდი ბრიტანეთის უსაფრთხოების საკითხს, რომელიც ამავე დროს, აზიანებდა მის ეკონომიკურ ინტერესებს. ამ მიზეზების გამო, 2008 წლის მარტში გამოქვეყნდა დიდი ბრიტანეთის ეროვნული უსაფრთხოების სტრატეგია, სადაც პირველად იყო ასე ხაზგასმით აღნიშნული საზღვაო მეკორეობის პრობლემა. მიუხედავად იმისა, რომ დოკუმენტი არ იძლეოდა კონკრეტულ მიმართულებას თუ როგორ უნდა ებრძოლა დიდ ბრიტანეთს ამ საფრთხის წინააღმდეგ, მან აშკარა გახადა, რომ სომალის მეკობრეობას დიდი ბრიტანეთისთვის 2 განზომილება ჰქონდა- უსაფრთხოებისა და ეკონომიკური. (Cabinet Office, 2008, 54) მიუხედავად ამისა, გაეროს რეზოლუციის მიღების შემდეგ, დიდი

ბრიტანეთს არ უაქტიურია მისი იმპლემენტაციისთვის. შესაბამისად, გერმანიისა და საფრანგეთისაგან განსხვავებით არ გამოუჩენია შესაძლო საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის ინსტრუმენტის- სამხედრო მისიის მიმართ მხარდაჭერა, რადგან უკვე არსებობდა ნატოსა და აშშ-ს სამხედრო ოპერაციები სომალის მეკობრეების წინააღმდეგ და ლონდონის გათვლებით, დამატებით ევროპულ დონეზე ახალი ინიციატივები უნდა ამოქმედებულიყო უკვე არსებული ოპერაციების ფარგლებში. (House of Commons, 2008) აღნიშნულმა დაპირისპირებამ გამოვლინება ჰპოვა სექტემბერში, როდესაც დიდმა ბრიტანეთმა მიზანმიმართულად შეაჩერა საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის ოპერაციის დაგეგმვის პროცესი. თუმცა, სომალის მეკობრეობის საწინააღმდეგოდ სამხედრო-საზღვაო პერაციის შექმნის პოლიტიკური მოტივაცია საფრანგეთისა და გერმანიის მხრიდან იმდენად მაღალი იყო, რომ დიდი ბრიტანეთი იძულებული გახდა გადაეხედა თავისი პოლიტიკისთვის ორი ნათელი მიზეზის გამო: გერმანია განაგრძობდა ხაზგასმას, რომ მას სჭირდებოდა საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის მექანიზმი და მეორე, ბრიტანეთის ხელისუფლება იაზრდებდა, რომ საფრანგეთისთვის იმდენად მნიშვნელოვანი იყო ოპერაციის ამოქმედება, რომ იგი საბჭოში მაინც დაბლოკავდა ნებისმიერ ინიციატივას გარდა საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის ინსტრუმენტისა. (US Embassy London, 2010) ბრიტანეთის პოლიტიკის ცვლილება გამოიხატა თავდაცვის მინისტრ დე ბროუნის განცხადებაში, რომელმაც ოპერაციის მნიშვნელობა განმარტა, როგორც სავაჭრო მარშრუტების დაცვისთვის აუცილებელი. (The Irish Times, 2008) ამ განცხადებიდან ძალიან მალე, დიდი ბრიტანეთი ოპერაციის ხელმძღვანელობის შეთავაზებას აკეთებს, რასაც ეთანხმებიან ევროკავშირის პოლიტიკისა და უსაფრთხოების საბჭოში. თუმცა, დიდმა ბრიტანეთმა ნათლად განაცხადა, რომ აღნიშნული პირობითობის პრინციპზე იქნებოდა დაყრდნობილი. პირველი, ევროკავშირს უნდა ეუზრუნველყო ოპერაციისთვის შესაბამისი რესურსების არსებობდა და მეორე, სხვა საერთაშორისო აქტორებთან, უპირველესად კი Nato-სთან კოორდინირება უნდა მომხდარიყო. მართლაც, ევროკავშირსა და ამ უკანასკნელს შორის არაფორმალური მოლაპარაკებები დაიწყო კომუნიკაციისა და სტრატეგიული დაგეგმარების გაუმჯობესებისთვის. როგორც კი ევროკავშირის პირველი სამხედრო-

საზღვაო ოპერაცია მზად იყო პრაქტიკული ქმედებებისთვის, დიდი ბრიტანეთის თავდაცვისა და საგარეო საქმეთა მინისტრებმა ერთხმად გაუსვეს ხაზი, რომ ოპერაცია მნიშვნელოვან როლს ითამაშებდა საერთაშორისო ვაჭრობის დაცვაში და რომ გაზრდილი მეკობრეობისა და შეიარაღებული თავდასხმის მაჩვენებელი საფრთხეს უქმნის საზღვაო ინდუსტრიას და ვაჭრობას და გავლენა აქვს ყველა ჩვენგანზე, ამიტომაც საჭიროა კოორდინირებული ქმედება“ (House of Commons, 2008)

ზემოთ აღნიშნულიდან გამომდინარე, სამივე ქვეყანამ დიდი როლი ითამაშეს ოპერაცია EU NAVFOR Atalanta-ს იმპლემენტაციაში. საფრანგეთი გახლდათ მთავარი ინიციატორი და „ლობისტი“ სხვა ქვეყნებთან მიმართებით, გერმანია კი საფრანგეთის მთავარი თანამოაზრე, დიდი ბრიტანეთი, მიუხედავად თავდაპირველი თავშეკავებისა, მნიშვნელოვან როლს თამაშობს ოპერაციის იმპლემენტაციაში, როგორც მისი ოპერაციული ხელმძღვანელი. გადაწყვეტილების მიღების პროცესში, სამივე ქვეყნის პირველი პირების მოტივების ანალიზისას გამოიკვეთა, რომ ჰუმანიტარული დახმარების მიღმა, მოტივატორს წარმოადგენდა უსაფრთხოების და ეკონომიკური დანაკარგების გათვლები. სახელმწიფოთა წარმომადგენელთა მხრიდან განსაკუთრებული ყურადღების გამახვილება სომალის მეკობრეობით გამოწვეულ ეკონომიკურ საფრთხეზე და მისი აღმოფხვრის აუცილებლობაზე სწორედ ამ ოპერაციის საშუალებით კი მიუთითებს იმაზე, რომ საშინაო დონეზე, საზოგადოებრივი ჯგუფების გავლენით ფორმირებული ეროვნული ინტერესი მთავრობებმა სახელმწიფოთაშორის არენაზე გაიტანეს.

6 EU NAVFOR Atalanta-თანმიმდევრული კრიზისის მენეჯმენტი ვერტიკალურ დონეზე

ნაშრომი ფოკუსირდება ევროკავშირის თანმიმდევრულობის ვერტიკალურ განზომილებაზე, რომელიც აღწერს თუ რამდენად შეესაბამება ან ხელს უწყობს წევრი ქვეყნების აქტივობები და პოლიტიკა ევროკავშირის გაცხადებულ პოლიტიკას და აქტივობებს კრიზისზე საპასუხოდ. დამოკიდებული ცვლადის ოპერაციონალიზაციაში გამოყენებული თანმიმდევრულობის ხარისხის საზომი ინდიკატორების მიხედვით, ევროკავშირის კრიზისის მენეჯმენტის თანმიმდევრულობა ვერტიკალურ დონეზე ფასდება, როგორც შედარებით მაღალი.

პირველი კომპონენტი- შეთანხმებულობა კრიზისის მენეჯმენტში მონაწილე აქტორებს, ჩვენს შემთხვევაში, ევროკავშირის წევრი ქვეყნების- საფრანგეთის, დიდი ბრიტანეთისა და გერმანიის და მეორე მხრივ ევროკავშირის გაცხადებულ მიზნებთან მიმართებით დადებითია. ინდიკატორი- შეთანხმებულობა თითოეული მათგანის აქტივობებსა და ევროკავშირის, როგორც ერთობის წარმოებულ პოლიტიკასთან სომალის კრიზისთან მიმართებით დადასტურდა, რადგან სამივე ქვეყანამ მოახდინა კოორდინირება გადაწყვეტილების მიღების პროცესში, რისი შედეგიც იყო EU NAVFOR Atalanta-ს ამოქმედება.

მეორე კომპონენტი- მიზნები, ასევე გახლდათ კოლექტიური, „დიდი სამიანის„ შემთხვევაში, როგორც ანალიზიდან გაირკვა, ამ მიზნებს წარმოადგენდა საზღვაო მარშრუტებისა და სავაჭრო/კომერციული გემების დაცვა, მოქალაქეების უსაფრთხოების უზრუნველყოფა და აღქმული ტერორიზმის საფრთხის განეიტრალება, ჰუმანიტარული დახმარება. ევროკავშირის შემთხვევაშიც, ეს მიზნები საერთოა, რაც უფრო ნათლად წარმოჩინდა ევროკავშირის სტრატეგიული დოკუმენტის შემუშავებისას, სადაც, როგორც უკვე აღინიშნა, მეკობრეობის დონის შემცირება, შეტაკებების პრევენცია, ტერორიზმის საფრთხე და გემებისა და ხომალდების (როგორც ჰუმანიტარული, ასევე კომერციული) დაცვა და მათი უსაფრთხოების უზრუნველყოფა მთავარ პრიორიტეტებად დასახელდა. შესაბამისად, ევროკავშირის, როგორც საერთაშორისო აქტორისა და „დიდი სამიანის“ მიზნები სომალის მეკობრეობასთან მიმართებით თანხვედრაშია.

მესამე კომპონენტი- ინტერაქცია, რომლის ინდიკატორს წარმოადგენს კოორდინაცია და შრომის განაწილება უმეტესწილად დადასტურდა, რაზეც მიუთითებს ის, რომ სამივე ქვეყანამ მნიშვნელოვანი კონტრიბუცია შეიტანა ოპერაციის ინიცირებასა და იმპლემენტაციაში. კოორდინაციის კუთხით, მიუხედავად თავდაპირველი აზრთა სხვაობისა დიდი ბრიტანეთის ოპერაციის ხელმძღვანელად დანიშვნაზე, იგი გადაილახა სხვა მხარეთა მხრიდან კომპრომისების ხარჯზე. ისევე, როგორც გერმანიის შემთვევაში, შიდა კონსტიტუციური პრობლემები აღმოიფხვრა.

მეოთხე კომპონენტი- თანხმობა, ასევე დადასტურდა, სამივე სახელმწიფო დარჩა მისიის მამოძრავებელი ძალა მისი მიმდინარეობის მანძილზე, ინსტიტუციურ დონეზე შეთანხმებული პოლიტიკიდან გადახრა არ ყოფილა. ევროკავშირის ოპერაცია EU NAVFOR Atalanta ერთ-ერთი ყველაზე ხანგრძლივ და მოცულობით საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების ინსტრუმენტად ჩამოყალიბდა. „დიდი სამიანისა“ და ევროკავშირის ინტერესთა შორის დაპირისპირება არ მოხდარა.

ზემოთ თქმულიდან გამომდინარე, შეიძლება დავასკვნათ, რომ ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის თანმიმდევრულობის ხარისხი ვერტიკალურ დონეზე იყო შედარებით მაღალი, რამაც განაპირობა კიდევაც ოპერაციის წარმატება.

7 საკვლევი თემის თეორიულ ჭრილში განხილვა

ლიბერალური ინტერგავერნმენტალიზმისთვის, ევროკავშირის კრიზისის მენეჯმენტი საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების კონტექტში, წარმოდგენილია, როგორც „სწრაფი კოორდინირების თამაში“ (Wagner, 2003). მისი თანმიმდევრულობის ხარისხი კი წარმოადგენს რაციონალური აქტორების სტრატეგიული ინტერაქციის შედეგს, რომლებიც ეყრდონიან საკუთარ ინტერესებს. მთავარი მოთამაშეები კი არიან ევროკავშირის ეკონომიკურად ძლიერი და დიდი წევრი სახელმწიფოები, რომლებსაც ყველაზე დიდი „მომლაპარაკებელი ძალა“ აქვთ. აღნიშნული თეორიიდან გენერირებული ჰიპოთეზის მიხედვით კი, ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკას ვერტიკალური თანმიმდევრულობის მაღალი ხარისხი ექნებოდა, თუკი „დიდი სამიანის“ სექტორული ეკონომიკური ინტერესები დადგებოდა საფრთხის ქვეშ და საერთო იქნებოდა საფრთხის აღქმა. ქეისის ანალიზმა აჩვენა, რომ მეკობრეობის გაზრდილმა მაჩვენებლებმა-სომალის კრიზისმა, აშკარად დააყენა საფრთხის ქვეშ მათი სექტორული ეკონომიკური ინტერესები (საზღვაო ვაჭრობა), ამ ინტერესის მიღმა კი იდგნენ გავლენიანი ინტერეს ჯგუფები- გადამზიდი კომპანიები და გემმფლობელთა ასოციაციები, რომლებმაც სახელმწიფოს შიდა დონეზე, საპარლამენტო ტრიბუნა გამოიყენეს, რათა საკუთარი ხმა ხელისუფლების წარმომადგენელბამდე მიეტანათ და გათვალისწინებლი ყოფილიყო ოპერაციის ინიცირებისა და იმპლემენტაციის პროცესში (Germond and Smith, 2009; Pohl, 2012). ამ ინტერეს ჯგუფების აქტიური ჩართულობისა და გავლენის მიზეზი მდგომარეობს იმაში, რომ სომალის მეკობრეობის წინააღმდეგ კოლექტიური ქმედება სახელმწიფოების მხრიდან ნაკლებდანახარჯიანი იქნებოდა, ვიდრე კერძო ინიციატივები (დადასტურდა ემპირიულად სომალის მეკობრეობის ეკონომიკური ხარჯების შედარებისას. გადამზიდი კომპანიების ეკონომიკური დანახარჯები სომალის მეკობრეობის შედეგად ბევრად აღემატებოდა EU NAVFOR Atalanta-ს ხარჯებს), შესაბამისად, პოტენციური მოგება ამ ქმედების მიღმა იყო დათვლადი. ამ გავლენამ, მოახდინა საშინაო დონეზე ინტერესის ფორმირება.

მეორე, ანუ სახელმწიფოთაშორის დონეზე, თანამშრომლობის მექანიზმი ეფუძნება, სახელმწიფოთა მხრიდან სტრატეგიულ კალკულაციას: თუ თანამშრომლობიდან, რაც გულისხმობს ეროვნული დიპლომატიური, ეკონომიკური და სამხედრო რესურსების გაღებას, საერთო მოგება უფრო მაღალია, პოლიტიკური რისკი კი დაბალი, მიიღწევა „Politics of scale“ და თანამშრომლობა შედეგადად იქნება თანმიმდევრული, რადგან იზრდება გავლენა არსებულ კრიზისზე, მაშინ, როცა მცირდება ინდივიდუალური დანახარჯები და რისკები. (Moravcsik 1998, 30). ჩვენს შემთხვევაში, აღნიშნულით აიხსნება ის ფაქტი, რომ გერმანიამ, დიდმა ბრიტანეთმა და საფრანგეთმა, სამივემ ერთად, მნიშვნელოვანი მატერიალური და დიპლომატიური კონტრიბუცია შეიტანეს ოპერაცია EU NAVFOR Atalanta-ს დაგეგმვასა და იმპლემენტაციაში, რადგან მათ ჰქონდათ საერთო ინტერესები- საფრთხის ქვეშ დაყენებული სექტორული ეკონომიკა და ტერორიზმიდან მომდინარე საფრთხე/სამოქალაქო სექტორის დაცვა შეტაკებებისგან. აღნიშნულის აღმოსაფხვრელად, ევროკავშირის ფორმატში ამოქმედებული ცალკე ოპერაცია მნიშვნელოვნად გაზრდიდა გავლენას კრიზისზე, რადგან იქნებოდა ოპერაციულად და ფუნქციურად უფრო მეტად დახვეწილი და მოიცავდა უფრო ფართე ტერიტორიას. ამავე დროს, თავად ოპერაცია იყო ნაკლებად რისკის შემცველი, რადგან ის არ ითვალისწინებდა სამხედრო ნაწილების ხმელეთზე გადასმას და საბრძოლო მოქმედებებში ჩართვას. ზემოთ აღნიშნული ერთის მხრივ მიუთითებს იმაზე, რომ სახელმწიფოთა „ფსონები“ იყო მაღალი, პოლიტიკური რისკი კი დაბალი, კოლექტიური ქმედების ეკონომიკური დანახარჯები და ამ ქმედების შედეგები კი გათვლადი, რამაც ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის დონეზე ინტეგრაციისა და კოორდინაციის მაჩვენებელი გაზარდა.

ასევე, სომალის შემთხვევაში, დიდი ბრიტანეთის თავდაპირველი „ჭირვეულობა“ ოპერაციის ხელმძღვანელის პოზიციაზე და მოთხოვნა, NATO-სთან კოორდინაციის აუცილებლობაზე, რომელსაც სხვა 2 მხარე დაეთანხმა, წარმოადგენს ე.წ. „Lowest common denominator“ შედეგის მაგალითს, რადგან ფაქტი წარმოადგენდა დიდ ბრიტანეთსა და დანარჩენ ორ სახელმწიფოს შორის პოლიტიკური კომპრომისის შედეგს, სადაც ეს უკანაგული დათმობაზე წავიდა- დიდმა ბრიტანეთმა სხვა წევრი სახელმწიფოების

კომპრომისების ხარჯზე, შემთხვევა საკუთარ ინტერესთან დაახლოვა, რაც ტრანსატლანტიკური კავშირების შენარჩუნებასთან იყო კავშირში. (Koeing, 2016)

საბოლოო ჯამში, ლიბერალური ინტერგავერნმენტალიზმის თეორიას ევროკავშირის კრიზისის მენეჯმენტის-საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის ვერტიკალური თანმიმდევრულობისთვის მნიშვნელოვანი ამხსნელობითი პოტენციალი აქვს, რადგან ის საშუალებას იძლევა კვლევაში საშინაო დონეზე მოთამაშე სუბიექტების და ინტერესების ჩართოს, რომლებიც გავლენას ახდენენ მთავრობებზე (Pohl, 2012). გადაწყვეტილების მიღების პროცესის ორ დონეზე გაანალიზება, ასევე, ქმნის შესაძლებლობას, რომ ემპირიულად გამოვიკვლიოთ კავშირი საშინაო, მთავრობათშორის და სუპრანაციონალურ დონეზე, რაც ნაშრომის მთავარი საკვლევო ობიექტის- თანმიმდევრულობის ვერტიკალური ხარისხის მიზეზებისთვის, სადაც სახელმწიფოთა ქმედებები და ამ ქმედების მიღმა მათი მოტივები, გადამწყვეტ როლს თამაშობს, მნიშვნელოვანია.

8 დასკვნა

ნაშრომში ვერტიკალური თანმიმდევრულობა განვსაზღვრე, როგორც დაპირისპირებისა და შეუთანხმებლობის არ არსებობა ევროკავშირის წევრი ქვეყნების ეროვნულ პოლიტიკებსა და ევროკავშირის პოლიტიკას შორის, რომლისგანაც გამომდინარეობს, რომ ვერტიკალური თანმიმდევრულობისთვის ერთი მხრივ ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოების საგარეო პოლიტიკები და მეორე მხრივ, ევროკავშირისა, უნდა ემთხვეოდეს ერთმანეთს. მსგავსი შეთანხმებული საგარეო პოლიტიკური კურსის გატრეხა კი შესაძლებელია მაშინ, როცა მხარეთა ინტერესები ერთმანეთთან კორელაციაშია. ლიბერალური ინტერგავერნმენტალიზმის თეორიის მიხედვით კი, რომელიც ჰიპოთეზის გენერირებაში დამეხმარა, ამგვარი კორელაციას ქმნის ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოების მიერ საერთო საფრთხის აღქმა და სახელმწიფოების სექტორულ ეკონომიკურ ინტერესებზე არსებული საფრთხე. ემპირიულმა ანალიზმა აჩვენა, რომ აღნიშნული ცვლადები, საერთო იყო სომალის კრიზისის შემთხვევაში ყველა მხარისთვის: 1) დიდ ბრიტანეთის, გერმანიისა და საფრანგეთის შემთხვევაში, ყველა მათგანის სექტორული ეკონომიკები (საზღვაო ვაჭრობა) სომალის მეკობრეობის შედეგად დგებოდა რისკის ქვეშ, რაც, როგორც ამ ქვეყნების ეკონომიკებს, ასევე აღნიშნულ სექტორული ეკონომიკის ინტერეს-ჯგუფებში მნიშვნელოვან ეკონომიკურ დანაკარგებს იწვევდა, რამაც განაპირობა ამ საფრთხის აღმოფხვრის ინტერესის ფორმირება საშინაო დონეზე და 2) სომალის მეკობრეობასა და ტერორიზმის კავშირიდან გამომდინარე საფრთხე, ასევე, საფრთხე სამოქალაქო საზოგადოებაზე, სამივე ქვეყნის ხელისუფლების მხრიდან აღქმული იყო, როგორც პოტენციურად მზარდი, რასაც მომავალში, შესაძლოა ნეგატიური გამოვლინება ჰქონოდა მათი ქვეყნების შიგნით, მიუხედავად იმისა, რომ აღნიშნული ცვლადი განსხვავებული სიხშირით კორელირებს საკვლევ ქვეყნებში (ემპირიული ანალიზით უფრო მეტად გამოჩნდა დიდი ბრიტანეთისა და საფრანგეთის შემთხვევაში, შედარებით ნაკლებად კი გერმანიისა), ის მაინც გაზიარებული იყო. ზემოთ თქმულიდან გამომდინარე, კვლევის შედეგად დამტკიცდა, რომ მხარეებს შორის ინტერესთა პოლარიზაციის ნაკლები დონე იყო, რამაც სახელმწიფოთა შორის კოორდინირებული ქმედება გაამარტივა, რადგან მათი ინტერესები ფუნდამენტშივე ემთხვეოდა ერთმანეთს. ევროკავშირის სტრატეგიული

დოკუმენტების ანალიზმა და მისმა პასუხსმა კრიზისზე კი აჩვენა, რომ სუპრანაციონალურ დონეზე, ჰუმანიტარული დახმარების გარდა, მნიშვნელოვანი იყო ევროკავშირის ქვეყნების სავაჭრო მარშრუტების დაცვა, მოქალაქეთა უსაფრთხოების უზრუნველყოფა, მათ შორის, ტერორიზმის წინააღმდეგ ბრძოლით. ემპირიულმა ანალიზმა ასევე აჩვენა, რომ „დიდი სამიანის“ ქვეყნებმა ამჯობინეს კოლექტიური ქმედება ევროკავშირის კრიზისის მენეჯმენტის ინსტრუმენტის- სამხედრო-საზღვაო ოპერაციის ამოქმედებით, რადგან ის იყო ნაკლები დანახარჯებისა და პოლიტიკური რისკის შემცველი, ამარტივებს რა ამ საერთო საფრთხეების განეიტრალებისა და აღმოფხვრის შესაძლებლობასა და არეალს, შესაბამისად, სამივე ქვეყანა ოპერაციის მიმდინარეობაში მთავარ როლს თამაშობდა შესაბამისი მატერიალური და სხვა სახის რესურსების გაღებით.

ევროკავშირის პირველი სამხედრო-საზღვაო ოპერაცია EU NAVFOR Atalanta-ს შემთხვევა ნათლად აჩვენებს, რომ ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკა შეიძლება იყოს კრიზისის მენეჯმენტის ინსტრუმენტი, რომელიც ერთდროულად ემსახურება როგორც ევროკავშირის წევრი ქვეყნების, ასევე, თავად ევროკავშირის, როგორც საერთაშორისო აქტორის ინტერესებს- კრიზისის შედეგად სექტორულ ეკონომიკაზე შექმნილ და ტერორისტული დაჯგუფებებისა და მეკობრეობას შორის კორელაციიდან მომდინარე საფრთხის განეიტრალებას. როდესაც ეს ინტერესები თანხვედრაშია ორივე დონეზე, იზრდება ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის თანმიმდევრულობა ვერტიკალურ დონეზე, შესაბამისად, ევროკავშირის პასუხი/ქმედება კრიზისზე ხდება უფრო ეფექტიანი საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის ინტერგავერნმენტალური ბუნების პრობლემატური ხასიათი კი გადალახვადი.

9 კვლევის შეზღუდვები

კვლევის პროცესში განსაკუთრებულ გამოწვევას წარმოადგენდა საზოგადოებრივი ჯგუფების- გადამზიდი/კომერციული კომპანიებისა და გემ-ფლობელთა ასოციაციების მთავრობებზე გავლენის სრულყოფილი შესწავლა მეორეული წყაროებზე წვდომის სირთულის გამო. მიუხედავად იმისა, რომ „დიდი სამიანის“ ყველა შემთხვევაში მსგავსი გავლენა ემპირიულმა ანალიზმა დაამტკიცა ამ საზოგადოებრივი ჯგუფების საპარლამენტო დებატებში მონაწილეობისა და მედიის წყაროებზე დაყრდნობით.

ამასთან, კვლევა ფოკუსირდებოდა ევროკავშირის საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების სფეროს მხოლოდ ერთ, განსაკუთრებულ შემთხვევაზე, რაც, რასაკვირველია ზღუდავს კვლევის შედეგების განზოგადების არეალს, შესაბამისად, კვლევა შესაძლოა გაფართოვდეს და მოიცვას ევროკავშირის კრიზისის მენეჯმენტის სხვა ოპერაციებიც, გაფართოვდეს გეოგრაფიული არეალი და აფრიკის გარდა კვლევა ჩატარდეს ევროკავშირის „ახლო სამეზობლოში“, რამაც განსხვავებული ცვლადების შეიძლება გამოკვეთოს. ამასთანაა დაკავშირებული კიდევ ერთი შეზღუდვა, რომელიც კრიზისის მენეჯმენტის საზღვაო განზომილებას სპეციფიკას უკავშირდება. საკითხის უფრო ღრმად შესასწავლად, სამომავლო კვლევამ შესაძლოა მოიცვას ისეთი კრიზისები, რომელიც ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოების მხრიდან დაკავშირებულ უფრო მეტი რისკის გაღებასთან (მაგალითად, საომარი/საბრძოლო მოქმედებები ხმელეთზე, სადაც ოპერაციის იმპლემენტაცია უფრო მეტ რისკთან იქნება დაკავშირებული), რასაც გავლენა ექნებოდა წევრი ქვეყნების კოორდინაციასა და შესაბამისად, საერთო თავდაცვისა და უსაფრთხოების პოლიტიკის ვერტიკალურ განზომილებაზე.

გამოყენებული ლიტერატურა

კაპანაძე ს. (2007) *ევროკავშირის პოლიტიკა*, სოციალურ მეცნიერებათა სერია,

ზურაბიშვილი თ. (2006) *თვისებრივი მეთოდები სოციალურ კვლევაში*, სოციალურ მეცნიერებათა ცენტრი.

Associated Press. (2008, აპრილი 28.), *US, France circulate UN resolution to battle pirates*. New York, US-NY.

Auswärtiges Amt. (2008, December 17). Rede Außenminister Frank-Walter Steinmeier 1. Lesung ESVP-Mission "Atalanta", Deutscher Bundestag, 17.12.2008. Berlin, Germany.

Bickerton. C., Irondelle. B., & Menon. A. (2011). Security Co-Operation Beyond the Nation-State: The EU's The EU's Common Security and Defence Policy, 49(1), 1-21. ინტერნეტში: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1468-5965.2010.02126.x>

Blockmans, S. & Wessel, R.A. (2009). The European Union and Crisis Management: Will the Lisbon Treaty Make the EU More Effective? *Journal of Conflict and Security Law*, 14(2), 265–308. ინტერნეტში: <https://www.utwente.nl/en/bms/pa/research/wessel/wessel63.pdf>

Bowden, A., & Basnet, S. (2011). *The Economic Cost of Somali Piracy 2011*. Broomfield: One Earth Future. ინტერნეტში:

http://oceansbeyondpiracy.org/sites/default/files/economic_cost_of_piracy_2011.pdf

Bundesministerium der Verteidigung. (2007. ნოემბერი 08) 'Rede des Verteidigungsminister Jung im Bundestag zur Verlängerung der Operation Enduring Freedom', Berlin, Germany.

Cabinet Office (2010). *The Coalition: our programme for government. Freedom, Fairness, Responsibility*. ინტერნეტში:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/78977/coalition_programme_for_government.pdf

Cabinet Office. (2008). The National Security Strategy of the United Kingdom: Security in an Interdependent World. Norwich, UK. The Stationery Office. ინტერნეტში:

<https://www.gov.uk/government/publications/the-national-security-strategy-of-the-united-kingdom-security-in-an-interdependent-world>

CDU, CSU & FDP (2009, ოქტომბერი 26). Wachstum. Bildung. Zusammenhalt. Koalitionsvertrag zwischen CDU, CSU und FDP. 17. Legislaturperiode.

Congressional Research Service (2011). Piracy off the Horn of Africa. ინტერნეტში:

<https://fas.org/sgp/crs/row/R40528.pdf>

Council (2003). A secure Europe in a better world: European Security Strategy, Brussels.

Council of the European Union. (2007, დეკემბერი 10). *General Affairs and External Relations*. Brussels, Belgium. 15.

Council. (2000. October 9). *Conclusions of the General Affairs Council*. Luxembourg.

ინტერნეტში: http://europa.eu/rapid/press-release_PRES-00-364_en.htm?locale=en

Crowe, B (2003). 'A common European foreign policy after Iraq?'. *International Affairs*, 79(3), 533-546. ინტერნეტში: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/1468-2346.00321>

Dari, E. et al. (2012). *CSDP Missions and Operations: Lessons Learned Processes, Study for the European Parliament*. Committee on Subcommittee on Security and Defence,

Brussels. ინტერნეტში:

[http://www.tepsa.eu/download/CSDP%20Missions%20and%20Operations-%20Lessons%20Learned%20Processes%20\(DG-%20External%20Policies\).pdf](http://www.tepsa.eu/download/CSDP%20Missions%20and%20Operations-%20Lessons%20Learned%20Processes%20(DG-%20External%20Policies).pdf)

Deutscher Bundestag (2011, ნოემბერი 23). Plenarsitzungen. TOP III EU-Operation Atalanta., ინტერნეტში:

<https://www.bundestag.de/mediathek/?contentArea=common&isLinkCallPlenar=1&categorie=Plenarsitzung&action=search&instance=m187&mask=search&ids=1430622> =1430622

Deutscher Bundestag. (2008, ნოემბერი 26). Plenarprotokoll 16/189. Berlin, Germany. 20341.

Drent, M. (2011). *The EU 's Comprehensive Approach to Security : A Culture of Coordination*. *Studia Diplomatica*, LXIV(2).3–18. ინტერნეტში:

https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/20111000_sd_drent_approach.pdf

EEAS (2014). Crisis Response. *European Union External Action Service*. ინტერნეტში:

https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/412/crisis-management-and-response_en

EEAS (2016). EU NAVFOR Atalanta, EEAS. ინტერნეტში: <http://eunavfor.eu/mission/>

Ehrhart, H, G, . & Petretto, K. (2012). *The EU and Somalia: Counter-Piracy and the Question of a Comprehensive Approach*. Study for The Greens/European Free Alliance. Hamburg, Germany.

ინტერნეტში: <https://reinhardbuetikofer.eu/wp-content/uploads/2012/02/The-EU-and-Somalia-Counter-Piracy-and-the-Question-of-a-Comprehensive-Approach.pdf>

European Commission and HR, (2013). The EU's comprehensive approach to external conflicts and crises, Brussels.

European Commission and HR. (2013). The EU's comprehensive approach to external conflicts and crises, Brussels. ინტერნეტში: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A52013JC0030>

ბოლო ნახვა: 17.03.2018

European Commission, (2006), Joint Strategy Paper. ინტერნეტში:

https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/csp-somalia-2008-2013_en.pdf

European Council, (2008). *EU Concept for Military Planning at the Political and Strategic level Delegations*, Brussels. ინტერნეტში:

<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%2010687%202008%20INIT>

European Security Strategy (2003, December) A Secure Europe in a Better World.

ინტერნეტში: file:///C:/Users/maradi/Downloads/a_secure_europe_in_a_better_world.pdf

ბოლო ნახვა: 17.03.2018

- Eurostat (2013). Sea transport of goods. ინტერნეტში: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/graph.do?pcode=ttr00009&language=en>
- Focus Online. (2008, აპრილი 26). 'Marineinspekteur Nolting: Die Bundeswehr muss Piraten jagen dürfen. ინტერნეტში: https://www.focus.de/politik/deutschland/marineinspekteur-nolting-die-bundeswehr-muss-piraten-jagen-duerfen_aid_297649.html
- Fund for Peace, (2014). Failed States Index. *FFP*. ინტერნეტში: <http://fundforpeace.org/fsi/>
- George, A.L. & Bennett, A., (2005). *Case studies and theory development in the social sciences*, Cambridge, Mass. ; London: MIT Press.
- Germond, B. & Smith, M.E., (2009). *Re-Thinking European Security Interests and the ESDP: Explaining the EU's Anti-Piracy Operation*. *Contemporary Security Policy*, 30(3), 573–593.
- Gerring, J. (2004) What Is a Case Study and What Is It Good for? *The American Political Science Review*, American Political Science Association 98.(2) 341-354, ინტერნეტში: https://www.jstor.org/stable/4145316?seq=1#page_scan_tab_contents
- Gordon, P.H., (1997). Europe's Uncommon Foreign Policy. *International Security*, 22(3), 74–100. ინტერნეტში: http://www.ucg.ac.me/skladiste/blog_7206/objava_20168/fajlovi/Gordon.pdf
- Giegerich, B (April, 2009) European Military Crisis Management: Connecting Ambition and Reality . *The Foreign Affairs*. ინტერნეტში: <https://www.foreignaffairs.com/reviews/capsule-review/2009-03-01/european-military-crisis-management-connecting-ambition-and>
- Grevi, G., Helly, D., & Keohane, D. (2009). *European Security and Defence Policy: the first ten years (1999-2009)*. Institute for Security Studies.
- Gross, E. (2009). *The Europeanization of national foreign policy : continuity and change in European crisis management*, Macmillan, P. Basingstoke. 48 (1), 175-190. ინტერნეტში: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1468-5965.2009.02047.12.x>

Helly, D. (2009). The EU Military Operation Atalanta. In G. Grevi, D. Helly, & D. Keohane, eds. *European Security and Defence Policy: The First 10 Years (1999-2009)*. გვ 391-403

ინტერნეტში: https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/ESDP_10-web_0.pdf

Helly, D.,(2009). The EU Military Operation Atalanta. In G. Grevi, D. Helly, & D. Keohane, eds. *European Security and Defence Policy: The First 10 Years (1999-2009)*. Paris.

ინტერნეტში: https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/ESDP_10-web_0.pdf

Helly, D.,(2011). *Seminar Report: Lessons from Atalanta and EU counter-piracy policies*, European Union Institute for Security Studies (EUISS), Paris. ინტერნეტში:

https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/Atalanta_report.pdf

Hillion, Christophe (2008): Tous pour un, un pour tous! Coherence in the External Relations of the European Union, in: Cremona, Marise: *Developments in EU External Relations Law*, Oxford: Oxford University Press, 10- 36.

ინტერნეტში:https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/224387/evidence-christophe-hillion-coherence.pdf

Hoffmann, S.,(1966) Obstinate or Obsolete? The Fate of the Nation-State and the Case of Western Europe. *Daedalus*, 95(3), .862–915. ინტერნეტში:

<http://ieie.itam.mx/docs06/Stephan%20Sberro/Sistema%20Union%20Europea%202a%20parte.pdf>

Hoffmeister, Frank (2008): Inter- Pillar coherence in the European Union’s civilian crisis management, in:Blockmans, Steven: *The European Union and Crisis Management – Policy and Legal Aspects*. The Hague:T.M.C. Asser Press, 157- 180.

House of Commons. (2007, დეკემბერი 18). Written Answers. London, United Kingdom.

ინტერნეტში:

<https://publications.parliament.uk/pa/cm200708/cmhansrd/cm071203/debindx/71203-x.htm>

House of Commons. (2007, ნოემბერი 26). Written Answers. London, United Kingdom.

ინტერნეტში:

<https://publications.parliament.uk/pa/cm200708/cmhansrd/cm071126/debindex/71126-x.htm>

House of Commons. (2008, ივნისი 24). Written Answers. London, UK. ინტერნეტში:

<https://publications.parliament.uk/pa/cm200809/cmhansrd/cm081203/debindex/81203-x.htm>

House of Commons. (2010) Piracy off the coast of Somalia – UK Parliament Tenth Report of

Session 2008-12. ინტერნეტში:

<https://publications.parliament.uk/pa/cm201012/cmselect/cmfaaff/1318/1318.pdf>

House of Commons. Hansard Debate. Deauville, France.

House of Lords. (2007, ნოემბერი 14). Daily Hansard. London, United Kingdom. ინტერნეტში:

<https://publications.parliament.uk/pa/cm200708/cmhansrd/cm071114/debindex/71114-x.htm>

Howorth, J. (2012, March 17). Decision-Making in Security and Defence Policy Towards

Supranational Intergovernmentalism? No. 25. ინტერნეტში:

<http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0010836712462770?journalCode=caca>

International Maritime Organization, Maritime Knowledge Centre (2012). International

Shipping Facts and Figures – Information Resources on Trade, Safety, Security, Environment.

ინტერნეტში:

<http://www.imo.org/en/KnowledgeCentre/ShipsAndShippingFactsAndFigures/TheRoleandImportanceofInternationalShipping/Documents/International%20Shipping%20-%20Facts%20and%20Figures.pdf>

Jørgensen, K. (1997). European approaches to crisis management. martinus nijhoff publishers.

Koenig, N. (2011). The EU and the Libyan Crisis : In Quest of Coherence. *The International*

Spectator. 46(4),11–30. ინტერნეტში: <http://www.iai.it/sites/default/files/iaiwpl119.pdf>

Leboeuf, C. (2015). *France's action against maritime piracy and the Contact Group on Piracy off the Coast of Somalia (CGPCS) : interests, interactions and priorities*. Neptunus, Centre de Droit

Maritime et Océanique, Université de Nantes, ინტერნეტში:

<http://www.lessonsfrompiracy.net/files/2015/07/Leboeuf-France.pdf>

Lekic, S. (2008, დეკემბერი 8). EU ships to arrive early for Somali piracy mission. Associated Press Online.

Malet, de, C. (2008 , აპრილი 22). Piraterie : pourquoi la France aide la Somalie. *Le Figaro*.

ინტერნეტში: <http://www.lefigaro.fr/debats/2009/04/22/01005-20090422ARTFIG00415->

[piraterie-pourquoi-la-france-aide-la-somalie-.php](http://www.lefigaro.fr/debats/2009/04/22/01005-20090422ARTFIG00415-piraterie-pourquoi-la-france-aide-la-somalie-.php)

Mattelaer, A. (2008). *The Strategic Planning of EU Military Operations - The Case of EUFOR TCHAD / RCA*. Institute for European Studies. Vrije Universiteit. Brussels. ინტერნეტში:

https://www.ies.be/files/IES%20working%20paper%205_Alexander%20Mattelaer.pdf

McCormick, j. (2005). *Understanding the European Union: A Concise Introduction* . Palgrave.

Menard, C. (2010, ნოემბერი 09). Rapport fait au nom de la commission de la défense national et des forces armées sur le projet de loi ((n° 2502) modifié par le sénat, relatif à la lutte contre la piraterie et à l'exercice des pouvoirs de police de l'État en mer. La commission de la défense nationale et des forces armées., Published, 2010. ინტერნეტში: [http://www.assemblee-](http://www.assemblee-nationale.fr/13/rapports/r2937.asp)

[nationale.fr/13/rapports/r2937.asp](http://www.assemblee-nationale.fr/13/rapports/r2937.asp)

Mirguet, O. (2011, ოქტომბერი 26). Défense : Longuet expose la vision Française de la défense au parlement. *Europolitique*. Published.

Missiroli, Antonio (ed) (2001), *Coherence for Security Policy*, Occasional Paper Nr. 27, Institute for Security Studies: Paris ინტერნეტში:

<https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/occ027.pdf>

Moravcsik, A. & Schimmelfennig, F., (2009). Liberal Intergovernmentalism. In Wiener & T. Diez, eds. *European Integration Theory*. Oxford: Oxford University Press, 67–87.

Moravcsik, A., (1993). Introduction: integrating international and domestic theories of international bargaining. In P. B. Evans, H. K. Jacobson, & R. D. Putnam, eds. *Double-edged*

diplomacy: International bargaining and domestic politics. Berkeley, CA: University of California Press, 3–42

Moravcsik, A., (1998). *The choice for Europe: social purpose and state power from Messina to Maastricht*, London and New York: Routledge. 155-179 ონტერნეტში:

<https://www.princeton.edu/~amoravcs/library/ejpp.pdf>

Moravcsik, A.,(1993). Preferences and power in the European Community: A liberal intergovernmentalist approach. *JCMS: Journal of Common Market Studies*,31(4), 417-579

Nováky, N. (2012). *Deploying Military Force Under CSDP: The Case of EU NAVFOR Atalanta*.

Presented at the 2012 UACES Annual Conference in Passau. University of Aberdeen.

ონტერნეტში: https://www.uaces.org/documents/papers/1201/novaky_2.pdf

Nuttall, S.(2005). Coherence and Consistency. In C. Hill & M. Smith, eds. *International Relations and the European Union*. Oxford: (გვ. pp. 90–112.) Oxford University Press,

Olsen, G.R. (2008). Coherence, Consistency and Political Will in Foreign Policy: The European Union’s Policy towards Africa. *Perspectives on European Politics and Society*.

9(2),157–171. ონტერნეტში:

<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15705850801999644>

Pace, M. (2009). Paradoxes and contradictions in EU democracy promotion in the Mediterranean : the limits of EU normative power. *Democratization*, 16(1), 39–58.

ონტერნეტში: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13510340802575809>

Patten, C. (2005). *Not Quite the Diplomat: Home Truths About World Affairs*, London: Allen Lane

Peterson, J. Byrne, A. & Helwig, N. (2012) *International Interests: the Common Foreign and Security Policy*, in Peterson, J. and Shackleton, M. (ed.) *The Institutions of the European Union, Third Edition*. New York: Oxford University Press.

Peterson, J., Byrne, A. & Helwig, N. (2012). International Interests: the Common Foreign and Security Policy', in Peterson, J. and Shackleton, M. (ed.), *The Institutions of the European Union*, Third Edition, New York: Oxford University Press.

Pham, J.P. (2010). Putting Somali piracy in context. *Journal of Contemporary African Studies*, Vol. 28(3). 325-341 ონტერნეტში:

<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/02589001.2010.499233>

Pham, J.P. (2010). Putting Somali piracy in context. *Journal of Contemporary African Studies*. Vol. 28(3), 325-341. ონტერნეტში:

<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/02589001.2010.499233>

Pinelli, C. (2007) In Search of Coherence in EU Foreign Policy. *The International Spectator-Italian Journal of International Affairs* , 42(2) , 277-284. ონტერნეტში:

<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03932720701406621?journalCode=rspe20>

Pohl, B., (2012). The logic underpinning EU crisis management operations. *European Security*,

Portela, C., & Raube, K. (2009). Coherence in EU Foreign Policy : Exploring Sources and Remedies. In *European Studies Association Bi-Annual Convention*. Los Angeles.

Posen, B.R. (2006). European Union Security and Defense Policy: Response to Unipolarity. *Security Studies*. 15(2), 149–186. ონტერნეტში:

<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/09636410600829356>

Preuß, O. & Stiller, G. (2008, აგვისტო 27). Offensive gegen Piraten geplant; Gekapertes deutsches Schiff: Reeder fordert Unterstützung der Bundesmarine. *Hamburger Abendblatt/*

Quinn, B (2011, აპრილი 6) Terrorists planning Somali attacks, government warns. *The Guardian*. ონტერნეტში: <https://www.theguardian.com/world/2013/apr/06/terrorist-attacks-somali-mogadishu-government>

Rumsfeld, (2003, 24 იანვარი). *Radio free Europe*

ონტერნეტში: <https://www.rferl.org/a/1102012.html>

Smith, E. Michael (2011). *Implementation: Making the EU's International Relations* in Hill, C., & Smith, M. (ed.) *International Relations and the European Union*, Second Edition, New York: Oxford University Press.

Smith, M. (2004). Toward a theory of EU foreign policy-making: multi-level governance, domestic politics, and national adaptation to Europe's common foreign and security policy. *Journal of European Public Policy*, 11(4), 740–758. ინტერნეტში <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1350176042000248124>

Stringer, D. (2008, დეკემბერი 14). British minister: Somalia is a 'basket case'. Associated Press International. ინტერნეტში: <https://www.apnews.com/tag/Somalia>

Tapsfield, J. (2012, თებერვალი 22). Cameron warns of threat in Somalia. Press Association.

Techau, J. (2013, October 01). What Makes a Successful Defence Summit? Carnegie Europe, Brussels. ინტერნეტში: <http://carnegieeurope.eu/strategieurope/?fa=53157>

Thomas, D.C.,(2011). *Making EU Foreign Policy: National Preferences, European Norms and Common Policies* Daniel C. Thomas, ed., Palgrave Macmillan.

The Irish Times. (2008, დეკემბერი 09). EU agrees on mission to combat piracy. ინტერნეტში: <https://www.irishtimes.com/news/eu-bolsters-powers-against-somali-pirates-imposes-sanctions-on-assads-1.487879>

The New York Times. (2007, სექტემბერი 23). *Excerpts From Interview With Nicolas Sarkozy*, New York, US-NY. ინტერნეტში: <http://www.nytimes.com/2007/09/23/world/europe/24excerpts.html>

UK Government News (2011, მარტი 22). *“Britain stands ready to work with African countries every step of the way”*. *UK Government News*.

UN documents on piracy, (2012), United Nations. ინტერნეტში: http://www.un.org/depts/los/piracy/piracy_documents.htm

UN News Centre, (2007, მაისი 20). Somalia: Pirates attack UN aid ship, prompting call for action. ინტერნეტში: [https://news.un.org/en/story/2007/05/219372-somalia-pirates-attack-un-aid-ship-prompting-call-action#.U%20vZjInmInbQ%20\[Accessed%20February%208,%202014](https://news.un.org/en/story/2007/05/219372-somalia-pirates-attack-un-aid-ship-prompting-call-action#.U%20vZjInmInbQ%20[Accessed%20February%208,%202014)

US Embassy (2008, September 19). *French Updates on Counter-Piracy: EU Coordination Cell Operational Today*. Paris, France.

US Embassy (2008, სექტემბერი 19) 'French Updates on Counter-Piracy'. Paris, France.

US Embassy (2008, ივლისი 15). *French Support for UNSCR 1816 (Somali Piracy)*. Paris, France.

US Embassy (2008, მაისი 02). *Paris USD/P Edelman's April 28 Meetings with Elysee and Defence Ministry*. Paris, France.

US Embassy Paris. (2008 , სექტემბერი 12). *French Expect a Productive September GAERC*. Paris, France. ინტერნეტში: https://wikileaks.org/plusd/cables/08PARIS1718_a.html

US Embassy. (2008, ოქტომბერი 10). UK confused by USG Policy on Peacekeeping in Somalia. London, UK. ინტერნეტში: <https://www.telegraph.co.uk/news/wikileaks-files/london-wikileaks/8304756/SOMALIA-UK-CONFUSED-BY-USG-POLICY-ON-PEACEKEEPING-IN-SOMALIA.html>

Van Elsuwege, P., (2010). EU external action after the collapse of the pillar structure: in search of a new balance between delimitation and consistency. *Common Market Law Review*, 47(4), 987–1019. ინტერნეტში: <https://www.kluwerlawonline.com/abstract.php?area=Journals&id=COLA2010044>

VerkehrsRundschau.de (2008, სექტემბერი 25). Piraten bedrohen Seefahrt; Deutsche Reeder fordern deutsche Marine zur Piratenjagt am Horn von Afrika.

Voccia,(2015, 2 თებერვალი), Mediterraneanaffairs, ინტერნეტში: <http://mediterraneanaffairs.com/the-economic-consequences-of-somali-piracy-in-the-mediterranean-region/>

Wagner, W. (2003). Why the EU's common foreign and security policy will remain intergovernmental: a rationalist institutional choice analysis of European crisis management policy. *Journal of European Public Policy*, 10(4), 576-595. ონტერნეტში:

<https://www.ies.be/files/documents/JMCdepository/Wagner,%20Wolfgang,%20Why%20the%20EU's%20CSFP%20will%20remain%20intergovernmental.pdf>

Weber, A. (2009). *Politischer Umbruch in Somalia: die Bedingungen für einen Waffenstillstand sind günstig*, Stiftung Wissenschaft und Politik, SWP-Aktuell, Berlin.

White, B. (1999). *The European Challenge to Foreign Policy Analysis*. *European Journal of International Relations*, 5(1), 37–66. ონტერნეტში:

<http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1354066199005001002>

White, B. (2004). Foreign Policy Analysis and European Foreign Policy. In B. Tonra., & Christiansen, T (eds.), *Rethinking European Union Foreign Policy*. Manchester: Manchester University Press, pp. 45–61.

World Trade Organization (2013). International Trade and Market Access Data. ონტერნეტში:
https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/statis_bis_e.htm?solution=WTO&path=/Dashboards/MAPS&file=Map.wcdf&bookmarkState={%22impl%22:%22client%22,%22params%22:{%22langParam%22:%22en%22}}

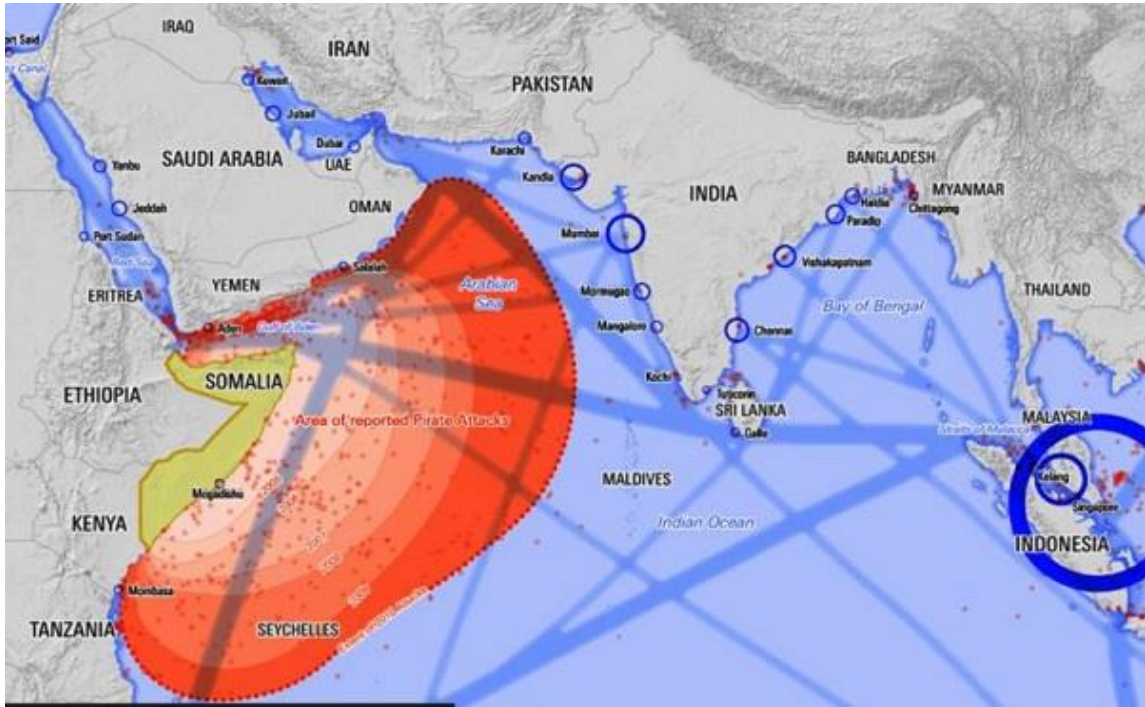
Zielonka, J. (2000). Transatlantic Relations Beyond the CFSP. *The International Spectator*, 25(4), 281-301 ონტერნეტში:

<https://www.ies.be/files/documents/JMCdepository/Zielonka,%20Jan,%20The%20EU%20as%20an%20International%20Actor,%20Unique%20or%20Ordinary.pdf>

დანართები

დანართი N1

სომალის მეკობრეობის გავრცელების არეალი

წყარო: The Independent (2016). ინტერნეტში: <https://www.independent.co.uk/somali-pirates-free-26-hostages-held-nearly-five-years/>

დისერტო N2

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Tsira Shvangiradze

Crisis Management in the context of the EU Common Security and
Defence Policy: EU NAVFOR ATALANTA (2008-2016)

Diplomacy and International Politics

Submitted to obtain a Master degree in Diplomacy and International Politics

Supervisor: Sophia Petriashvili- Associate Professor

Tbilisi

2018